

รายงานการศึกษาดูงาน
ประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน
และ
ประเทศสาธารณรัฐสิงคโปร์

จัดทำโดย
นบส. ๒ รุ่นที่ ๑๔

โครงการพัฒนานักบริหารระดับสูง : ผู้บริหารส่วนราชการ (นบส. ๒)
รุ่นที่ ๑๔ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕

คำนำ

การศึกษาดูงานประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีนและสาธารณรัฐสิงคโปร์ผ่านระบบการสื่อสารทางไกลครั้งนี้ จัดขึ้นโดยสำนักงาน ก.พ. ตามโครงการพัฒนานักบริหารระดับสูง : ผู้บริหารส่วนราชการ (นบส.๒) รุ่นที่ ๑๔ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕ ดังนี้

เมื่อวันที่ ๒๑ กรกฎาคม ๒๕๖๕ ผู้รับการอบรมในหลักสูตร นบส. ๒ รุ่นที่ ๑๔ ได้ศึกษาดูงานประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน โดยเรียนรู้อะไรจาก Crisis Management จากประสบการณ์ของจีน ซึ่งมีหัวข้อในการศึกษาดูงานประกอบด้วยความรู้เกี่ยวกับประเทศจีน และความสัมพันธ์ระหว่างไทย – จีน ได้รับเกียรติจากผู้แทนสถานเอกอัครราชทูตไทย ณ กรุงปักกิ่ง โดยท่านอุปทูต คุณณัฐิรา กระแสร์สาร ถ่ายทอดการรับมือกับสถานการณ์เศรษฐกิจ การค้า การลงทุน ระหว่างและภายหลังวิกฤตโควิด 19 โดย Mr. Peng Yong: Director of China Economic Cooperation Center การบริหารจัดการด้านสาธารณสุขเพื่อรับมือกับสถานการณ์วิกฤตโควิด 19 โดยคุณเหยียน จี เสียง รองผู้อำนวยการคณะกรรมการสาธารณสุขเซินเจิ้น และสรุปประเด็นการเรียนรู้ โดย ดร.ไพจิตร วิบุรณธนสาร รองประธานและเลขาธิการหอการค้าไทยในจีน

และวันที่ ๑๑ สิงหาคม ๒๕๖๕ เป็นการศึกษาดูงานประเทศสาธารณรัฐสิงคโปร์ โดยได้รับความกรุณาจากวิทยากรผู้ทรงคุณวุฒิ ๒ ท่าน ได้แก่ นายชุตินทร คงศักดิ์ เอกอัครราชทูต ณ สาธารณรัฐสิงคโปร์ และ Dr. K U Menon ที่ปรึกษาอาวุโส กระทรวงการสื่อสารและข้อมูลข่าวสารของสาธารณรัฐสิงคโปร์ โดยมีผู้ดำเนินรายการ ซึ่งทำหน้าที่ล่ามในการศึกษาดูงานครั้งนี้ คือ ผศ.ดร.สมบุญณ์ กุลวิเศษชนะ จากมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

การศึกษาดูงานทั้ง ๒ ประเทศ ทำให้ได้รับความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับวิสัยทัศน์ สภาพสังคม เศรษฐกิจ กระบวนการคิดและแนวทางการทำงานของรัฐบาลสาธารณรัฐประชาชนจีนและสาธารณรัฐสิงคโปร์เพิ่มขึ้นจากประสบการณ์และมุมมองของวิทยากรผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้และความเข้าใจในเนื้อหาที่นำเสนอเป็นอย่างดี

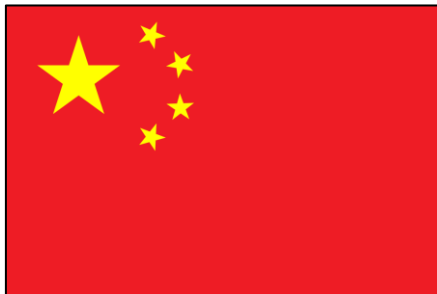
จึงขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

นบส. ๒ รุ่นที่ ๑๔

สารบัญ

หัวข้อ	หน้า
๑. รายงานการศึกษาคุณภาพงานประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน	
- ข้อมูลพื้นฐานสาธารณรัฐประชาชนจีน	๓
- ความสัมพันธ์ระหว่างไทย – จีน	๖
- การรับมือกับสถานการณ์ด้านเศรษฐกิจ การค้า การลงทุน ระหว่างและภายหลังวิกฤติโควิด 19	๘
- การบริหารจัดการด้านสาธารณสุขเพื่อรับมือกับสถานการณ์วิกฤติโควิด 19	๙
- สรุปผลการเรียนรู้	๑๑
๒. รายงานการศึกษาคุณภาพงานประเทศสาธารณรัฐสิงคโปร์	
- ข้อมูลพื้นฐานสาธารณรัฐสิงคโปร์	๑๒
- ความสัมพันธ์ไทย-สาธารณรัฐสิงคโปร์ ความเป็นหุ้นส่วนทางยุทธศาสตร์ การบริหารประเทศและความร่วมมือด้านต่างๆ	๑๓
- การสื่อสารภายใต้บริบททางสังคมและสิ่งแวดล้อมที่ผันผวนและสลับซับซ้อน	๑๗
- ข้อค้นพบและข้อเสนอแนะจากการศึกษาคุณภาพงานสาธารณรัฐสิงคโปร์	๒๐
๓. ข้อเสนอในการพัฒนารูปแบบการศึกษาคุณภาพงานทางไกล	๒๓
๔. ภาคผนวก	
รายนามผู้จัดทำ	๒๕

รายงานการศึกษาคุณงานประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน

ธงชาติสาธารณรัฐประชาชนจีน

แผนที่สาธารณรัฐประชาชนจีน

ข้อมูลพื้นฐานสาธารณรัฐประชาชนจีน

ที่ตั้ง

สาธารณรัฐประชาชนจีนตั้งอยู่ด้านตะวันออกของทวีปเอเชีย มีพื้นที่ ๙๖ ล้านตารางกิโลเมตร ใหญ่ที่สุดของทวีปเอเชีย มีขนาดเป็น ๑๙ เท่าของประเทศไทย มีพรมแดนติดต่อกับ ๑๕ ประเทศ ได้แก่ เกาหลีเหนือ รัสเซีย มองโกเลีย คาซัคสถาน เคนซัสสถาน ทาจิกิสถาน อัฟกานิสถาน ปากีสถาน อินเดีย เนปาล สิบขิม ภูฏาน พม่า ลาว และเวียดนาม โดยมีเส้นพรมแดนทางบกยาวกว่า ๒ หมื่นกิโลเมตร ขณะที่ทิศตะวันออกและทิศใต้จดทะเลเหลือง ทะเลจีนตะวันออก และทะเลจีนใต้ มีประชากรประมาณ ๑,๔๑๓ ล้านคน

รูปแบบการปกครอง

สาธารณรัฐประชาชนจีนสถาปนาประเทศเมื่อวันที่ ๑ ตุลาคม พ.ศ. ๒๔๙๒ มีพรรคคอมมิวนิสต์จีน ดำเนินการปกครองประเทศตามแนวทางพื้นฐานของลัทธิมาร์กซ์ - เลนิน และความคิดเหมา เจ๋อตง โดยประยุกต์เข้ากับแนวทฤษฎีการสร้างสรรคความทันสมัยให้แก่ระบอบสังคมนิยมของนายเติ้ง เสี่ยวผิง พรรคคอมมิวนิสต์จีนเป็นแกนนำในการปกครอง โดยมีพรรคการเมืองอื่นอีก ๘ พรรค เป็นแนวร่วมภายใต้

การปกครองในลักษณะสังคมนิยมที่มีเอกลักษณ์เฉพาะแบบจีน **เมืองหลวง** ปักกิ่งหรือเป่ย์จิงตามภาษาราชการจีน ตั้งอยู่ทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เป็นศูนย์กลางการปกครองของประเทศ ศูนย์กลางด้านเศรษฐกิจการค้า วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และวัฒนธรรม เป็นที่ตั้งของสถานเอกอัครราชทูตต่างๆ หน่วยงานของสหประชาชาติ และองค์การระหว่างประเทศ สำนักข่าวจากต่างประเทศ รวมทั้งบริษัทต่างชาติจำนวนมาก **เขตการปกครอง** การปกครองส่วนกลางแบ่งออกเป็น ๒๓ มณฑล (รวมถึงไต้หวัน) ๕ เขตปกครองตนเอง (มองโกเลีย หนิงเซีย่ ซินเจียง กวางสี และทิเบต) ๔ มหานครที่ขึ้นต่อส่วนกลาง (ปักกิ่ง เซี่ยงไฮ้ เทียนจิน และฉงชิ่ง) และ ๒ เขตบริหารพิเศษ (ฮ่องกง และมาเก๊า) สำหรับการปกครองในส่วนภูมิภาคยังแบ่งย่อยออกเป็น ๑๕๙ จังหวัด (Prefecture) ๒,๐๑๗ อำเภอ (County) ๓๕๐ เมือง (City) และเขตในเมืองต่างๆ ประมาณ ๖๓๐ เขต

เศรษฐกิจ

ประเทศจีนมีความเจริญก้าวหน้าทางเศรษฐกิจอย่างรวดเร็ว มีพลวัตสูง และเป็นพลังขับเคลื่อนทางเศรษฐกิจ (economic powerhouse) ของภูมิภาคและของโลก นับตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๕๓ จีนมีขนาดเศรษฐกิจใหญ่เป็นอันดับ ๒ ของโลก รองลงมาจากสหรัฐฯ (ปี ๒๕๖๔ มีมูลค่า GDP ๑๗.๗๓ ล้านล้านดอลลาร์สหรัฐฯ) และมีเงินทุนสำรองมากที่สุดในโลก (ปี ๒๕๖๔ มีทุนสำรองเงินตราต่างประเทศ ๓.๓๕ ล้านล้านดอลลาร์สหรัฐฯ)

เศรษฐกิจจีนขยายตัวอย่างต่อเนื่องในช่วง ๓๐ ปีที่ดำเนินการปฏิรูปและเปิดประเทศมาตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๒๑ อย่างไรก็ดี ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๕๕ เป็นต้นมา เศรษฐกิจจีนมีแนวโน้มการเติบโตที่ลดลงอันเป็นผลมาจากการชะลอตัวของเศรษฐกิจโลกและสงครามการค้าระหว่างจีนและสหรัฐฯ (trade war) ซึ่งเริ่มต้นมาตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๖๑ ในปี พ.ศ. ๒๕๖๔ มีมูลค่าการค้าระหว่างประเทศสูงถึง ๖.๐๕ ล้านล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ซึ่งสูงที่สุดเป็นประวัติการณ์ **ตลาดส่งออกสินค้าที่สำคัญ** สหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น เกาหลีใต้ เวียดนาม เยอรมนี อินเดีย เนเธอร์แลนด์ อังกฤษ **ตลาดนำเข้าสินค้าที่สำคัญ** เกาหลีใต้ ญี่ปุ่น สหรัฐอเมริกา ออสเตรเลีย เยอรมนี บราซิล มาเลเซีย เวียดนาม **สินค้าออกที่สำคัญ** คอมพิวเตอร์และชิ้นส่วนคอมพิวเตอร์ อุปกรณ์การสื่อสาร อุปกรณ์เครื่องจักรผลิตภัณฑ์เหล็กกล้า เคมีภัณฑ์ อาหาร รถยนต์ ผลิตภัณฑ์สิ่งทอ เสื้อผ้า เฟอร์นิเจอร์ **สินค้าเข้าที่สำคัญ** น้ำมันดิบและผลิตภัณฑ์น้ำมัน อุปกรณ์เครื่องจักร ก๊าซธรรมชาติ คอมพิวเตอร์และชิ้นส่วนคอมพิวเตอร์ แร่เหล็ก พลาสติก เคมีภัณฑ์ ยา เนื้อสัตว์ ไม้ ผักและผลไม้

ยุทธศาสตร์สำคัญด้านเศรษฐกิจของจีน

๑. **The Two Centenary Goals** ประธานาธิบดี สี จิ้น ผิง ได้ประกาศเมื่อวันที่ ๑ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๖๔ ในการแสดงสุนทรพจน์เนื่องในงานฉลอง ๑๐๐ ปีพรรคคอมมิวนิสต์จีน (Speech at a Ceremony Marking the Centenary of the Communist Party of China) กำหนดเป้าหมายการพัฒนาประเทศในระยะยาว ที่เรียกว่า “Two Centenary Goals” หรือ “เป้าหมาย ๑๐๐ ปี ๒ ประการ” เพื่อ (๑) สร้างสังคมกินดีอยู่ดีถ้วนหน้า (Moderately Prosperous Society) ในปี ๒๐๒๐ โดยจะเป็นประเทศสังคมนิยมที่ทันสมัยพื้นฐาน ในปี ๒๐๓๕ และ (๒) เป็นประเทศสังคมนิยมสมัยใหม่ (Modern Socialist China) ในปี พ.ศ. ๒๕๙๒ และภายในปี พ.ศ. ๒๕๙๓ จีนจะเป็นประเทศทรงอิทธิพล

๒. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ระยะ ๕ ปี ฉบับที่ ๑๔ (พ.ศ. ๒๕๖๔ – ๒๕๖๘)
เป็นเครื่องมือสำคัญที่รัฐบาลจีนนำมาใช้วางเป้าหมายการพัฒนาเศรษฐกิจในระยะปานกลาง โดยมี ๒๐ ตัวชี้วัดในการพัฒนาหลักใน ๕ ด้าน คือ (๑) การพัฒนาเศรษฐกิจ ให้เศรษฐกิจเติบโตอย่างสมดุลและยั่งยืน (๒) การขับเคลื่อนการพัฒนาด้วยนวัตกรรมที่มุ่งเน้นการพัฒนาและพึ่งพาการใช้เทคโนโลยีในประเทศ โดยรัฐบาลตั้งเป้าให้ด้วยการเป็นผู้นำทางด้านเทคโนโลยี ๕.๐ ทั้งเทคโนโลยี 5G, AI (Artificial Intelligence), Internet of Things, Smart Cities และ Semiconductors อีกทั้ง ตั้งเป้างบประมาณการลงทุน เพื่อวิจัยและพัฒนาให้เพิ่มขึ้นโดยเฉลี่ยประมาณปีละ ๗% ส่งผลให้จีนกลายเป็นประเทศที่มีงบประมาณในการวิจัย และพัฒนาสูงที่สุดในโลกเมื่อเทียบกับขนาดของ GDP (๓) การพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนเพิ่มการบริโภคภายในประเทศ โดยเน้นการบริโภคภาคเอกชน รวมทั้งรายได้และเพิ่มสวัสดิการทางสังคมพร้อมยกระดับความเป็นสังคมเมือง (Urbanization) เพิ่มสัดส่วนประชากรที่อาศัยอยู่ในเมืองของจีน (๔) การพัฒนาที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม (Green Tech) และระบบนิเวศ โดยจีนหันมาให้ความสำคัญกับ “De-carbonization” และมีการตั้งเป้าลดการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ เพื่อเป็นการปูทางไปสู่การเป็นประเทศที่ “ปลอดคาร์บอน” (Carbon Neutrality) ให้ได้ภายในปี พ.ศ. ๒๖๐๓ ในขณะเดียวกัน ยังได้มีการสนับสนุนอุตสาหกรรมพลังงานสะอาด เช่น รถยนต์ไฟฟ้า แบตเตอรี่ และสถานีชาร์จรถยนต์ไฟฟ้าสาธารณะ เพื่อเป็นการเสริมสร้างความมั่นคงด้านพลังงานให้กับประเทศในระยะยาว และ (๕) สร้างความมั่นคง ด้านอาหารและพลังงาน เพิ่มเติมจากเดิมที่มุ่งพัฒนาความมั่นคงทางการทหารเป็นหลัก

๓. Dual Circulation หรือ ยุทธศาสตร์วงจรคู่ขนาน ซึ่งเป็นแผนการพัฒนา และหนทางสู่การเติบโตที่ยั่งยืนมากขึ้นของจีนในระยะข้างหน้า ประธานาธิบดี สี จิ้น ผิง ได้เปิดแผนยุทธศาสตร์นี้ครั้งแรกในเดือนพฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๖๓ โดยให้ความสำคัญกับหลักการ ‘การหมุนเวียนภายในประเทศ (Internal Circulation)’ เพื่อเพิ่มอุปสงค์ในประเทศ และลดการพึ่งพาปัจจัยการผลิตจากต่างประเทศเป็นแกนหลัก ในขณะเดียวกันจะต้องมี ‘การหมุนเวียนภายนอกประเทศ (External Circulation)’ เพื่อรักษาส่วนแบ่งตลาดส่งออก และการไหลเวียนของเงินทุนเคลื่อนย้ายที่เปิดเสรีเป็นแกนเสริมและทำงานควบคู่กันไป แม้ว่า การปรับสมดุลในลักษณะนี้ไม่ใช่หลักการใหม่ในการวางแผนการเติบโตของจีน แต่สำหรับยุทธศาสตร์นี้ จีนตั้งเป้าหมายในระยะยาวที่จะเพิ่มความแข็งแกร่งให้กับอุปสงค์การบริโภคภายในประเทศ และลดความเสี่ยงจากการต้องพึ่งพาอุปสงค์จากต่างประเทศ

๔. Made in China ๒๐๒๕ หรือ Industry ๔.๐ เป็นยุทธศาสตร์ของจีนที่มุ่งพัฒนาจีนจากประเทศการผลิตยักษ์ใหญ่เป็นประเทศการผลิตที่แข็งแกร่งภายใน พ.ศ.๒๕๖๘ โดยเปลี่ยนรูปแบบการผลิตจากเน้นปริมาณสู่การผลิตที่เน้นคุณภาพ มีการใช้เทคโนโลยีขั้นสูงในการผลิต โดยให้ความสำคัญกับ (๑) การสร้างศูนย์สร้างสรรค์อุตสาหกรรมใหม่ (๒) ผลิตรายการค้าอัจฉริยะ (๓) สร้างสิ่งอำนวยความสะดวกด้านการพัฒนาอุตสาหกรรม (๔) การผลิตแบบสีเขียว และ (๕) มีความสร้างสรรค์ในอุปกรณ์ระดับสูง ซึ่งจะผลักดันให้ประเทศจีนก้าวผ่านจากการเป็น “โรงงานของโลก” สู่การเป็น “ประเทศที่มีนวัตกรรมชั้นนำระดับโลก”

ยุทธศาสตร์เชื่อมโยงนานาประเทศของจีน

๑. ข้อริเริ่มหนึ่งแถบหนึ่งเส้นทาง (Belt and Road Initiative: BRI)

เป็นยุทธศาสตร์เส้นทางสายใหม่ใหม่ที่เสนอแนวคิดโดย นายสี จิ้น ผิง เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๕๖ โดยมีเป้าหมายเพื่อเชื่อมโยงทางด้านการคมนาคม ด้านโลจิสติกส์ เพื่อเชื่อมความสัมพันธ์กับประเทศเพื่อนบ้าน เป็นการสร้างความมั่นคงในเส้นทางการค้าทั้งทางบก และทางทะเลของจีนกับประเทศในเส้นทาง Belt and Road เป็นนโยบายที่รัฐบาลจีนส่งเสริมเพื่อความร่วมมือทางด้านเศรษฐกิจระหว่างประเทศบนเส้นทาง Belt and Road และเป็นกรอบการทำงานที่สำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจในระดับพหุภาคีของจีน ในอีกแง่หนึ่งของ BRI คือการจัดสรรปันส่วนทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดประโยชน์มากที่สุด โดยมุ่งเน้นการรวมตัวกันทางด้าน การตลาด และความร่วมมือกันทางเศรษฐกิจ เพื่อกระจายผลประโยชน์สู่ส่วนรวมในภูมิภาค

๒. ระเบียงการค้าระหว่างประเทศทางบกและทางทะเล (International Land and Sea Trade Corridor: ILSTC)

เมื่อวันที่ ๑๒ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๖๑ นายหลี่ เค่อเฉียง นายกรัฐมนตรีจีน และ นายลี เซียนลุง นายกรัฐมนตรีสาธารณรัฐสิงคโปร์ เป็นสักขีพยานร่วมในพิธีลงนามบันทึกความเข้าใจเกี่ยวกับร่วมมือกันพัฒนา ช่องทาง The New International Land-Sea Trade Corridor (ILSTC) ภายใต้โครงการสานิต connectivity เชิงยุทธศาสตร์ระหว่างจีน (นครฉงชิ่ง) – สิงคโปร์ ปัจจุบัน มี ๑๒ เมือง/มณฑลได้ลงนามเข้าร่วมพัฒนา ILSTC ได้แก่ เขตปกครองตนเองกว่างซีจ้วง มณฑลยูนนาน มณฑลกุ้ยโจว มณฑลกานซู มณฑลชิงไห่ เขตปกครองตนเองซินเจียง มณฑลส่านซี เขตปกครองตนเองมองโกเลียใน เขตปกครองตนเองทิเบต เขตปกครองตนเองหนิงเซี่ยหุย มณฑลเสฉวน นครฉงชิ่ง

ความสัมพันธ์ระหว่างไทย – จีน

ไทยและจีนสถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูตระหว่างกันเมื่อวันที่ ๑ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๑๘ ความสัมพันธ์ระหว่างสองประเทศมีความใกล้ชิด มีการแลกเปลี่ยนการเยือนในทุกระดับอย่างสม่ำเสมอ และมีการขยายความร่วมมือเชิงลึกในทุกมิติ โดยในปี พ.ศ. ๒๕๖๓ เป็นปีที่ครบรอบ ๔๕ ปี ของการสถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูตระหว่างไทยกับจีน การเสด็จฯ เยือนจีนของพระบรมวงศานุวงศ์ของไทยมีส่วนสำคัญอย่างยิ่งต่อการเสริมสร้างและกระชับความสัมพันธ์และความร่วมมือระหว่างสองประเทศให้แน่นแฟ้นยิ่งขึ้น รวมทั้งการส่งเสริมมิตรภาพและความเข้าใจระหว่างประชาชนของสองประเทศอีกด้วย โดยเฉพาะสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีที่ได้เสด็จฯ เยือนจีนมากกว่า ๔๐ ครั้ง ในทุกมณฑล และล่าสุด เมื่อวันที่ ๒๙ กันยายน พ.ศ. ๒๕๖๒ ประธานาธิบดีสี จิ้นผิง ได้ทูลเกล้าทูลกระหม่อม ถวายเครื่องอิสริยาภรณ์รัฐมิตราภรณ์แด่สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เนื่องในโอกาสการฉลองครบรอบ ๗๐ ปี แห่งการสถาปนาสาธารณรัฐประชาชนจีน (๑ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๖๒) ซึ่งเป็นเครื่องอิสริยาภรณ์ชั้นสูงสุดที่ฝ่ายจีนมอบให้ชาวต่างประเทศที่สร้างคุณูปการสำคัญในการส่งเสริมมิตรภาพและความร่วมมือกับจีน

ไทยมีสถานเอกอัครราชทูตตั้งอยู่ที่กรุงปักกิ่ง และสถานกงสุลใหญ่ ๙ แห่ง ได้แก่ นครกว่างโจว นครคุนหมิง นครเซี่ยงไฮ้ นครเฉิงตู นครหนานหนิง นครซีอาน เมืองเซี่ยเหมิน เมืองฮ่อกง และเมืองชิงต้า ในส่วนของจีน มีสถานเอกอัครราชทูตตั้งอยู่ที่กรุงเทพมหานคร และสถานกงสุลใหญ่ในไทย ๓ แห่ง ได้แก่

(๑) สถานกงสุลใหญ่ ณ จังหวัดเชียงใหม่ (๒) สถานกงสุลใหญ่ ณ จังหวัดสงขลา และ (๓) สถานกงสุลใหญ่ ณ จังหวัดขอนแก่น และสำนักงานการกงสุล ณ จังหวัดภูเก็ต

สรุปความสัมพันธ์ไทย – จีน ด้านการเมือง ไทยกับจีนมีความสัมพันธ์เชิงหุ้นส่วนทางยุทธศาสตร์ที่มีความใกล้ชิดในรอบคุณด้าน และตั้งอยู่บนพื้นฐานของหลักการการเคารพซึ่งกันและกัน ความไว้วางใจ และการไม่แทรกแซงในกิจการภายใน ไทยกับจีนได้ยกระดับความสัมพันธ์เป็น “หุ้นส่วนความร่วมมือเชิงยุทธศาสตร์อย่างรอบด้าน” (Comprehensive Strategic Partnership) เมื่อเดือนเมษายน พ.ศ. ๒๕๕๕ เพื่อกระชับ ความสัมพันธ์และขยายความร่วมมือให้มีความใกล้ชิดและรอบด้านมากยิ่งขึ้น ทั้งสองประเทศมีความเชื่อมโยงทางเชื้อชาติและวัฒนธรรมอย่างแนบแน่น รวมทั้งไม่เคยมีปัญหาขัดแย้งกันทางประวัติศาสตร์พรมแดน หรือน่านน้ำระหว่างกัน นอกจากนี้ ไทยและจีนยังมีความร่วมมือที่ใกล้ชิดในกรอบอาเซียน – จีน กรอบความร่วมมือแม่โขง – ล้านช้าง และจีนเป็นประเทศหุ้นส่วนเพื่อการพัฒนาของยุทธศาสตร์ความร่วมมือทางเศรษฐกิจอิรวดี – เจ้าพระยา – แม่โขง (Ayeyawady-Chao Phraya-Mekong Economic Cooperation Strategy: ACMECS) ด้านเศรษฐกิจ ความร่วมมือด้านเศรษฐกิจเป็นหัวใจของความสัมพันธ์ไทย – จีน โดยความสัมพันธ์ดังกล่าวมีความเข้มข้นขึ้นจากการบังคับใช้ความตกลงการค้าเสรีอาเซียน – จีน เมื่อเดือนมกราคม พ.ศ. ๒๕๕๓ และการยกระดับความตกลงดังกล่าวในปี พ.ศ. ๒๕๖๒ ตลอดจนการเปิดใช้เส้นทาง R๓A เส้นทาง R๘ R๙ และ R๑๒ ซึ่งเชื่อมต่อระหว่างภาคเหนือ/ตะวันออกเฉียงเหนือของไทยกับจีนตอนใต้ ผ่านลาวและเวียดนาม การก่อสร้างเส้นทางรถไฟความเร็วสูงเชื่อมไทย-ลาว-จีน และการมีความร่วมมือ ๓ ฝ่าย ไทย – จีน – ญี่ปุ่นในการก่อสร้างเส้นทางรถไฟความเร็วสูงเชื่อมสามสนามบินและการพัฒนาเมืองอัจฉริยะในเขตระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออกของไทย (EEC) รวมทั้งการมีกลไกคณะกรรมการร่วมว่าด้วยการค้า การลงทุน และความร่วมมือทางเศรษฐกิจระหว่างไทย – จีน ระดับรองนายกรัฐมนตรี ด้านการค้าของไทยกับจีน จีนเป็นคู่ค้าอันดับ ๑ ของไทย (จีนเป็นตลาดส่งออกอันดับที่ ๒ ของไทย และจีนเป็นแหล่งนำเข้าอันดับ ๑ ของไทย) ขณะที่ไทยเป็นคู่ค้าอันดับ ๑๓ (อันดับที่ ๓ ในกลุ่มประเทศอาเซียน) เป็นแหล่งนำเข้าอันดับ ๑๓ และเป็นตลาดส่งออกอันดับ ๑๗ ของจีน เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๖๔ มูลค่าการค้าทวิภาคีอยู่ที่ ๑๓๑.๐๘๘.๖๖ ล้านดอลลาร์สหรัฐ เพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ. ๒๕๖๓ ร้อยละ ๓๒.๗ ในจำนวนดังกล่าว การท่องเที่ยวรัฐบาลไทย และจีนได้ทำความตกลงว่าด้วยความร่วมมือด้านการท่องเที่ยวเมื่อเดือนสิงหาคม พ.ศ. ๒๕๓๖ เพื่อส่งเสริมความร่วมมือด้านการตลาดและการส่งเสริมการท่องเที่ยวระหว่างประเทศ อย่างไรก็ตาม รัฐบาลจีนได้อนุญาตให้ชาวจีนเดินทางท่องเที่ยว นอกประเทศ โดยให้อยู่ภายใต้การควบคุมของรัฐบาลเท่านั้น ประเทศไทยเป็นกลุ่มแรกร่วมกับสาธารณรัฐสิงคโปร์และมาเลเซียที่ได้รับอนุญาตให้ชาวจีนเดินทางออกไปท่องเที่ยว และจำนวนนักท่องเที่ยวจีนที่เดินทางมาประเทศไทยเฉลี่ยเพิ่มสูงขึ้นทุกปี จีนเป็นตลาดนักท่องเที่ยวอันดับ ๑ ของไทย ในปี พ.ศ. ๒๕๖๒ มีนักท่องเที่ยวจีนเดินทางมาไทย ๑๐.๙๙ ล้านคน คิดเป็นร้อยละ ๒๘ ของนักท่องเที่ยวต่างชาติทั้งหมด (เพิ่มขึ้นร้อยละ ๔.๒ จากปี พ.ศ. ๒๕๖๑) โดยไทยมีรายได้จากการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวจีน ประมาณ ๕.๓ หมื่นล้านบาทด้านวัฒนธรรม ไทยและจีนมีสัมพันธ์มิตรและติดต่อกันมาช้านานกว่า ๗๐๐ ปี ส่งผลให้วัฒนธรรมและประเพณีของจีนผสมผสานกับของไทยจนกลายเป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิตของคนไทยในปัจจุบัน นอกจากนี้ ประเทศไทยยังเป็นประเทศที่มีคนเชื้อสายจีนอยู่เป็นจำนวนมาก จึงทำให้คนไทยและคนจีนมีความใกล้ชิดคุ้นเคยกันตั้ง เครือญาติ จนมีคำกล่าวว่า “จีน-ไทย ใช้เชื้อชาติ พัน้องกัน” ในระดับรัฐบาล รัฐบาลจีนได้เปิดศูนย์วัฒนธรรมจีนที่กรุงเทพฯ อย่างเป็นทางการเมื่อวันที่ ๒๑ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๕๕ ซึ่งเป็นศูนย์วัฒนธรรมแห่งแรกของจีนในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ขณะที่

สถานเอกอัครราชทูตและสถานกงสุลใหญ่ของไทยในจีนได้จัดกิจกรรม เพื่อเผยแพร่วัฒนธรรมและส่งเสริมภาพลักษณ์ไทยในเขตอาณาเป็นประจำทุกปี โดย ร่วมกับส่วนราชการไทยและภาคเอกชนไทยในจีน

นอกจากนี้ ไทย – จีน ยังมีความสัมพันธ์ด้านอื่นๆ เช่น **ด้านการศึกษา** สำนักงานส่งเสริมการเรียนการสอนภาษาจีนนานาชาติ (Office of Chinese Language Council International หรือ Hanban : ฮั่นป๋าน) ซึ่งเป็นหน่วยงานของรัฐบาลจีนที่รับผิดชอบในการสนับสนุนและส่งเสริมการเรียนการสอนภาษาจีนในประเทศต่าง ๆ ได้ก่อตั้งสถาบันขงจื่อขึ้นทั่วโลกและสถาบันขงจื่อจะเป็นองค์กรที่ดำเนินการเรียนการสอนภาษาจีนโดยไม่แสวงหาผลกำไร มีสำนักงานใหญ่ของสถาบันขงจื่อตั้งอยู่ ณ กรุงปักกิ่ง สาธารณรัฐประชาชนจีน และจีนได้ตั้งสถาบันขงจื่อในประเทศไทย จำนวน ๑๖ แห่ง นอกจากนี้ยังมีการแลกเปลี่ยนนักศึกษาและครูระหว่างกันอย่างต่อเนื่อง **ด้านสาธารณสุข** ในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 จีนได้บริจาควัคซีนป้องกันโควิด 19 ให้ประเทศไทย จำนวน ๓.๓๕ ล้านโดส และมีความร่วมมือด้านวัคซีนระหว่างราชวิทยาลัยจุฬาภรณ์กับ Sinopharm **ด้านวิทยาศาสตร์** มีการร่วมมือผ่านศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีไทย – จีน (Thailand – China Technology Transfer Center: TCTTC) โดยมลทลทกวางสี ร่วมกับสำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ (สวทช.) ซึ่งจะเป็นศูนย์กลางการส่งเสริมความร่วมมือด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีของทั้งสองประเทศทั้งในระดับหน่วยงานรัฐ และผู้ประกอบการเอกชน

การรับมือกับสถานการณ์ด้านเศรษฐกิจ การค้า การลงทุน ระหว่างและภายหลังวิกฤติโควิด 19

ในด้านมาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจ รัฐบาลกรุงปักกิ่งและรัฐบาลนครเซี่ยงไฮ้ประกาศมาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจเพื่อสนับสนุนกิจกรรมทางเศรษฐกิจในด้านการผลิตสินค้าต่าง ๆ โดยให้ความช่วยเหลือธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมเป็นหลัก เช่น กรุงปักกิ่ง ออกมาตรการลดค่าเช่าอสังหาริมทรัพย์ที่รัฐเป็นเจ้าของ ยกเว้นค่าธรรมเนียมการบริหารของรัฐ ให้เงินอุดหนุนค่าใช้จ่ายด้านการวิจัยและพัฒนาให้ธุรกิจด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี นครเซี่ยงไฮ้ ออกมาตรการลดค่าเช่า ภาษี และค่าธรรมเนียมทางธุรกิจ ให้เงินช่วยเหลือธุรกิจที่ได้รับผลกระทบจากวิกฤติโควิด 19 เลื่อนกำหนดการชำระเบี้ยประกันสังคมและเบี้ยประกันสุขภาพ ตลอดจนสนับสนุนการพัฒนาระบบนิเวศธุรกิจออนไลน์และการบริการทางการแพทย์ออนไลน์ ส่วนด้านรัฐบาลกลางได้เน้นไปที่ให้ความช่วยเหลือด้านภาษีแก่ธุรกิจที่ได้รับผลกระทบและบุคลากรทางการแพทย์และสาธารณสุข ยกเว้นการชำระค่าธรรมเนียมการประกันสังคมของธุรกิจ SME ให้เงินช่วยเหลือผู้มีรายได้น้อยและแรงงานภาคชนบท ตลอดจนให้เงินช่วยเหลือธุรกิจการบินพลเรือน อีกทั้งยังได้พยายามชักชวนให้ผู้ประกอบการและประชาชนบริจาคเงินและสินค้าช่วยเหลือผู้ได้รับผลกระทบมาอย่างต่อเนื่อง

ขณะที่ประเทศจีนนั้นไม่ได้มีการปรับมาตรการฟื้นฟูเศรษฐกิจเพื่อรับมือกับผลกระทบของโควิด 19 เป็นการเฉพาะ ส่วนหนึ่งอาจเพราะสามารถควบคุมการแพร่ระบาดได้อย่างรวดเร็ว จึงไม่เกิดผลกระทบที่ต้องได้รับการแก้ไขเร่งด่วน แผนยุทธศาสตร์ ๕ ปี "Dual Circulation" ที่ได้ประกาศออกมาเมื่อเดือนพฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๖๓ หลังการระบาดคลี่คลายลงไม่นานนั้น มีความสอดคล้องกับกระแสของโลกหลังโควิด 19 เป็นอย่างดี

โดยเฉพาะในด้านเทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม รวมถึงเพิ่มเติมต่อการแข่งขันกับสหรัฐอเมริกาหลังยุคสงครามการค้า ผ่านการเพิ่มแรงจูงใจทางภาษีเพื่อดึงดูดอุตสาหกรรมใหม่ โดยจีนตั้งเป้าหมายไว้ว่า ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๘ จะมีสัดส่วนของเศรษฐกิจดิจิทัลถึง ๑๐ % ของ GDP

การบริหารจัดการด้านสาธารณสุขเพื่อรับมือกับสถานการณ์วิกฤติโควิด 19

สาธารณรัฐประชาชนจีนควบคุมการแพร่ระบาดของโควิด 19 ภายในประเทศ โดยประกาศนโยบายโควิดเป็นศูนย์ (ZERO COVID-19) เมื่อเดือนมีนาคม ๒๕๖๕ โดยมีลักษณะคล้ายกับการปิดประเทศ กล่าวคือ จีนใช้มาตรการควบคุมการเดินทางเข้าและออกประเทศอย่างไม่มีกำหนด ดำเนินการล็อกดาวน์ในหลายเมืองที่มีผู้ติดเชื้อเพื่อป้องกันการลุกลามไปเมืองอื่น พร้อมตรวจหาเชื้ออย่างเข้มงวด สวนทางกับนานาประเทศที่ทยอยเปิดประเทศเพื่อการกระตุ้นกิจกรรมทางเศรษฐกิจ ทั้งนี้เมืองเซินเจิ้นซึ่งเป็นเมืองศูนย์กลางของเทคโนโลยีและที่ตั้งของโรงงานอุตสาหกรรมในภาคเทคโนโลยีจำนวนมาก เป็น ๑ ใน ๑๐ เมืองขนาดใหญ่ของจีนที่มีการล็อกดาวน์ประชากรทั้งเมือง โดยมีมาตรการในการรับมือกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 เช่น มาตรการในด้านการป้องกันการแพร่ระบาด มีการปรับใช้ตามสถานการณ์ยึดหลักประชาชนต้องมีความปลอดภัยเป็นอันดับแรก โดยเห็นว่าโควิด 19 เป็นโรคระบาดที่สำคัญจึงมีการใช้นโยบายปิดประเทศเพื่อป้องกันการนำเชื้อโรคจากต่างประเทศควบคู่กับการป้องกันการแพร่ระบาดในประเทศในทุกมิติ ทั้งคน สัตว์ที่อาจเป็นพาหะแพร่เชื้อ รวมถึงการควบคุมสภาพแวดล้อมให้เหมาะสม โดยมีการประชาสัมพันธ์ให้ความรู้แก่ประชาชนในการหลีกเลี่ยงการติดเชื้อ จัดระบบการติดตาม ฝ้าระวัง และตรวจ RT-PCR กลุ่มเสี่ยงทุกราย

จีนแก้ไขปัญหาการแพร่ระบาดของไวรัส 19 ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทุกภาคส่วนของจีนจับมือกันเพื่อก้าวผ่านช่วงวิกฤติโควิด 19 ความสำเร็จดังกล่าวทำให้จีนเป็นแบบอย่างของหลายประเทศในระยะแรกของการระบาด ทั้งนี้ ปัจจัยแห่งความสำเร็จในการแก้ไขวิกฤติดังกล่าวของจีนครอบคลุมหลายประการ ดังนี้

๑. ความมั่นคงทางการเมืองโดยพรรคคอมมิวนิสต์จีนที่มีความเข้มแข็ง และสี จิ้นผิง ผู้นำจีนมีภาวะผู้นำสูง โดยมี “ประชาชน” เป็นศูนย์กลาง ตลอดเวลาของการต่อสู้กับวิกฤติโควิด 19 พุ่มเท ทำจริงและรอบด้าน ผู้นำจีนติดตามความคืบหน้าในการแก้ไขปัญหาอย่างใกล้ชิด และมีจิตวิญญามวลชนที่ในการสร้างความมั่นใจให้กับมาตรการและแนวทางการแก้ไขปัญหาโควิด 19 ให้กับประชาชน

๒. จีนมีระบบการจัดการที่ดี เข้มแข็ง และจริงจัง จีนมีโครงสร้างองค์กร การถ่ายทอดคำสั่ง และการกำหนดวิธีปฏิบัติที่ชัดเจนไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้องระดับรองลงไป เมื่อเกิดเหตุ รัฐบาลกลาง ระดับมณฑล และระดับเขตต่างจัดตั้ง “วอร์รูม” เพื่อบริหารจัดการเรื่องนี้เป็นการเฉพาะตามกฎหมายอู่บัติภัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งเปิดให้รัฐบาลในทุกระดับสามารถโยกย้ายผู้คน เครื่องมืออุปกรณ์ การขนส่ง สิ่งอำนวยความสะดวก และทรัพยากรอื่นเพื่อยับยั้งการแพร่ระบาด และดำเนินการอื่นใดที่จำเป็น ระบบการปกครองของจีนมีลักษณะผู้นำพาทำ “หัวสาย หางกระดิก” ทำให้เกิดพลัง และความรวดเร็ว รวมทั้งยังมีการดำเนินการที่จริงจังและเป็นขั้นเป็นตอน การ “ล็อกดาวน์” ทุกคนถูกกักตัวอยู่แต่ในบ้าน ยกเว้นกลุ่มคนที่ได้รับอนุญาตเป็นกรณีพิเศษ เช่น บุคลากรทางการแพทย์ ลอจิสติกส์ และบางกิจการที่จำเป็น แถมยังเป็นแบบเข้มข้น

ที่เกิดขึ้นต่อเนื่องถึง ๗๖ วัน ภาครัฐจึงต้องเด็ดขาดและเข้มแข็งอย่างมากในการดำเนินมาตรการดังกล่าว การบังคับใช้กฎหมายแบบไม่เลือกปฏิบัติเป็นหลักการสำคัญที่ทำให้หลายสิ่งอยู่ถูกที่ถูกทาง สกิดการแพร่ระบาด และเดินหน้าแก้ไขปัญหาได้จนลุล่วง ขณะเดียวกัน ตำรวจ อาสาสมัคร และผู้บริหารโครงการ อสังหาริมทรัพย์ ทำงานอย่างสอดประสานระหว่างกัน ผู้ดูแลโครงการต้องกำกับดูแลการเข้าออกของทุกคน จัดให้มีเจ้าหน้าที่ประจำอยู่ที่หน้าประตูหลัก และจัดบันทึกการเข้าออกของผู้พักอาศัยโดยละเอียด อาทิ ข้อมูลชื่อ นามสกุล อุณหภูมิร่างกาย และหมายเลขโทรศัพท์ติดต่อ เพื่อรายงานให้เจ้าหน้าที่ตำรวจและอาสาสมัครที่เดินทางไปตรวจสอบความเรียบร้อยเป็นระยะ

๓. การสื่อสารที่ดีในยามวิกฤติคือปัจจัยของความสำเร็จ จีนให้ความสำคัญกับการสื่อสารสู่ภาคประชาชนเป็นอย่างมาก มีการจัดระเบียบในการสื่อสารซึ่งรุดผ่านสื่อสังคมออนไลน์ด้วยข้อความที่สอดคล้องกัน จะทำให้คนในทุกภาคส่วนเข้าใจสถานการณ์ การดำเนินการของภาครัฐ และการปฏิบัติตนอย่างถูกต้องและเหมาะสม

๔. จีนมีการปรับใช้มาตรการตามสถานการณ์จริงอยู่เสมอ รัฐบาลจีนยังกำหนดให้การสวมใส่หน้ากากอนามัย และการรักษาระยะห่างในพื้นที่ชุมชน รวมทั้งการล้างมือทำความสะอาดเป็น “หน้าที่” ของประชาชนทุกคน และไม่อนุญาตให้เดินทางข้ามมณฑล/ภูมิภาค จีนสั่งปิดช่องทางการเดินทางเข้าออกระหว่างประเทศ เพื่อมิให้เชื้อแพร่กระจายไปยังประเทศอื่น ศูนย์ควบคุมและป้องกันการติดเชื้อแห่งชาติจีน ออกแนวปฏิบัติในการป้องกันการติดเชื้อที่ทุกภาคส่วนต้องถือปฏิบัติ ซึ่งครอบคลุมการป้องกันทั่วไป การท่องเที่ยว ภายในครอบครัว แหล่งชุมชน ขนส่งสาธารณะ การสังเกตการณ์ที่บ้าน การกักตัวที่บ้าน และการรักษาพยาบาลที่บ้าน และยังปรับปรุงและออกแนวปฏิบัติใหม่ๆ เมื่อสถานการณ์การแพร่ระบาดในจีนเปลี่ยนแปลงไปขณะเดียวกัน จีนก็เตรียม “แผนเผชิญโรค” ไว้ตลอดเวลา เมื่อการแพร่ระบาดอุบัติขึ้นในเมืองใด หน่วยงานที่เกี่ยวข้องก็สามารถนำเอาแผนที่จัดเตรียมไว้มาปรับใช้กับแต่ละสถานการณ์ได้ทันที

๕. ด้านการให้การป้องกันการติดเชื้อ จีนมีการเตรียมการเร่งพัฒนา ผลิต และกระจายวัคซีน และเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตวัคซีนให้แก่ประชาชน โดยมีซิโนฟาร์มและซิโนแวคเป็นวัคซีนหลัก และตั้งเป้าว่าจะฉีดครบคนละ ๒ โดสให้ได้ ๗๐% ของจำนวนประชากรโดยรวม ซึ่งจะเป็นระดับที่ทำให้เกิดภูมิคุ้มกันหมู่ได้ นอกจากนี้ จีนยังพยายามพัฒนาวัคซีนประเภทอื่นทุกแนวทาง โดยร่วมมือกับต่างประเทศพัฒนาวัคซีน mRNA ซึ่งจะทำให้ต้นทุนค่าใช้จ่ายของวัคซีนลดลง และจะเป็นประโยชน์ต่อการเข้าถึงวัคซีนดังกล่าวของคนที่มีรายได้ปานกลางและต่ำทั่วโลกในอนาคต

สรุปผลการเรียนรู้

การระบาดของโรคโควิด 19 ทำให้เห็นพัฒนาการหลายอย่างของจีนในการรับมือกับสถานการณ์วิกฤตครั้งนี้ เช่น (๑) ความร่วมมือระหว่างรัฐบาลและเอกชนในการจัดการวิกฤตโควิด 19 (๒) การดำเนินมาตรการทางเศรษฐกิจการเงินและการคลังที่รวดเร็วเพื่อลดผลกระทบ และ (๓) โอกาสใหม่ๆ ของภาคธุรกิจ วิกฤตครั้งนี้ช่วยให้เกิดการพัฒนาและใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยี มีการให้บริการแก่ผู้บริโภคทางออนไลน์มากขึ้น ทั้งนี้ ความเข้มแข็งของพรรคคอมมิวนิสต์จีนเป็นปัจจัยสำคัญในการกำหนดนโยบายและมีการส่งต่อนโยบายจากรุ่นสู่รุ่นทำให้เกิดความชัดเจนและต่อเนื่องของยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ ขณะที่ประธานาธิบดีสี จิ้นผิง เป็นผู้นำจีนมีภาวะผู้นำสูงทำให้เกิดความร่วมมือจากการนำภาคส่วนต่าง ๆ ในการแก้ไขปัญหาความยากจนของประชาชน เพื่อยกระดับรายได้ โดยการทุ่มงบประมาณจำนวนมากลงไปในพื้นที่ชนบท ใช้การท่องเที่ยวเป็นตัวสร้างรายได้ มีการพัฒนาศักยภาพที่มีอยู่ในพื้นที่ชนบทให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ทันสมัย มีการปรับโครงสร้างการผลิตภาคเกษตรสู่เกษตรแปลงใหญ่ โดยการนำเครื่องจักรและเทคโนโลยีมาใช้ในการผลิตเพื่อเป็นการลดต้นทุน รวมทั้งเร่งส่งเสริมการพัฒนาพลังงานสะอาดในพื้นที่ที่เหมาะสมรองรับการเจริญเติบโตของชุมชน ขณะเดียวกันจีนเปิดโอกาสให้คนต่างชาติเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนา โดยเฉพาะการชักชวนผู้ที่มีความรู้ให้กลับมาร่วมในการพัฒนาประเทศ ที่นอกจากนี้ภาคเอกชนยังมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการเข้ามาช่วยเหลือสนับสนุนด้านต่างๆ ในการแก้ไขปัญหาวิกฤติเศรษฐกิจของจีน

รายงานการศึกษาดูงานประเทศสาธารณรัฐสิงคโปร์

ธงชาติสาธารณรัฐสิงคโปร์

แผนที่สาธารณรัฐสิงคโปร์

ข้อมูลพื้นฐานของสาธารณรัฐสิงคโปร์

- สาธารณรัฐสิงคโปร์ก่อตั้งในปี พ.ศ. ๒๕๐๘ โดยมีวันที่ ๙ สิงหาคมเป็นวันชาติ คือ วันที่แยกตัวจากสหพันธรัฐมาเลเซีย นับเวลาตั้งแต่ก่อตั้งประเทศและพัฒนาถึงปัจจุบันใช้ระยะเวลาเพียง ๕๗ ปี
- พื้นที่ ๗๑๙ ตารางกิโลเมตร ประกอบด้วยเกาะใหญ่เกาะน้อย รวม ๖๓ เกาะ เกาะที่ใหญ่ที่สุด คือ เกาะ Singapore ทิศเหนือติดประเทศมาเลเซีย ทางทิศใต้และตะวันออกติดอินโดนีเซีย
- ประชากร ๕,๘๕๐,๓๔๒ คน
(ที่มา <https://www.worldometers.info/worldpopulation/singapore-population>
ข้อมูล ณ วันที่ ๒๐ สิงหาคม ๒๕๖๕)
- ศาสนา พุทธ (ร้อยละ ๓๓.๒) อิสลาม (ร้อยละ ๑๔) คริสต์ (ร้อยละ ๑๘.๘) ฮินดู (ร้อยละ ๕) ไม่นับถือศาสนา (ร้อยละ ๑๘.๕)

- สาธารณรัฐสิงคโปร์มีการปกครองเป็นระบอบสาธารณรัฐแบบรัฐสภา (Parliamentary republic) มีสภาเดียว และมีประธานาธิบดีเป็นประมุขของรัฐ (วาระ ๖ ปี) และมีนายกรัฐมนตรีเป็นผู้นำรัฐบาล และหัวหน้าฝ่ายบริหาร (วาระ ๕ ปี)
- ประธานาธิบดีคนปัจจุบัน นางฮาสิมะห์ ยากบ (เข้ารับตำแหน่งตั้งแต่ ๑๔ กันยายน พ.ศ. ๒๕๖๐) และผู้นำรัฐบาล คือ นายกรัฐมนตรีคนปัจจุบัน นายลี เซียน ลุง (เข้ารับตำแหน่งตั้งแต่ ๑๒ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๔๗ - ปัจจุบัน)
- รัฐบาลสาธารณรัฐสิงคโปร์ประสงค์ที่จะให้เป็นศูนย์กลางด้านการศึกษา รวมทั้งเป็นศูนย์กลางด้านนวัตกรรมของเอเชีย โดยจัดสรรงบประมาณให้เป็นอันดับต้นๆ ทำให้สาธารณรัฐสิงคโปร์มีการศึกษาที่เต็มไปด้วยคุณภาพอันดับต้น ๆ ของโลก
- สถานการณ์โควิด 19 ในสาธารณรัฐสิงคโปร์ เป็นประเทศที่มีระบบการบริหารจัดการสถานการณ์โควิด 19 ที่มีประสิทธิภาพสูง ตั้งแต่เดือนมกราคม พ.ศ. ๒๕๖๓ ถึงปัจจุบัน (วันที่ ๒๐ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๖๔) มีรายงานผู้ติดเชื้อ ๑.๘ ล้านราย และผู้เสียชีวิตจากโควิด ๑,๕๗๖ ราย โดยมีอัตราการฉีดวัคซีนป้องกันโควิด 19 สูงถึงร้อยละ ๘๘

ความสัมพันธ์ไทย-สาธารณรัฐสิงคโปร์ ความเป็นหุ้นส่วนทางยุทธศาสตร์การบริหารประเทศ และความร่วมมือต่างๆ

สาระสำคัญ จากการบรรยายโดยวิทยากร โดย นายชุตินทร คงศักดิ์ เอกอัครราชทูต ณ สาธารณรัฐสิงคโปร์ ประกอบกับข้อมูลค้นคว้าเพิ่มเติม มีดังนี้

๑. ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยและสาธารณรัฐสิงคโปร์ที่แน่นแฟ้นยาวนาน มีผลสืบเนื่องมาจากความร่วมมือที่ใกล้ชิดในหลายมิติและหลายด้าน ได้แก่

๑.๑. ด้านการเมืองและความมั่นคง

- ประเทศไทยและสาธารณรัฐสิงคโปร์ จากอดีตถึงปัจจุบัน มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดและไม่มีปมขัดแย้งทางประวัติศาสตร์ระหว่างกันมาตั้งแต่ก่อนที่สาธารณรัฐสิงคโปร์จะประกาศเอกราช โดยมีปัจจัยเกื้อหนุนหลายประการที่มีส่วนช่วยสร้างความต่อเนื่องทางนโยบายและความร่วมมือระหว่างสองประเทศ ภายหลังจากสาธารณรัฐสิงคโปร์ประกาศเอกราชเมื่อวันที่ ๙ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๐๘ ไทยและสาธารณรัฐสิงคโปร์ได้สถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูตระหว่างกันเมื่อวันที่ ๒๐ กันยายน พ.ศ. ๒๕๐๘ และได้ขับเคลื่อนพัฒนาความสัมพันธ์ในด้านต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง

- การเสด็จพระราชดำเนินและเสด็จเยือนสาธารณรัฐสิงคโปร์ของพระบรมวงศานุวงศ์ของไทยหลายพระองค์ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน เป็นรากฐานสำคัญที่ได้ส่งเสริมให้ความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับสาธารณรัฐสิงคโปร์แน่นแฟ้นและใกล้ชิดยิ่งขึ้น นอกจากนี้ ประธานาธิบดีแห่งสาธารณรัฐสิงคโปร์ได้เดินทางเยือนประเทศไทยในฐานะแขกของรัฐบาล เพื่อเข้าร่วมพระราชพิธีถวายพระเพลิงพระบรมศพ พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร เมื่อวันที่ ๒๖ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๖๐ และนายกรัฐมนตรีสาธารณรัฐสิงคโปร์ได้เดินทางเยือนประเทศไทยมาถึง ๕ ครั้ง ตั้งแต่เข้ารับ

ตำแหน่งเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๔๗ สิ่งเหล่านี้เป็นปัจจัยที่สนับสนุนให้ความสัมพันธ์ระหว่างไทยและสาธารณรัฐสิงคโปร์เป็นไปอย่างแน่นแฟ้น

ความเป็นหุ้นส่วนทางยุทธศาสตร์ระหว่างไทยกับสาธารณรัฐสิงคโปร์ ผ่านกลไกความร่วมมือทวิภาคี

(๑) ประเทศไทยและสาธารณรัฐสิงคโปร์ดำเนินความสัมพันธ์ภายใต้กรอบ Singapore – Thailand Enhanced Partnership (STEP) ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๔๐ ประกอบด้วย

- การหารือระหว่างนายกรัฐมนตรี ๒ ประเทศอย่างไม่เป็นทางการ (Prime Ministerial Retreat) ซึ่งเป็นกลไกทวิภาคีที่สำคัญส่งผลให้ระดับผู้นำมีความคุ้นเคยใกล้ชิดสามารถประสานงานได้อย่างดี โดยครั้งล่าสุด คือ เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๕๘

- โครงการความร่วมมือระหว่างหน่วยราชการไทยกับสาธารณรัฐสิงคโปร์ (Civil Service Exchange Program – CSEP) ตัวอย่างเช่น ความร่วมมือด้านการศึกษา ครอบคลุมความร่วมมือ ๑๓ สาขา โครงการโรงเรียนคู่พัฒนาไทย – สาธารณรัฐสิงคโปร์ (School Twinning Programme) และโครงการค่ายเยาวชนไทย – สาธารณรัฐสิงคโปร์ ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการของทั้งสองฝ่ายเป็นเจ้าของภาพ

- การปรึกษาหารือทางการเมือง (Political Consultation) ระหว่างปลัดกระทรวงการต่างประเทศไทย – สาธารณรัฐสิงคโปร์ เป็นอีกหนึ่งความร่วมมือที่สำคัญในการความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ

- Singapore - Thailand Enhanced Economic Relationship (STEER) ซึ่งจัดตั้งขึ้นเมื่อเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๔๕ สาธารณรัฐสิงคโปร์ให้ความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศให้เป็นเมืองท่าที่สำคัญในภูมิภาค เป็นศูนย์กลางด้านเศรษฐกิจและการเงินที่สำคัญ รวมถึงได้เพิ่มศักยภาพการแข่งขันทางเศรษฐกิจอย่างต่อเนื่อง เพื่อดึงดูดการลงทุนจากต่างชาติ โดยมีปัจจัยเกื้อหนุนจากเสถียรภาพของการเมืองภายในประเทศ ส่งผลให้ความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจระหว่างไทยกับสาธารณรัฐสิงคโปร์มีมูลค่ามากขึ้นตามลำดับ โดยการลงทุนของสาธารณรัฐสิงคโปร์ในไทยส่วนใหญ่มาจากโครงการขนาดใหญ่ อาทิ กิจการผลิตแผงพลังงานแสงอาทิตย์ รถยนต์และรถบรรทุกขนาดเล็ก ขึ้นส่วนยานยนต์ หัวฉีดเชื้อเพลิง และกิจการศูนย์กระจายสินค้าระหว่างประเทศ ซึ่งไทยและสาธารณรัฐสิงคโปร์ได้จัด การประชุม STEER อันเป็นกลไกขับเคลื่อนความร่วมมือทางเศรษฐกิจทวิภาคีที่สำคัญ ๕ ครั้ง โดยครั้งล่าสุดสาธารณรัฐสิงคโปร์เจ้าภาพในปี พ.ศ. ๒๕๖๐ เพื่อผลักดันความร่วมมือด้านเศรษฐกิจในอุตสาหกรรม ๕ สาขา ได้แก่ การเกษตรและอาหาร การท่องเที่ยว การบริการทางการเงิน อิเล็กทรอนิกส์และชิ้นส่วนประกอบยานยนต์ และการขนส่ง

(๒) ความร่วมมือด้านการทหาร ประเทศไทยและสาธารณรัฐสิงคโปร์ได้พัฒนาความร่วมมือด้านการทหารอย่างต่อเนื่อง จนเป็นหนึ่งในความร่วมมือระหว่างกันที่มีพลวัตสูง ในช่วงที่ผ่านมา ไทยและสาธารณรัฐสิงคโปร์ได้มีการแลกเปลี่ยนการเยือนระหว่างผู้บังคับบัญชาระดับสูงของทั้งสามเหล่าทัพอย่างสม่ำเสมอ มีการจัดตั้งคณะกรรมการบริหารร่วมด้านอุตสาหกรรมป้องกันประเทศระหว่างกองทัพและคณะทำงานร่วมกองทัพเรือไทย – สาธารณรัฐสิงคโปร์ มีการแลกเปลี่ยนความร่วมมือด้านการฝึกบุคลากรด้านความมั่นคงและแลกเปลี่ยนแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศ รวมถึงมีการฝึกร่วมทางทหารระหว่างกันทั้งในระดับทวิภาคีและพหุภาคีกับมิตรประเทศต่าง ๆ ซึ่งในส่วนของการบินในประเทศไทยจะเป็นพื้นที่ของจังหวัดกาญจนบุรี ทั้งนี้ เนื่องจากสาธารณรัฐสิงคโปร์มีขนาดพื้นที่ไม่ใหญ่ จึงมีท่าที่เรือการล่องละเมียดอซิปปาที่ชัดเจน

๑.๒. ด้านเศรษฐกิจ

- สาธารณรัฐสิงคโปร์เป็นคู่ค้าที่สำคัญของไทย โดยประเทศไทยเป็นประเทศคู่ค้าลำดับที่ ๑๐ ของสาธารณรัฐสิงคโปร์ และสาธารณรัฐสิงคโปร์เป็นคู่ค้าอันดับที่ ๘ ของไทย โดยที่สาธารณรัฐสิงคโปร์เป็นประเทศที่มีการลงทุนในประเทศไทยเป็นลำดับที่ ๓ รองจากญี่ปุ่นและจีนโดยเป็นผู้ลงทุนในประเทศไทยมากเป็นอันดับที่ ๑ ในกลุ่มประเทศอาเซียน มานานกว่าทศวรรษ
- ประเทศไทยและสาธารณรัฐสิงคโปร์มีบทบาทนำในอาเซียนร่วมกัน เช่น ความตกลงการค้าเสรีพหุภาคีอาเซียน (๑๐ ประเทศ) หรือ ASEAN Free Trade Area (AFTA) และ RCEP (Regional Comprehensive Economic Partnership) โดยสาธารณรัฐสิงคโปร์จัดทำความตกลงการค้าเสรี (Free Trade Agreement: FTA) กับต่างประเทศ ทั้งในรูปแบบทวิภาคีและพหุภาคี เพื่อเปิดเสรีด้านการค้าทั้งสินค้าและบริการ รวมถึงการอำนวยความสะดวกด้านการลงทุน การจัดการการค้าเสรียังช่วยเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันและอำนาจต่อรองทางการค้าแก่สาธารณรัฐสิงคโปร์ ซึ่งมีระบบเศรษฐกิจที่พึ่งพาการค้าและการลงทุนกับต่างประเทศเป็นหลัก ทั้งเป็นการสร้างพันธมิตรด้านเศรษฐกิจและสร้างฐานการขยายการค้าการลงทุน และการเปิดตลาดกับประเทศหรือกลุ่มประเทศที่ห่างไกล ความตกลงการค้าเสรีที่มีผลบังคับใช้แล้ว เช่น ความตกลงการค้าเสรีพหุภาคีอาเซียน (๑๐ ประเทศ) หรือ AFTA
- สาธารณรัฐสิงคโปร์เป็นประเทศหลักที่สนับสนุนการสร้างมาตรฐานให้กับระบบ e-payment และ e-commerce อีกทั้งมุ่งส่งเสริมแนวคิด ASEAN Centrality อีกด้วย

๑.๓. ด้านสังคมและวัฒนธรรม

- การแลกเปลี่ยนวัฒนธรรม เนื่องจากพลเมืองของสาธารณรัฐสิงคโปร์ประกอบด้วยกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ ซึ่งส่วนใหญ่เป็น ชุมชนชาวจีน ชาวมลายู ชาวอินเดีย ชาวยูเรเชียน และชาวเปอรานากัน และยังมีชุมชนชาติพันธุ์ต่างๆ ที่สงวนรักษาวัฒนธรรมประเพณีดั้งเดิมไว้ให้ศึกษาเรียนรู้ เช่น ย่านจูเซี่ยต/กาตง ซึ่งเป็นย่านที่พักอาศัยของชาวเปอรานากัน ขณะที่ชาวอินเดียที่มาตั้งรกรากในช่วงแรก อยู่ในย่าน Little India (ลิตเติ้ลอินเดีย) และยังมีชนพื้นเมือง เช่น ชาวมลายู ที่อาศัยอยู่ในย่านกัมโปงกลาม ตั้งแต่ยุคแรกๆ ของสาธารณรัฐสิงคโปร์ โดยที่นี้เคยเป็นที่ประทับของสุลต่านมลายู ทั้งนี้ประเทศไทยและสาธารณรัฐสิงคโปร์มีโครงการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมหลายโครงการ เช่น โครงการแลกเปลี่ยนทางการศึกษาและวัฒนธรรมระยะสั้นระหว่างมูลนิธิชัยพัฒนาและสาธารณรัฐสิงคโปร์ ที่เริ่มต้นตั้งแต่ ปี พ.ศ. ๒๕๕๖ และค่ายภาษาอังกฤษแลกเปลี่ยนวัฒนธรรม ไทย กับ สาธารณรัฐสิงคโปร์ เป็นต้น
- มวยไทย ศิลปะมวยไทยนั้นเป็นที่นิยมอย่างมากในสาธารณรัฐสิงคโปร์ โดยมียิมมวยไทยอยู่ประมาณ ๕๐ แห่ง ดังนั้น มวยไทย นับว่าเป็น Soft Power อย่างหนึ่งของไทยในสาธารณรัฐสิงคโปร์ และใช้เป็นที่สื่อในการเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมของไทยในประเทศอาเซียนได้อย่างดี

๒. วิสัยทัศน์สาธารณรัฐสิงคโปร์

สาธารณรัฐสิงคโปร์นั้นมีวิสัยทัศน์ในการพัฒนาประเทศอย่างยาวไกล ไม่ใช่มองเพียงแค่ ๑๐ ปี หรือ ๒๐ ปี แต่มองไปถึงในอนาคตอีก ๕๐ ปีข้างหน้า นายกรัฐมนตรีคนปัจจุบันของสาธารณรัฐสิงคโปร์ กล่าวถึงวิสัยทัศน์ของประเทศ ดังนี้ “The vision for Singapore is to embark on a new era of growth and become the world's first “Smart Nation”. Leveraging on Internet of Things (IoT), becoming a Smart Nation entails the seamless connection of the whole of Singapore in order to

transform the way we live, work and interact. คือ เป็นวิสัยทัศน์ที่มุ่งดำเนินการให้สาธารณรัฐสิงคโปร์ก้าวไปสู่ยุคที่จะมีการเติบโตต่อเป็นประเทศแรกของโลกที่ได้ชื่อว่า “Smart Nation”

BCG Economy Model กับ Singapore Green Plan ๒๐ (แผนสิงคโปร์สีเขียว (SGP) ๒๐๓๐) เป็นอีกเรื่องที่มีความน่าสนใจ เพราะสาธารณรัฐสิงคโปร์ให้ความสำคัญต่อประเด็นสิ่งแวดล้อมและความยั่งยืนอย่างมาก อันเนื่องมาจากข้อจำกัดด้านภูมิประเทศ เช่น การขาดแคลนแหล่งทรัพยากรธรรมชาติ และการมีพลังงานทางเลือกที่จำกัด เป็นต้น ดังนั้น จึงเป็นที่มาของ Singapore Green Plan ๒๐๓๐ ซึ่งเป็นวาระระดับชาติของสาธารณรัฐสิงคโปร์ มีเป้าหมายเพื่อส่งเสริมการพัฒนาที่ยั่งยืนและการพัฒนาพื้นที่สีเขียวและสิ่งแวดล้อมของสาธารณรัฐสิงคโปร์ในระยะเวลา ๑๐ ปี (พ.ศ.๒๕๖๔ – ๒๕๗๓) ให้สอดคล้องกับการบรรลุเป้าหมายตามวาระการพัฒนาที่ยั่งยืนของสหประชาชาติ ค.ศ. ๒๐๓๐ (SDG) และความตกลงปารีส (COP๒๑) ภายใต้การกำกับดูแลด้านนโยบายและแผนการปฏิบัติของกระทรวงสำคัญ ๕ กระทรวง ได้แก่ กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงพัฒนาการแห่งชาติ กระทรวงความยั่งยืนและสิ่งแวดล้อม กระทรวงคมนาคม และกระทรวงการค้าและอุตสาหกรรม

เป้าหมายสำคัญของแผนฉบับนี้ คือ (๑) การยุติการปล่อยก๊าซเรือนกระจกทั้งหมดในโอกาสแรก (๒) การลดการปล่อยมลพิษและก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ (CO₂) (๓) การเสริมสร้างบทบาทการเป็นผู้นำด้านพลังงานทดแทนและเป็นสังคมคาร์บอนต่ำ (Global City of Sustainability) ของสาธารณรัฐสิงคโปร์ (๔) การส่งเสริมการใช้พลังงานสะอาดและพลังงานทางเลือก รวมถึงการลดการใช้พลังงาน ๑๕% และ (๕) การลดปริมาณขยะ ๓๐% และ (๖) การส่งเสริมการผลิตอาหารภายในประเทศ ๓๐% ภายในปี พ.ศ. ๒๕๗๓

โดยสรุป มีหลายเรื่องที่น่าสนใจเรียนรู้เพื่อการศึกษาวิเคราะห์วิธีการคิดและการวางแผนกำหนดกลยุทธ์ของสาธารณรัฐสิงคโปร์ที่ก่อตั้งประเทศมาไม่ถึง ๖๐ ปี แต่สามารถสร้างความเจริญก้าวหน้าอย่างมากทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคม การค้าการลงทุน และเทคโนโลยีนวัตกรรม บ้านเมืองมีความเป็นระเบียบเรียบร้อย มีรายได้ต่อหัวประชากรสูงติดอยู่ใน ๕ อันดับแรกของโลก

ทีมประเทศไทยกับภารกิจในสาธารณรัฐสิงคโปร์

- ทีมประเทศไทย ณ สาธารณรัฐสิงคโปร์ ประกอบด้วยสถานเอกอัครราชทูต และหน่วยงานอื่นๆ เช่น สำนักงานผู้ช่วยทูตทหารสามเหล่าทัพ สำนักงานส่งเสริมการค้าต่างประเทศ (สคต.) สำนักงานแรงงาน (สนร.) และการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) ซึ่งสถานทูตไทยให้ความสำคัญกับการทำงานร่วมกันกับหน่วยงานไทยแบบบูรณาการ และมีการประชุมทีมประเทศไทยเป็นประจำ เพื่อการประสานข้อมูลและความร่วมมือนำไปสู่การเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานของประเทศไทยในภาพรวม

- ข้อสังเกตที่น่าสนใจจากประสบการณ์การทำงานของท่านอัครราชทูตไทยในสาธารณรัฐสิงคโปร์ มีหลายประการ เช่น สาธารณรัฐสิงคโปร์มักจัดเย็นทางการเมืองที่ชัดเจนหากเปรียบเทียบกับประเทศสมาชิกอาเซียนอื่นๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งกรณีของประเทศเมียนมา ที่สาธารณรัฐสิงคโปร์มีจุดยืนชัดเจนต่างจากอีกหลายประเทศ

- ในสาธารณรัฐสิงคโปร์มีคนไทยอาศัยอยู่ราวสองหมื่นคนเป็นแรงงานฝีมือประมาณ ๑๐,๘๐๐ คน และคนไทยที่ไปอาศัยอยู่และทำงานถาวรอีกจำนวนหนึ่ง สาธารณรัฐสิงคโปร์ได้ดึงดูดคนไทยที่มีความรู้ความสามารถ เช่น นักวิทยาศาสตร์ ไปทำงานในบริษัทชั้นนำจำนวนไม่น้อย

- ด้านการศึกษานั้น สาธารณรัฐสิงคโปร์มีให้ทุนเล่าเรียนให้นักศึกษาไทยอยู่พอสมควร โดยคุณภาพของหลักสูตรนั้นไม่ต่างจากประเทศออสเตรเลียหรือนิวซีแลนด์ อย่างไรก็ตาม ค่าครองชีพในสาธารณรัฐสิงคโปร์นั้นค่อนข้างสูง ปัจจุบันมีโรงเรียนสัญชาติสิงคโปร์มาเปิดการสอนในประเทศไทย
- ภาพรวม สาธารณรัฐสิงคโปร์จะมุ่งเน้นถึงผลประโยชน์ที่ทางสิงคโปร์จะได้รับจากความร่วมมือ ดังนั้น หากประเทศไทยประสงค์มีความร่วมมือกับสาธารณรัฐสิงคโปร์ ทางไทยจำเป็นต้องวิเคราะห์และคำนึงถึงแนวคิดหลักของสาธารณรัฐสิงคโปร์ในเรื่องนี้เมื่อมีการเจรจาวิภาคีกับสาธารณรัฐสิงคโปร์

การสื่อสารภายใต้บริบททางสังคมและสิ่งแวดล้อมที่ผันผวนและสลับซับซ้อน

สาระสำคัญ จากการบรรยายโดยวิทยากร Dr. K U Menon ที่ปรึกษาอาวุโส กระทรวงการสื่อสาร และข้อมูลข่าวสารสาธารณรัฐสิงคโปร์ประกอบกับข้อมูลค้นคว้าเพิ่มเติม มีดังนี้

ในช่วงต้นของการบรรยาย วิทยากรได้กล่าวถึงประสบการณ์การทำงานให้กับรัฐบาลสาธารณรัฐสิงคโปร์นานหลายทศวรรษ นับเป็นผู้เชี่ยวชาญที่มีประสบการณ์สูงในด้านการสื่อสารในภาวะวิกฤต และปัจจุบันยังเป็นที่ปรึกษาอาวุโส ให้กับกระทรวงการสื่อสารและข้อมูลข่าวสารสาธารณรัฐสิงคโปร์ จึงยินดีแบ่งปันประสบการณ์ และแลกเปลี่ยนแนวทางปฏิบัติที่ดี (Good practice) ของสาธารณรัฐสิงคโปร์ในเรื่องของการบริหารจัดการการสื่อสารในภาวะวิกฤต แต่ออกตัวว่ารูปแบบของสาธารณรัฐสิงคโปร์อาจจะไม่ใช่ Best Model เนื่องจากเป็นประเทศขนาดเล็ก และไม่มีปัญหาเรื่องระดับการปกครองท้องถิ่นหรือการปกครองเขตเมือง รัฐบาลมีความมั่นคงต่อเนื่อง อีกทั้งข้าราชการมีคุณภาพสูง จึงขอให้ระวังการนำวิธีการของสาธารณรัฐสิงคโปร์ไปใช้กับประเทศอื่นๆ ที่อาจจะมบริบทต่างกัน

ทั้งนี้ สาระสำคัญจากการดูงาน “การสื่อสารในภาวะวิกฤตภายใต้บริบททางสังคมและสิ่งแวดล้อมที่ผันผวนและสลับซับซ้อน จากมุมมองภาครัฐ” ซึ่งวิทยากรใช้ชื่อเรื่องว่า “Crisis Communications in a Complex Media Environment: A Government Perspective” มีเนื้อหาดังต่อไปนี้

๑. ความมุ่งมั่นเตรียมพร้อมรับมือสถานการณ์ฉุกเฉินอย่างจริงจังและเป็นระบบ

๑.๑. ความท้าทายของการสื่อสารของภาครัฐในยุคปัจจุบัน

- การที่มีสื่อหลายประเภทในยุคนี้ ไม่เพียงแต่สื่อหลักแบบสมัยก่อน และพลเมืองในประเทศมีความหลากหลายของเชื้อชาติ วัฒนธรรม อีกทั้งมุมมองที่แตกต่างกัน นอกจากนี้ ยังมีความซับซ้อนของหลักเกณฑ์ต่าง ๆ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจำนวนมาก
- โดยปกติการสื่อสารของภาครัฐที่ดีไม่ได้เกิดโดยธรรมชาติ ต้องมีระบบการจัดการที่ดี ทุกรัฐบาลต้องประสบกับความท้าทายในการเรื่องของข่าวร้าย และการสื่อสารที่ยุ่งเหยิงเพราะมีผู้เล่นหลายคนที่ต้องการความโดดเด่น
- ยิ่งในปัจจุบันที่มีช่องทางการสื่อสารของประชาชนผ่านทาง Social Media มากมาย ก่อให้เกิดข่าวปลอม ดังนั้น จึงมีความจำเป็นต้องที่ระบบการตรวจสอบเพื่อคัดกรองและต่อต้านข่าวปลอม หรือข่าวเท็จเหล่านี้เป็นระบบและมีประสิทธิภาพ

๑.๒. เรียนรู้จากประสบการณ์ที่ไม่พร้อมในเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในอดีต

- สาธารณรัฐสิงคโปร์ใช้บทเรียนจากการรับมือโรคซาร์ส (SARS) และโรคทางเดินหายใจตะวันออกกลาง (MERS) ในการพัฒนาระบบงานบริหารจัดการภาวะวิกฤต จนพร้อมรับการระบาดใหญ่ (COVID-19 pandemic) อย่างไรก็ตาม สาธารณรัฐสิงคโปร์ยังมีช่องว่างในการจัดการภาวะวิกฤต อยู่พอสมควร เนื่องจากประชาชนมีความหลากหลายทางเชื้อชาติ ศาสนา และวัฒนธรรม และสื่อต่างๆ
- วิทยากรยกตัวอย่างการสื่อสารให้ข้อมูลที่ล่าช้าของรัฐบาลมาเลเซีย กรณีที่มีเครื่องบินโดยสารของสายการบินมาเลเซียแอร์ไลน์ เที่ยวบิน MH370 พร้อมลูกเรือและผู้โดยสารรวม ๒๓๙ ราย ประสบเหตุหายสาบสูญในมหาสมุทรอินเดียเมื่อวันที่ ๘ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๕๗ ต้องใช้เวลา ๕ ชั่วโมงก่อนที่สายการบินจะยืนยันข่าวนี้ จนก่อให้เกิดวิกฤตศรัทธาต่อรัฐบาลมาเลเซียที่มีต่อสาธารณชน ด้วยสาเหตุการขาดทักษะของการสื่อสารในภาวะวิกฤตโดยเจ้าหน้าที่ระดับสูงของรัฐบาลที่มีหน้าที่รับผิดชอบเหตุการณ์ครั้งนี้

๑.๓. หลักการสื่อสารในภาวะวิกฤต

- หลักการ คือ การสื่อสารในภาวะวิกฤต หรือ Crisis Communication เป็นองค์ประกอบสำคัญของการจัดการภาวะวิกฤต (Crisis Management) ดังนั้น มีความจำเป็นที่ต้องพัฒนาระบบและกลไกการจัดการให้มีประสิทธิภาพเพื่อรองรับภาวะวิกฤตที่อาจจะเกิดขึ้นได้ตลอดเวลา เพื่อบรรเทาผลกระทบด้านลบให้เกิดความเสียหายน้อยที่สุด
- เน้นย้ำว่าการสื่อสารในภาวะวิกฤตนั้นมีความสำคัญอย่างมาก และจำเป็นต้องมี Trust หรือสร้างความไว้วางใจและความเชื่อมั่นให้เกิดขึ้นในหมู่ประชาชน การสื่อสารที่ไร้รอยต่อ ชัดเจน ต่อเนื่อง โปร่งใส และซื่อสัตย์ โดยเน้นย้ำว่าผู้นำต้องสร้างความเชื่อมั่นและได้รับความไว้วางใจจากประชาชน ซึ่งเป็นสิ่งที่สำคัญมากในการทำงานของทุกรัฐบาล
- ตัวอย่างการสื่อสารในภาวะวิกฤต เหตุการณ์ ๙๑๑ ซึ่งนายกเทศมนตรีใช้ ๓ สิ่งต่อไปนี้สื่อสาร คือ
  ๑. บอกความจริงอย่างจริงใจ (Honest)
  ๒. แสดงความเห็นอกเห็นใจ (Empathy)
  ๓. แสดงให้เห็นความหวังและให้ความเชื่อมั่นแก่ประชาชนว่าจะผ่านวิกฤตไปได้ (Hope)
- เมื่อเกิดเหตุการณ์อันตรายที่ก่อตัวเป็นภาวะวิกฤต ประชาชนต้องการ ๒ สิ่งจากรัฐ ได้แก่ การปกป้อง (Protection) และข้อความจริง (The Truth)
- ในการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพนั้นจำเป็นต้องเข้าใจวัฒนธรรม ความเชื่อ และบริบททางสังคมของผู้คนเหล่านั้นด้วย
- การสื่อสารในภาวะวิกฤตต้องปรากฏอยู่ในการสื่อสารประจำวันของภาครัฐ โดยเจ้าหน้าที่ต้องรู้บทบาทของตนเอง และมีระบบการควบคุมสั่งการ

๑.๔. ตัวอย่างที่ดีเรื่องการสื่อสารในภาวะวิกฤต

- ตัวอย่างการสื่อสารในภาวะวิกฤต เหตุการณ์ ๙๑๑ ซึ่งทำให้เกิดความสูญเสียต่อชีวิตและทรัพย์สินอย่างมหาศาล การสื่อสารนายกเทศมนตรีนิวยอร์ก ใช้หลักการสำคัญ ๓ หลักการต่อไปนี้ คือ

- บอกความจริงอย่างจริงใจ (Honest)
- แสดงความเห็นอกเห็นใจ (Empathy)
- แสดงให้เห็นความหวังและให้ความเชื่อมั่นแก่ประชาชนว่าจะผ่านวิกฤติไปได้ (Hope)

■ ตัวอย่างการสื่อสารของประเทศไทยในเหตุการณ์เด็กนักฟุตบอลทีมหมูป่าติดอยู่ในถ้ำหลวง เพราะปากถ้ำน้ำท่วม โดยภาครัฐสามารถสื่อสารกับประชาชนและสังคมโลกได้อย่างดี นับเป็นตัวอย่างของการสื่อสารในภาวะวิกฤติที่มีประสิทธิภาพ แสดงออกถึงความซื่อสัตย์และการได้รับความร่วมมือร่วมใจจากประชาชนในภาวะวิกฤตินี้ โดยมีหลากหลายภาคส่วนยื่นมือเข้ามาให้ความช่วยเหลืออย่างเต็มที่

๒. บทเรียนและประเด็นที่น่าสนใจ

๒.๑. การสื่อสารในภาวะวิกฤติจะต้องมีความพร้อมอยู่เสมอ

การสื่อสารในภาวะวิกฤติ ต้องมีหน่วยงานที่รับผิดชอบและมีการเตรียมความพร้อมอยู่เสมอ และมีแนวทางในการสื่อสารด้วยข้อความที่ง่าย ๆ และทำให้ประชาชนเข้าใจได้ง่าย ภาครัฐจำเป็นต้องจัดการกับข่าวสารในภาวะวิกฤติ เพราะถ้าล้มเหลวในการสร้างความไว้วางใจจะไม่ได้ได้รับความเชื่อมั่นและศรัทธาจากประชาชน นอกจากนี้ในระยะวิกฤติ รัฐบาลและองค์กรต่างๆ อาจต้องประสบกับสถานการณ์ที่สูญเสียอำนาจในการควบคุมเหมือนๆ กัน

ข้อความที่ใช้สำหรับการสื่อสารภาวะวิกฤติฉุกเฉิน กับสาธารณชน ในระยะแรกเมื่อเกิดเหตุวิกฤติ คือ รัฐมีแผนตอบสนองต่อสถานการณ์ฉุกเฉินที่พร้อมปฏิบัติการ โดยจะใช้ทรัพยากรของภาครัฐในการปกป้องชีวิตผู้คนที่ตกเป็นเหยื่ออย่างเต็มที่ ดังนั้น ในเวลานี้ขอให้ประชาชนอยู่ในความสงบและติดตามข้อมูลเป็นระยะ

๒.๒. การจัดการกับข่าวปลอม (Fake news)

เรื่องข่าวปลอมเป็นเรื่องที่มีความเสี่ยงในสาธารณรัฐสิงคโปร์ เนื่องจากมีปัจจัยหลายประการที่เกี่ยวข้อง เช่น การมีโทรศัพท์มือถือจำนวนมาก เป็นสังคมหลากหลายเชื้อชาติและศาสนา ผู้สูงอายุมีระดับการศึกษาต่ำ และนโยบายต่างประเทศ

ประสบการณ์ของสาธารณรัฐสิงคโปร์พบว่า ระหว่างเดือนมกราคม – เมษายน พ.ศ. ๒๕๖๓ ข่าวปลอมที่เกี่ยวกับโควิด 19 ก่อให้เกิดความเสียหายถึง ๑.๔ ล้านเหรียญสหรัฐ โดยเฉพาะข้อมูลที่ไม่ถูกต้องเกี่ยวกับวัคซีนก่อให้เกิดความเสียหายต่อระบบสาธารณสุข ดังนั้น การจัดการกับข่าวปลอมจึงเป็นเรื่องจำเป็นอย่างยิ่ง โดยสาธารณรัฐสิงคโปร์มีการจ้างบุคลากรทำงานด้านการติดตามข่าวสารทางสื่อโซเชียลเป็นจำนวนมากเพื่อตรวจจับข่าวสารที่ไม่ถูกต้องเพื่อการตอบโต้ที่ทันต่อเหตุการณ์

๒.๓. เข้าใจจิตวิทยาและธรรมชาติของมนุษย์

เมื่อพูดถึงความเสี่ยง หรือ Risk สิ่งที่จะทำให้ประชาชนป้องกันตนเอง คือประชาชนตระหนักและรับรู้ถึงความเสี่ยง ต้องมีความเชื่อว่ามีมาตรการที่สามารถป้องกันภัยและเชื่อมั่นว่าช่วยได้จริง และสุดท้ายการจัดการความเสี่ยงต้องทำด้วยความระมัดระวัง และการรับรู้ความเสี่ยงที่แท้จริงจะทำให้ไม่ตระหนก

ข้อค้นพบและข้อเสนอแนะจากการศึกษาฐานสาธารณรัฐสิงคโปร์

ข้อค้นพบที่น่าสนใจจากสาธารณรัฐสิงคโปร์

ประเด็นที่น่าสนใจในความแตกต่างระหว่างประเทศไทยและประเทศสาธารณรัฐสิงคโปร์ มีอยู่หลายประการ ซึ่งน่าจะมีประโยชน์ต่อการวิเคราะห์และสังเคราะห์เพื่อนำมาปรับใช้ในการพัฒนานโยบาย และกลยุทธ์ของประเทศไทยให้มีความเหมาะสมทันกับการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็ว ดังนี้

ประเด็น	สาธารณรัฐสิงคโปร์	ไทย
ด้านวิสัยทัศน์	ผู้นำประเทศมองการณ์ไกล (๕๐ปี) ตั้งวิสัยทัศน์เป็น The world's first “Smart Nation” เป็นการตั้ง เป้าหมายที่ยิ่งใหญ่ ทำหาย	วิสัยทัศน์ “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของ เศรษฐกิจ พอเพียง” เพื่อความสุขของคนไทยทุกคน
ด้านภูมิศาสตร์	ประเทศเป็นพื้นที่เกาะขนาดเล็ก อาจถูก คุกคามยึดครองได้ง่าย ประชากรน้อย เพียง ๕ ล้านคนแต่คุณภาพสูง ไม่มีพื้นที่ เกษตรกรรม และเป็นประเทศนำเข้า อาหารและน้ำ แต่สามารถทำมาหากินมี รายได้สูง	มีประชากรมากกว่า ๑๒ เท่า (๖๙ ล้านคน) มีพื้นที่กว้างใหญ่ไพศาล มีทรัพยากรธรรมชาติจำนวนมาก รายได้ ต่อหัวต่ำกว่ามาก แต่ยังมีโอกาสพัฒนาอยู่
ด้านความมั่นคง	มีกองทัพขนาดเล็กที่มีศักยภาพสูง มีอาวุธ ทันสมัย ใช้คานอำนาจเพื่อนบ้าน สามารถ สร้างพันธมิตร กับประเทศที่มีพื้นที่กว้าง เช่น ซ้อมรบในประเทศไทย	มีบุคลากรของกองทัพที่ขนาดใหญ่กว่า โดยมีเป้าหมายหลัก คือ การสร้างความ มั่นคงของชาติ
ด้านการศึกษา	รัฐบาลให้ความสำคัญกับการศึกษาของ พลเมือง อุดหนุนระบบการศึกษาเพื่อ พัฒนาทรัพยากรมนุษย์อย่างจริงจัง เป็น ประเทศที่มีระบบการศึกษาติดอันดับโลก	รัฐบาลให้ความสำคัญกับการศึกษาของ พลเมืองน้อยไป คุณภาพการศึกษาและครู ต่ำกว่าประเทศเพื่อนบ้าน และมีรูปแบบ การเรียนการสอนที่ไม่ทันสมัย
ด้านคุณภาพ ชีวิต	มีการดูแลพลเมืองอย่างมีคุณภาพทั้งจัด สวัสดิการ และสนับสนุนการออกกำลังกาย และวิถีชีวิตสุขภาพดี รวมทั้งเน้นการ สร้างสิ่งแวดล้อมในเมืองที่เป็นมิตรกับ ผู้คน	คุณภาพชีวิตในไทยยังมีความแตกต่างระหว่าง พื้นที่ชัดเจน เป็นผลจากสถานะทางเศรษฐกิจ เหลื่อมล้ำ และระบบการศึกษาที่มีคุณภาพต่ำ
ด้านเศรษฐกิจ	เป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว มีฐานะทาง เศรษฐกิจที่ดี พลเมืองมีรายได้ต่อหัวสูงติด ๕ อันดับแรกของโลก	เป็นประเทศที่กำลังพัฒนา และมีความ เหลื่อมล้ำของรายได้ชัดเจน

ประเด็น	สาธารณรัฐสิงคโปร์	ไทย
ด้านระบบสุขภาพ	มีระบบสุขภาพที่ดีติดอันดับต้นๆของโลก มีการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ เช่น ควบคุมโรคโดยบังคับใช้กฎหมาย สิ่งแวดล้อมเพื่อจัดการแหล่งเพาะพันธุ์ลูกน้ำยุงลาย	มีหลักประกันสุขภาพที่ครอบคลุม ประชากรส่วนใหญ่ ประชาชนเข้าถึงบริการได้สะดวก แต่ยังมีปัญหาสุขภาพแรงงานต่างด้าว ในชนบทมีเครือข่ายอสม.ที่ครอบคลุมทุกพื้นที่
ด้านการแพทย์	มีนโยบายเป็นศูนย์กลางการแพทย์สำหรับภูมิภาคเอเชีย แต่มีเทคโนโลยีและค่าใช้จ่ายที่สูงกว่าไทยมาก มีระบบการจัดการโรคระบาดโควิด 19 อย่างมีประสิทธิภาพสูง	นโยบายศูนย์กลางการแพทย์และสุขภาพมูลค่าสูง และมีความมั่นคงด้านสุขภาพในระดับโลกอันดับ ๕ จาก ๑๙๕ ประเทศ สามารถจัดการกับโรคระบาดโควิด 19 ได้อย่างมีประสิทธิภาพ
ด้านรับมือภาวะฉุกเฉิน	เตรียมความพร้อมอยู่เสมอ ด้วยหลักการที่ว่า “มีพร้อมเหลือดีกว่าขาด” เพราะไม่อาจรับความเสี่ยงต่อความเสียหายรุนแรงได้หากเกิดเหตุขึ้นจริง และถ้าเตรียมขาด ผู้รับผิดชอบจะมีปัญหา	มีการเตรียมความพร้อมระดับกลาง คือมีไว้บ้าง แม้ว่าไม่เพียงพอหรือซ้ำก็ยอมรับได้ แต่ถ้าเตรียมเกินและเหลือ จะเกิดปัญหากับผู้รับผิดชอบ

ข้อเสนอในการพัฒนาที่เรียนรู้จากสาธารณรัฐสิงคโปร์

- เนื่องจากพื้นที่ของสาธารณรัฐสิงคโปร์เป็นเกาะขนาดเล็ก แต่ประชากรมีศักยภาพสูง ดังนั้นการนำรูปแบบของสาธารณรัฐสิงคโปร์มาประยุกต์ใช้ในไทย อาจจะเริ่มจากพื้นที่ที่มีระบบการปกครองที่เป็นอิสระพอสมควร เช่น เมืองพัทยา จังหวัดภูเก็ตหรือเทศบาลนครบางแห่ง ที่มีงบประมาณของตนเอง
- การสร้างความร่วมมือกับสาธารณรัฐสิงคโปร์เพิ่มเติมในด้านอื่นๆ ที่จะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาประเทศไทย เช่น ด้านการวิจัยวิทยาศาสตร์ บริการทางการแพทย์และสุขภาพที่มีมูลค่าสูง
- การพัฒนาโดยมุ่งเป้าหมายความเป็นเลิศด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรมสำหรับการดำรงชีวิต
- การส่งเสริมการเคารพกฎหมายและระเบียบต่างๆ เพื่อสร้างสังคมที่ดีและมีความเป็นธรรม
- การนำนโยบายด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของสาธารณรัฐสิงคโปร์มาปรับใช้ในการปฏิรูประบบการศึกษาทั้งในระบบและนอกระบบของไทย โดยวางเป้าหมายการสร้างทรัพยากรมนุษย์ของไทยให้มีศักยภาพและวิสัยทัศน์ในการดำรงชีพเพื่อยกระดับรายได้ต่อหัวของประชากรของไทยให้สูงขึ้น
- การนำนโยบายด้านการดึงดูดการลงทุนจากประเทศต่าง ๆ เพื่อให้มีแรงงานที่มีทักษะสูงเข้ามาทำงานในประเทศไทยมากขึ้น รวมถึงการเร่งผลักดัน การปฏิรูปกฎระเบียบที่มึนัยสำคัญต่อเศรษฐกิจ เพื่อให้ดัชนีการประกอบธุรกิจได้ง่าย (Ease of Doing Business Index) ของประเทศไทยสูงขึ้น

- การเตรียมพร้อมรับสถานการณ์วิกฤต ในระยะต่อไป ควรมีการปรับแนวทางดำเนินงาน โดยภาครัฐต้องมีการลงทุนให้เพียงพอ เพื่อป้องกันผลกระทบและความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นจากความไม่พร้อมที่ตามมา

ข้อเสนอในการพัฒนารูปแบบการศึกษาดูงานทางไกล

ผู้รับการอบรมในหลักสูตร นบส ๒ รุ่นที่ ๑๔ มีข้อเสนอแนะที่อาจจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนารูปแบบการฝึกอบรมที่เป็นการศึกษาดูงานทางไกล และประโยชน์สำหรับการพัฒนาประเทศไทย ดังต่อไปนี้

- มีเอกสารข้อมูลสำคัญของประเทศที่จะศึกษาดูงาน ให้ผู้เข้ารับการอบรมเรียนรู้ก่อนวันดูงาน
- มีการให้โจทย์ล่วงหน้าที่จะเน้นประโยชน์ของการดูงานประเทศเป้าหมายในด้านใดบ้างที่เป็นรูปธรรมและสามารถนำมาใช้ได้จริง
- เลือกเรียนรู้จากโครงการที่เป็นตัวอย่างที่ดีของประเทศที่จะศึกษาดูงาน ผ่านช่องทางต่างๆ เช่นสื่อ video clip หรือสื่อประเภทอื่น เพื่อให้มีข้อมูลพื้นฐานก่อนการศึกษาดูงาน

ภาคผนวก

รายนามผู้จัดทำ

1401	นางสุดฤทัย เลิศเกษม	รองอธิบดีกรมประชาสัมพันธ์
1402	นายฐนัตถ์ สุวรรณานนท์	รองผู้อำนวยการสำนักข่าวกรองแห่งชาติ
1403	นายคณาวุฒิ สิตธิ์ธีรพันธุ์	รองอธิบดีกรมธนารักษ์
1404	นายสมศักดิ์ อนันท์วัฒน์	รองอธิบดีกรมสรรพากร
1405	นางวชิรญา เพิ่มภูศรี	รองผู้อำนวยการสำนักงานคณะกรรมการนโยบายรัฐวิสาหกิจ
1406	นางสาวสุนีย์ ศรีสง่าตระกูลเลิศ	รองอธิบดีกรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว
1407	นางสาวสนธยา บุญญภูษิต	รองอธิบดีกรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ
1408	นายกฤษ อดตมะเวทิน	รองอธิบดีกรมการข้าว
1409	นายชูชาติ รักจิตร	รองอธิบดีกรมชลประทาน
1410	นางสาวอัญมณี ธีรสุทธิ์	รองอธิบดีกรมตรวจบัญชีสหกรณ์
1411	นายประพันธ์ ลีปายะคุณ	รองอธิบดีกรมประมง
1412	นางกาญจนา แดงรุ่งโรจน์	รองเลขาธิการสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร
1413	นายไพฑูรย์ พงษ์ชวลิต	รองอธิบดีกรมทางหลวง
1414	นายผดุงศักดิ์ สรุจิกำจรวัฒน์	รองอธิบดีกรมทางหลวงชนบท
1415	นายสุรพงษ์ เมี้ยนมิตร	รองผู้อำนวยการสำนักงานนโยบายและแผนการขนส่งและจราจร
1416	นางสาวปรีญาพร สุวรรณเกษ	รองอธิบดีกรมควบคุมมลพิษ
1417	นางสาวสุวรรณี ว่างานต์	รองผู้อำนวยการสำนักงานสถิติแห่งชาติ
1418	นายเรืองเดช ปั่นด้าง	รองอธิบดีกรมพัฒนาพลังงานทดแทนและอนุรักษ์พลังงาน
1419	นางสาวจิตติมา ศรีถาวร	รองอธิบดีกรมทรัพย์สินทางปัญญา
1420	นายเอกฉัตร ศีตวรรัตน์	รองอธิบดีกรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ
1421	นางสาวโชติมา	รองอธิบดีกรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ
1422	นายสุรศักดิ์ อักษรกุล	รองอธิบดีกรมการพัฒนาชุมชน
1423	นายรัฐพล นราดิศร	รองอธิบดีกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
1424	นายธนิศร์ วงศ์ปิยะสถิตย์	รองอธิบดีกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น
1425	นายสมชัย เลิศประสิทธิพันธ์	รองผู้ว่าราชการจังหวัดเพชรบุรี

1426	นายบุญเรือง เมฆฉิม	รองผู้ว่าราชการจังหวัดมุกดาหาร
1427	นายสมภพ สมิตะสิริ	รองผู้ว่าราชการจังหวัดสระบุรี
1428	นายอดิเทพ กมลเวชช์	รองผู้ว่าราชการจังหวัดสุรินทร์
1429	นายทรงพล วิชัยชิตะ	รองผู้ว่าราชการจังหวัดอุบลราชธานี
1430	นางสุกัญญา บุขยนาวิน	รองอธิบดีกรมบังคับคดี
1431	นางนลินนาถ ไกรนรา	รองอธิบดีกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน
1432	พันตำรวจโทเพียว ทองเสน	รองอธิบดีกรมสอบสวนคดีพิเศษ
1433	นายธนากร คัยนันท์	รองเลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด
1434	นายไพโรจน์ สุรัตน์วิช	รองอธิบดีกรมการแพทย์
1435	นายฉัตร สว่างธรรม	รองอธิบดีกรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก
1436	นายโสภณ เอี่ยมศิริถาวร	รองอธิบดีกรมควบคุมโรค
1437	นายอาคม ประดิษฐสุวรรณ	รองอธิบดีกรมสนับสนุนบริการสุขภาพ
1438	นายสุรโชค ต่างวิวัฒน์	รองเลขาธิการคณะกรรมการอาหารและยา
1439	นางสาวณัฐริญา เนตยสุภา	รองอธิบดีกรมส่งเสริมอุตสาหกรรม
1440	นายกฤต จันทร์สุวรรณ	รองผู้อำนวยการสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม

รายงานการศึกษาดูงาน ในประเทศ

โดย

ผู้บริหารส่วนราชการ (นบส.2) รุ่น 14

โครงการพัฒนานักบริหารระดับสูง : ผู้บริหารส่วนราชการ (นบส.2) รุ่น 14

รายงานการศึกษาดูงานในประเทศ

โดย

ผู้บริหารส่วนราชการ (นบส.2) รุ่นที่ 14

โครงการพัฒนานักบริหารระดับสูง : ผู้บริหารส่วนราชการ (นบส.2) รุ่นที่ 14

คำนำ

รายงานการศึกษาดูงานในประเทศฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการอบรมหลักสูตรผู้บริหาร ส่วนราชการ (นบส.2) รุ่น 14 โครงการพัฒนานักบริหารระดับสูง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวคิด และแนวทางในการพัฒนาจังหวัดเชียงใหม่ ภายใต้สถานการณ์วิกฤตต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น เช่น โรคติดเชื้อไวรัส โควโรนา 2019 (COVID-19) หมอกควัน PM 2.5 เป็นต้น รวมถึงปัจจัยสนับสนุนและปัจจัยแห่งความสำเร็จในการพัฒนาจังหวัด ตลอดจนผลกระทบและการปรับตัวในการดำเนินงานของจังหวัด การบริหารจัดการของธุรกิจเพื่อให้สามารถดำเนินธุรกิจต่อไปของผู้ประกอบการรายย่อย เนื่องจาก จังหวัดเชียงใหม่เป็นหนึ่งในจังหวัดที่ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์วิกฤติดังกล่าว และขอขอบคุณ รองผู้ว่าราชการจังหวัด (นายวรญาณ บุญณราช) ผู้ประกอบการธุรกิจในจังหวัดเชียงใหม่ รวมถึง คณาจารย์ของหลักสูตร นบส.2 ทุกท่าน โดยเป็นผู้ให้ความรู้และอำนวยความสะดวกในการเข้าศึกษา ดูงานในจังหวัดเชียงใหม่ ผู้จัดทำหวังว่ารายงานฉบับนี้จะให้ความรู้ และเป็นประโยชน์แก่ผู้อ่านทุก ๆ ท่าน

ผู้บริหารส่วนราชการ (นบส.2) รุ่น 14

สารบัญ

	หน้า
บทสรุป	ก
บทนำ	1
ความเป็นมา	1
วัตถุประสงค์ของการศึกษาดูงาน	1
กรอบการศึกษาดูงาน	2
การศึกษาดูงาน	
ข้อมูลพื้นฐานและยุทธศาสตร์การพัฒนาของจังหวัดเชียงใหม่	5
ตลาดเชียงใหม่	13
หมู่บ้านอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ดีพร้อม : ชุมชนออนใต้	16
บริษัท พานาคอปฟี จำกัด	21
ผู้แทนภาคประชาชน (นายแพทย์รังสฤษดิ์ กาญจนะวณิชย์)	24
อุทยานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	27
ประโยชน์ที่ได้รับจากการศึกษาดูงาน	32
ภาคผนวก	
รายชื่อผู้บริหารส่วนราชการ (นบส.2) รุ่น 14	33
Infographic การศึกษาดูงานในประเทศ	35

บทสรุป

การศึกษาดูงานในจังหวัดเชียงใหม่

โครงการพัฒนานักบริหารระดับสูง : ผู้บริหารส่วนราชการ (นบส.2) รุ่น 14
ระหว่างวันที่ 8 - 10 มิถุนายน 2565

การศึกษาดูงานในจังหวัดเชียงใหม่

8 มิถุนายน 2565

- ❖ พบรองผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงใหม่ (นายวรญาณ บุญราช)
- ❖ ศิลาดล เชียงใหม่ (Chiang Mai Celadon)

9 มิถุนายน 2565

- ❖ ชุมชนออนใต้ อำเภอสันกำแพง
- ❖ มัลเบอร์รี่ฟาร์ม และผ้าฝ้าย ฟ้ายาใหม่ แอนด์ลูม
- ❖ บริษัท พานาคอฟฟี จำกัด อำเภอดอยสะเก็ด

10 มิถุนายน 2565

- ❖ พบผู้แทนภาคประชาชน (นายแพทย์รังสฤษฎ์ กาญจนะวณิชย์)
- ❖ อุทยานวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ หรือ STeP

วัตถุประสงค์ของการศึกษาดูงาน

1. เพื่อศึกษาแนวคิดการพัฒนาจังหวัดเชียงใหม่ภายใต้สถานการณ์วิกฤตต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น เช่น โรคโควิด 19 หมอกควัน PM 2.5 เป็นต้น

2. เพื่อศึกษาปัจจัยสนับสนุนและปัจจัยแห่งความสำเร็จในการพัฒนาจังหวัด

3. เพื่อศึกษาผลกระทบและการปรับตัวของการดำเนินธุรกิจในสถานการณ์วิกฤตอย่างโควิด 19

8 มิถุนายน 2565

พบบรองผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงใหม่ (นายวรญาณ บุญณราช)

เป้าหมายการพัฒนาจังหวัดเชียงใหม่

เชียงใหม่กับความท้าทายในปัจจุบัน

ศิลาดล เชียงใหม่ (Chiang Mai Celadon)

ผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผา ประเภทเนื้อหินที่ผลิตในจังหวัด เชียงใหม่ ทำขึ้นจากเนื้อดินดำหรือดินผสมกับดินดำ ตกแต่งด้วย เคลือบขี้เถ้าธรรมชาติ เเผาที่อุณหภูมิสูงในบรรยากาศการสันดาป ที่ไม่สมบูรณ์ ตามกรรมวิธีโบราณที่สืบทอดกันมา ปัจจุบันศิลาดล เชียงใหม่ ได้รับการยอมรับและเป็นที่ยอมรับของตลาดมากขึ้น โดยเฉพาะตลาดต่างประเทศ เพราะมีการออกแบบหลากหลายขึ้น จนมีเตาเผาที่ผลิตศิลาดลที่มีชื่อเสียงหลายเตาเกิดขึ้น และส่วนใหญ่ยังผลิตแบบดั้งเดิม โดยใช้ฝีมือแรงงาน ใช้เครื่องจักรในการ ผลิตน้อย ถือได้ว่าเชียงใหม่เป็นแหล่งผลิตศิลาดลแบบดั้งเดิม และยังคงอนุรักษ์ความงามของศิลปะสมัยสุโขทัยเอาไว้

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายและการพัฒนา

1. ควรพัฒนาสินค้าและบรรจุภัณฑ์ให้ตรงตามความต้องการของตลาด ตลอดจน ส่งเสริมการพัฒนาต่อยอดศิลาดลเชียงใหม่ เพื่อขอรับความคุ้มครองทรัพย์สินทาง ปัญญาประเภทอื่น ๆ
2. สนับสนุนการทำ Collab Marketing เพื่อเพิ่มฐานลูกค้า โดยจับคู่ธุรกิจ หรือหา Partner ร่วมผลิต
3. ควรร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว ให้ความรู้ และพัฒนาต่อยอดผลิตภัณฑ์ศิลาดลเชียงใหม่ด้วยทรัพย์สินทางปัญญา ในโครงการ Chiang Mai CELADON for life ให้เป็นที่รู้จัก และเป็นหนึ่งในจุดหมาย ปลายทางของการท่องเที่ยวที่สำคัญ
4. ควรผลักดันการขึ้นทะเบียนสินค้าสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ (GI) ศิลาดลเชียงใหม่ ในต่างประเทศ
5. ควรส่งเสริมการวางจำหน่ายบนออนไลน์ ทั้งแพลตฟอร์มในไทย และต่างประเทศ

9 มิถุนายน 2565

ชุมชนออนไลน์ อำเภอสันกำแพง

การพัฒนาหมู่บ้านอุตสาหกรรมเชิงสร้างสรรค์พร้อมมุ่งพัฒนาเพื่อสร้างความเข้มแข็งให้คนและครอบครัวในชุมชน เป็นการสร้างภูมิคุ้มกันให้กับชุมชนเพื่อรองรับการพัฒนาผลิตภัณฑ์และบริการ เป็นชุมชนแห่งความสมดุลที่มีทุนทางวัฒนธรรม วิถีชีวิต ผสมผสานกับความคิดสร้างสรรค์ และการออกแบบในการสร้างมูลค่าใหม่ให้กับการท่องเที่ยว นอกจากนี้ยังพัฒนาพื้นที่เป็นที่พักโฮมสเตย์เพื่อรองรับนักท่องเที่ยวซึ่งสามารถเชื่อมโยงกับแหล่งท่องเที่ยวหลักในจังหวัดเชียงใหม่และจังหวัดใกล้เคียง

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายและการพัฒนา

1. ควรประชาสัมพันธ์หมู่บ้าน CIV ให้เป็นที่รู้จักอย่างแพร่หลาย เพื่อรองรับนักท่องเที่ยวหลังสถานการณ์โควิด 19
2. ควรพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ ๆ ให้สอดคล้องกับวัตถุดิบที่มีในชุมชนและตรงกับความต้องการของตลาด รวมทั้งโอกาสเข้าถึงแหล่งเงินทุนในการประกอบธุรกิจ
3. ควรให้ความรู้ในการพัฒนาศักยภาพของคนในชุมชน เช่น การขายสินค้าออนไลน์ การบริหารจัดการด้านการเงิน การสร้างความพร้อมรับมือในทุกสถานการณ์กฎหมายที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น
4. ควรส่งเสริมด้านการตลาดออนไลน์ โดยนำผลิตภัณฑ์ของชุมชนไปขายบนแพลตฟอร์ม หรือช่องทางการตลาดต่าง ๆ ของหน่วยงาน และเชื่อมโยงกับชุมชนอื่น ๆ ในประเทศ เพื่อเป็นช่องทางในกระจายสินค้าและบริการกับชุมชนอื่น ๆ

บริษัท พานาคอฟฟี่ จำกัด อำเภอดอยสะเก็ด

มุ่งเน้นศึกษาเรื่องกาแฟเป็นสำคัญ โดยมีศูนย์เรียนรู้ The Coffeenery เป็นศูนย์การเรียนรู้เรื่องกาแฟ มุ่งพัฒนากาแฟไทยให้ได้มาตรฐานสากล และนำไปสู่กาแฟโลก โดยริเริ่ม คิดค้น สร้างสรรค์ และพัฒนามาตรฐาน Farm Management System ภายใต้ชื่อโครงการ “กาแฟดูแลป่า” ผลักดันให้เกษตรกรและผู้ประกอบการด้านกาแฟได้เข้ามาเรียนรู้ การเพิ่มผลผลิตกาแฟออร์แกนิก ที่ผ่านการรับรองมาตรฐานสากล และด้วยเทคโนโลยีที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ภายใต้แนวคิดโรงงานสีเขียว “Green Factory” นอกจากนี้ ยังมีหลักสูตรชมการสาธิตแบบมีส่วนร่วม พร้อมรับใบประกาศนียบัตรรับรองจากศูนย์เรียนรู้กาแฟ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายและการพัฒนา

1. ควรส่งเสริมการเข้าร่วมงานแสดงสินค้าทั้งในประเทศและต่างประเทศ เพื่อประชาสัมพันธ์ให้เป็นที่รู้จักของผู้บริโภคในวงกว้าง
2. ควรส่งเสริมและพัฒนาระบบเชื่อมโยงและสร้างเครือข่ายธุรกิจกาแฟ เพื่อให้มีความเข้มแข็งตลอด supply chain รองรับบริการเติบโตของการบริโภคกาแฟ ทั้งในประเทศและต่างประเทศได้อย่างมีศักยภาพต่อไป

10 มิถุนายน 2565

ผู้แทนภาคประชาชน (นายแพทย์รังสฤษฎ์ กาญจนะวณิชช์)

นายแพทย์รังสฤษฎ์ กาญจนะวณิชช์ คุณหมอโรคหัวใจ ที่ทุ่มเทให้กับงานอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม โดยได้รับการปลูกฝังและหล่อหลอมจากครอบครัวให้เกิดความรักในธรรมชาติและสิ่งมีชีวิต เป็นต้นแบบของนักสื่อสารธรรมชาติ และพยายามที่จะนำความรู้เรื่องสัตว์มาเผยแพร่ให้คนไทยและเยาวชนรุ่นหลังได้เห็นคุณค่าผ่านการเล่าเรื่องที่สนุก เข้าใจง่าย เพราะเชื่อว่าการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมต้องใช้ทั้ง “ความรัก” และ “ความรู้”

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายและการพัฒนา

1. ควรปลูกฝังการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม โดยสร้างความตระหนักให้เห็นความสำคัญและความจำเป็นในการอนุรักษ์อย่างต่อเนื่อง
2. ควรบูรณาการความร่วมมือระหว่างภาครัฐ และภาคประชาสังคม โดยใช้จุดเด่นของแต่ละภาคส่วน
3. ควรจัดตั้งกลุ่มชมรม สมาคม เพื่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ตลอดจนการให้ความร่วมมือทั้งด้านพลังกาย พลังใจ พลังความคิด ด้วยจิตสำนึกให้เห็นความมีคุณค่าของสิ่งแวดล้อม
4. ควรส่งเสริมให้เกิดการใช้ทรัพยากรอย่างประหยัด คุ่มค่า และเกิดประโยชน์สูงสุด

5. อุทยานวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ หรือ STeP

เป็นการสร้างนวัตกรรม โดยเชื่อมโยงและประสานการทำงานระหว่างมหาวิทยาลัยเชียงใหม่กับภาคอุตสาหกรรม ภาคเอกชน หน่วยงานภาครัฐ และภาคประชาสังคม มาใช้ประโยชน์และสร้างคุณค่าในรูปแบบของการผลักดันองค์ความรู้/งานวิจัย ให้เกิดการใช้งานเชิงพาณิชย์ การสร้างธุรกิจเทคโนโลยีสตาร์ทอัพ ธุรกิจที่ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรม

การทำให้เกิดมูลค่าเพิ่มในองค์กรรวม และการพัฒนาชุมชนและสังคมอย่างยั่งยืน โดยการบูรณาการองค์ความรู้ งานวิจัย และเทคโนโลยีของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายและการพัฒนา

1. ควรมีการต่อยอดประสบการณ์ของ STeP ให้สามารถถ่ายทอดองค์ความรู้ไปยังอุทยานวิทยาศาสตร์ในภูมิภาคอื่น ที่มีความต้องการใช้วิทยาศาสตร์และนวัตกรรมในการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับภาคการเกษตร อุตสาหกรรม และการท่องเที่ยว
2. ควรสำรวจความต้องการของตลาดและแนวโน้มความต้องการผลิตภัณฑ์ใหม่ ๆ เช่น ฟิชสมูทไฟร โดยนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยและนวัตกรรมมาช่วยพัฒนาต่อยอดให้เกิดผลิตภัณฑ์ใหม่ที่เป็นสินค้าสำหรับผู้บริโภคที่สนใจด้านสุขภาพ wellness
3. ควรเพิ่มการวิจัยแปรรูปสินค้าเกษตรที่เป็นที่ต้องการของผู้บริโภค เช่น ผลิตภัณฑ์ที่มีวัตถุดิบทางการเกษตรนำมาเพิ่มมูลค่าให้กับเกษตรกรในภาคการผลิต เช่น ข้าว กาแฟ ฟิชสวน เป็นต้น
4. ควรเพิ่มการจัดสรรงบประมาณด้านวิจัยเชิงพาณิชย์ หรือการจับคู่ด้านทุนวิจัยระหว่างลูกค้ากลุ่มเป้าหมาย เพื่อตอบโจทย์ผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพที่ตลาดต้องการ
5. ควรเพิ่มช่องทางการตลาดใหม่ ๆ ภายในประเทศและต่างประเทศ โดยใช้เครือข่ายการสื่อสารประชาสัมพันธ์และการสร้างการรับรู้ในคุณภาพของผลิตภัณฑ์ เพื่อโอกาสต่อยอดทางการค้าและทางเศรษฐกิจ
6. ควรหาพันธมิตรในระดับนานาชาติแถบอาเซียน หรือพื้นที่ประเทศเพื่อนบ้านใกล้เคียง เพื่อขยายการให้บริการของ STeP

บทนำ

ความเป็นมา

โครงการพัฒนานักบริหารระดับสูง : ผู้บริหารส่วนราชการ (นบส.2) รุ่นที่ 14 ประจำปีงบประมาณ 2565 ระหว่างวันที่ 8 - 10 มิถุนายน 2565 ดำเนินการโดยคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (ก.พ.) เพื่อพัฒนานักบริหารระดับรองหัวหน้าส่วนราชการ ให้สามารถรองรับกับการเปลี่ยนแปลงและสร้างแรงขับเคลื่อนในการนำนโยบายภาครัฐสู่การปฏิบัติขององค์กรให้เป็นรูปธรรม โดยมีวัตถุประสงค์

1. สร้างความตระหนักและภาคภูมิใจในบทบาทการเป็นผู้บริหารของส่วนราชการ
2. สร้างความพร้อมให้ผู้บริหารสำหรับการดำรงตำแหน่งในระดับที่สูงขึ้น และมีสมรรถนะเพื่อการบริหารงาน ในฐานะผู้นำองค์กรในอนาคต
3. เสริมสร้างศักยภาพความเป็นเลิศด้านภาวะผู้นำและการบริหารเพื่อสนับสนุนให้การบริหารราชการเป็นไป อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดสัมฤทธิ์ผลสูงสุดซึ่งเป็นสิ่งท้าทายในการบริหารองค์กรภาครัฐในยุคปัจจุบันที่ต้องมีความพร้อมในการรับมือกับบริบทที่เปลี่ยนแปลง
4. ส่งเสริมให้เกิดเครือข่ายการบริหารราชการสำหรับการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และการบูรณาการการทำงานร่วมกันเพื่อมุ่งสู่การพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และความมั่นคงของประเทศอย่างยั่งยืน

โครงการพัฒนานักบริหารระดับสูง (นบส.2) มีจุดเด่นของหลักสูตร คือ ผู้เรียนจะมีโอกาสในการเรียนรู้และแลกเปลี่ยนประสบการณ์ด้านการบริหารงาน การตัดสินใจ การทำงานกับฝ่ายการเมือง จากที่ปรึกษาผู้ทรงคุณวุฒิที่มีประสบการณ์สูงเป็นที่ประจักษ์ในระบบราชการ และมีส่วนร่วมกำหนดหัวข้อที่จะเรียนรู้และคัดเลือกวิทยากรที่จะมาให้ความรู้ในโครงการดังกล่าว นอกจากนี้ โครงการนบส.2 รุ่นที่ 14 ยังได้กำหนดให้มีการศึกษาดูงานภายในประเทศ

วัตถุประสงค์ของการศึกษาดูงาน

- การศึกษาดูงาน ณ จังหวัดเชียงใหม่ ระหว่างวันที่ 8 - 10 มิถุนายน 2565 มีวัตถุประสงค์ดังนี้
1. เพื่อศึกษาแนวคิดการพัฒนาจังหวัดเชียงใหม่ ภายใต้สถานการณ์วิกฤตต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น เช่น โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) หมอกควัน PM 2.5 เป็นต้น
  2. เพื่อศึกษาปัจจัยสนับสนุนและปัจจัยแห่งความสำเร็จในการพัฒนาจังหวัด
  3. เพื่อศึกษาผลกระทบและการปรับตัวของการดำเนินธุรกิจ สถานการณ์วิกฤติโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19)
  4. เพื่อจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายในการดำเนินงานของจังหวัด และการดำเนินธุรกิจของผู้ประกอบการรายย่อย

กรอบการศึกษาดูงาน

เป้าหมาย : ศึกษายุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดเชียงใหม่ และการดำเนินธุรกิจของผู้ประกอบการ ภายใต้สถานการณ์โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19)

ขอบเขตการศึกษาดูงาน : ยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดเชียงใหม่ ภายใต้เป้าหมาย “นครแห่งชีวิตและความมั่นคง” และผู้ประกอบการในจังหวัดเชียงใหม่

วิธีการ : ฟังบรรยายสรุป อภิปราย แลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกันระหว่างผู้บริหารผู้ประกอบการ วิทยากร และที่ปรึกษาผู้ทรงคุณวุฒิ

ข้อมูลพื้นฐานและยุทธศาสตร์การพัฒนาของจังหวัดเชียงใหม่

รองผู้ว่าราชการจังหวัด (นายวรญาณ บุณณราช) ได้บรรยายเกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานและยุทธศาสตร์การพัฒนาของจังหวัดเชียงใหม่ โดยสรุปได้ดังนี้

1. ลักษณะทางกายภาพ

1.1 ที่ตั้งและอาณาเขต

ที่ตั้ง

จังหวัดเชียงใหม่ตั้งอยู่ทางทิศเหนือของประเทศไทย เส้นรุ้งที่ 16 องศาเหนือ และเส้นแวงที่ 99 องศาตะวันออก สูงจากระดับน้ำทะเลประมาณ 1,027 ฟุต (310 เมตร) ห่างจากกรุงเทพมหานคร 696 กิโลเมตร จังหวัดเชียงใหม่มีพื้นที่ 20,107.057 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 12,566,910 ไร่ มีพื้นที่กว้างใหญ่เป็นอันดับที่ 1 ของภาคเหนือ และเป็นอันดับที่ 2 ของประเทศ รองจากจังหวัดนครราชสีมา ลักษณะภูมิประเทศโดยทั่วไป มีสภาพพื้นที่เป็นภูเขาและป่าไม้ มีที่ราบอยู่ตอนกลางตามสองฟากฝั่งแม่น้ำปิง มีภูเขาที่สูงที่สุดในประเทศไทยคือ ดอยอินทนนท์ สูงประมาณ 2,565.3355 เมตร อยู่ในเขตอำเภอจอมทอง นอกจากนี้ ยังมีดอยอื่นที่มีความสูงรองลงมาอีกหลายแห่ง เช่น ดอยผ้าห่มปก สูง 2,285 เมตร ดอยหลวงเชียงดาว สูง 2,170 เมตร ดอยสุเทพ สูง 1,601 เมตร

พื้นที่ 20,107.057 ตารางกิโลเมตร

อาณาเขต

ทิศเหนือ : ติดสาธารณรัฐสหภาพเมียนมา

ทิศตะวันออก: ติดจังหวัดเชียงราย จังหวัดลำปาง จังหวัดลำพูน

ทิศใต้ : ติดจังหวัดตาก

ทิศตะวันตก : ติดจังหวัดแม่ฮ่องสอน

1.2 ลักษณะภูมิประเทศ

พื้นที่โดยทั่วไปของจังหวัดเชียงใหม่มีสภาพพื้นที่เป็นภูเขาและป่าละเมาะ มีที่ราบอยู่ตอนกลางตามสองฟากฝั่งแม่น้ำปิง มีภูเขาที่สูงที่สุดในประเทศไทย คือ “ดอยอินทนนท์” มีความสูงจากระดับน้ำทะเลปานกลางประมาณ 2,562 เมตร นอกจากนี้ ยังมีดอยอื่น ๆ ที่มีความสูงรองลงมาอีกหลายแห่ง เช่น ดอยผ้าห่มปก (ความสูงจากระดับน้ำทะเลปานกลาง 2,285 เมตร) ดอยหลวงเชียงดาว (ความสูงจากระดับน้ำทะเลปานกลาง 2,170 เมตร) ดอยสุเทพ (ความสูงจากระดับน้ำทะเลปานกลาง 1,601 เมตร) สภาพพื้นที่แบ่งออกเป็น ๒ ลักษณะ คือ พื้นที่ภูเขา ส่วนใหญ่อยู่ทางทิศเหนือ และทิศตะวันตกของจังหวัด คิดเป็นพื้นที่ประมาณ 80% ของพื้นที่จังหวัด เป็นพื้นที่ป่าต้นน้ำ ลำธาร ไม่เหมาะต่อการเพาะปลูก พื้นที่ราบลุ่มน้ำและที่ราบเชิงเขากระจายอยู่ทั่วไประหว่างหุบเขาทอดตัวในแนวเหนือ - ใต้ ได้แก่ ที่ราบลุ่มน้ำปิง ลุ่มน้ำฝาง และลุ่มน้ำแม่งัด เป็นพื้นที่ที่มีความอุดมสมบูรณ์เหมาะสมต่อการเกษตร

1.3 สภาพภูมิอากาศ

เชียงใหม่เป็นจังหวัดที่มีสภาพอากาศค่อนข้างเย็นเกือบตลอดทั้งปี มีอุณหภูมิเฉลี่ยทั้งปี 25.4 องศาเซลเซียส โดยมีค่าอุณหภูมิสูงสุดเฉลี่ย 31.8 องศาเซลเซียส อุณหภูมิต่ำสุดเฉลี่ย 20.1 องศาเซลเซียส มีปริมาณน้ำฝนเฉลี่ย 1,100 - 1,200 มิลลิเมตร สภาพภูมิอากาศจังหวัดเชียงใหม่อยู่ภายใต้อิทธิพลมรสุม 2 ชนิด คือ ลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ และลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ แบ่งภูมิอากาศออกเป็น 3 ฤดู ได้แก่ ฤดูฝน เริ่มตั้งแต่กลางเดือนพฤษภาคมถึงเดือนตุลาคม ฤดูหนาว เริ่มตั้งแต่เดือนพฤศจิกายนถึงกลางเดือนกุมภาพันธ์ ฤดูร้อน เริ่มตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ถึงกลางเดือนพฤษภาคม

การใช้ประโยชน์ที่ดิน

จังหวัดเชียงใหม่มีพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นภูเขาและที่ราบเชิงเขา โดยมีพื้นที่รวมประมาณ 20,107.057 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 12,566,910 ไร่ จำแนกประเภทการใช้ที่ดินออกเป็น 7 ประเภท ดังนี้

- (1) พื้นที่ป่าไม้ 64.20%
- (2) พื้นที่เกษตรกรรม 29.44%
- (3) พื้นที่ชุมชน 2.94%
- (4) พื้นที่อุตสาหกรรม 0.08%
- (5) สถานที่ราชการ 0.67%
- (6) แหล่งน้ำ 1.04%
- (7) พื้นที่เบ็ดเตล็ด 1.63 %

2. ข้อมูลประชากร

จังหวัดเชียงใหม่มีประชากรรวมทั้งสิ้น 1,788,577 คน แยกเป็นชาย 863,096 คน หญิง 925,481 คน จำนวน 856,659 ครัวเรือน จำแนกตามกลุ่มวัย ได้ดังนี้

ช่วงอายุ	เพศชาย	เพศหญิง	รวมทั้งหมด	สัดส่วน
วัยเด็ก (น้อยกว่า 1 ปี ถึง 12 ปี)	124,008	117,925	241,933	13.53
วัยรุ่น (13 ปี ถึง 18 ปี)	61,196	57,579	118,775	6.64
วัยผู้ใหญ่ (19 ปี ถึง 59 ปี)	506,078	538,762	1,044,840	58.42
วัยสูงอายุ (60 ปี ถึง มากกว่า 100 ปี และเกิดปีไทย)	171,814	211,215	383,029	21.42
รวม	863,096	925,481	1,788,577	100

ทั้งนี้ มีประชากรกลุ่มชาติพันธุ์ จำนวน 359,752 คน คิดเป็นร้อยละ 20.11 ของประชากรทั้งหมด ได้แก่ กระเหรี่ยง ล่าหู่ ม้ง ลีซู อาข่า ลัวะ และเมียง เป็นต้น (ข้อมูล ณ เดือนมีนาคม 2565)

3. ลักษณะการปกครอง

จังหวัดเชียงใหม่แบ่งเขตการปกครองออกเป็น 25 อำเภอ 204 ตำบล 2,066 หมู่บ้าน และ 211 องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น

4. ลักษณะทางเศรษฐกิจ

มูลค่าทางเศรษฐกิจของจังหวัดเชียงใหม่ ปี 2563

- ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด (GPP) มูลค่า 237,701 ล้านบาท
- ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดต่อหัว (GPP Per capital) มูลค่า 131,967 บาท

5. เป้าหมายการพัฒนาจังหวัดเชียงใหม่

วิสัยทัศน์ : นครแห่งชีวิตและความมั่งคั่ง

เป้าหมายการพัฒนาจังหวัดเชียงใหม่ พ.ศ. 2566 – 2570

- เศรษฐกิจดี ประชากรมีรายได้
- สังคมน่าอยู่ คุณภาพชีวิตที่ดี
- การเติบโตอย่างยั่งยืน

เป้าหมายการพัฒนาจังหวัดเชียงใหม่ พ.ศ. 2566 - 2570

ประเด็นการพัฒนาจังหวัดเชียงใหม่ (ข้อมูล ณ ตุลาคม 2563 อ้างอิงจากสำนักงาน
จังหวัดเชียงใหม่)

ประเด็นที่ 1 การส่งเสริมอุตสาหกรรมท่องเที่ยวเน้นคุณค่าที่สามารถปรับตัวตาม
สถานการณ์เพื่อขับเคลื่อนเศรษฐกิจท้องถิ่น

วัตถุประสงค์

1. เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มทางการท่องเที่ยว สินค้า และบริการ
2. เพื่อสร้างการเชื่อมโยงของธุรกิจการท่องเที่ยวสู่ชุมชนและท้องถิ่น

เป้าหมายและตัวชี้วัด

1. รายได้จากการท่องเที่ยวจังหวัดเพิ่มขึ้น
2. จำนวนแหล่งท่องเที่ยว/สายทางเชื่อมโยงการท่องเที่ยวได้รับการพัฒนาเพิ่มขึ้น

(สายทาง/แหล่ง)

แนวทางการพัฒนา

1. ส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพบุคลากร และผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยว สินค้า
และบริการ
2. ส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว และกิจกรรมการท่องเที่ยวในชุมชน
และท้องถิ่นเชื่อมโยงสู่ระดับสากล
3. ส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพโครงสร้างพื้นฐาน และสิ่งอำนวยความสะดวกทางการ
ท่องเที่ยว
4. ส่งเสริมยกระดับมาตรฐานและสร้างนวัตกรรมเพื่อเพิ่มมูลค่าการท่องเที่ยวบนฐานการ
มีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน
5. ส่งเสริมและเชื่อมโยงการประชาสัมพันธ์ และการตลาดทางการท่องเที่ยว

ประเด็นที่ 2 การขับเคลื่อนเกษตรเพิ่มมูลค่าเกษตรแปรรูปมูลค่าสูง และนวัตกรรม
อาหารแห่งอนาคตภายใต้ BCG Model

วัตถุประสงค์

1. ยกระดับการผลิตสินค้าเกษตรให้มีคุณภาพได้รับการรับรองมาตรฐาน
2. เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของเกษตรกรและผู้ประกอบการ
3. สินค้า/ผลิตภัณฑ์เกษตร เกษตรแปรรูป และอาหาร มีมูลค่าเพิ่มขึ้น

เป้าหมายและตัวชี้วัด

1. อัตราการขยายตัวของมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด (GPP) เพิ่มขึ้น
2. จำนวนแปลง/ฟาร์มที่ขอรับการรับรองและผ่านการตรวจรับรองมาตรฐาน GAP หรือ
Organic เพิ่มขึ้น
3. จำนวนผู้ประกอบการ/ด้านเกษตรแปรรูปและอาหาร ที่ได้รับการพัฒนาแนวคิด
เศรษฐกิจใหม่ (BCG Model) เพิ่มขึ้น (ราย/ผลิตภัณฑ์)

4. มูลค่าเพิ่มจากการจำหน่ายสินค้าเกษตร เกษตรแปรรูปมูลค่าสูงและอาหารที่ได้รับการพัฒนาด้านนวัตกรรมโดยภายใต้แนวคิดเศรษฐกิจใหม่ (BCG Model) เพิ่มขึ้น (ล้านบาท)

แนวทางการพัฒนา

1. การส่งเสริมเกษตรปลอดภัยและเกษตรอินทรีย์
2. ส่งเสริมเกษตรแปรรูปมูลค่าสูงและนวัตกรรมอาหารแห่งอนาคต
3. ส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพเกษตรกรและผู้ประกอบการให้มีความสามารถในเชิงธุรกิจ
4. ส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรในพื้นที่โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
5. ส่งเสริมและพัฒนาการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมในการยกระดับการผลิตและการประกอบธุรกิจภายใต้แนวคิดเศรษฐกิจใหม่ (BCG Model)

ประเด็นที่ ๓ การยกระดับการค้าการลงทุนบนฐานเศรษฐกิจสร้างสรรค์ (Creative Economy) นวัตกรรม (Innovation) และการพัฒนาอย่างยั่งยืน (SDGs)

วัตถุประสงค์

1. เพื่อยกระดับอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่ด้วยความคิดสร้างสรรค์ ภูมิปัญญา อัตลักษณ์ล้านนา วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรม
2. เพื่อเสริมสร้างศักยภาพและขีดความสามารถในการแข่งขันของผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมสร้างสรรค์พัฒนาความรู้เกี่ยวกับการตลาด ช่องทางการจำหน่าย ในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่สู่ตลาดในประเทศและต่างประเทศ
3. เพื่อส่งเสริมการพัฒนาผลิตภัณฑ์และสร้างฐานความรู้ให้แก่ผู้ประกอบการหัตถอุตสาหกรรม ให้เป็นไปตามมาตรฐานไทย และมาตรฐานสากล
4. เพื่อส่งเสริมและเชื่อมโยงประชาสัมพันธ์ และสร้างการตลาดสินค้าอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่

เป้าหมายและตัวชี้วัด

1. อัตราการขยายตัวของมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด (GPP) เพิ่มขึ้น
2. จำนวนผู้ประกอบการ/ผลิตภัณฑ์และบริการที่ได้รับการพัฒนาโดยใช้ความคิดสร้างสรรค์ภูมิปัญญาและอัตลักษณ์ล้านนาเพิ่มขึ้น (ราย/ผลิตภัณฑ์)
3. รายได้จากการจำหน่ายผลิตภัณฑ์และบริการที่ได้รับการพัฒนาโดยใช้ความคิดสร้างสรรค์ภูมิปัญญาและอัตลักษณ์ล้านนา (ล้านบาท)

แนวทางการพัฒนา

1. ส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพของบุคลากร และผู้ประกอบการในชุมชน
2. ส่งเสริมการพัฒนาผลิตภัณฑ์ และการบริการด้วยความคิดสร้างสรรค์ ภูมิปัญญา และอัตลักษณ์ล้านนา
3. ส่งเสริมการพัฒนาผลิตภัณฑ์ และการบริการด้วยเทคโนโลยี นวัตกรรม และดิจิทัล

ประเด็นที่ 4 การจัดการเชิงรุกในปัญหาฝุ่นควัน (PM2.5) และการรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแบบมีส่วนร่วม

วัตถุประสงค์

1. เพื่อการจัดการปัญหาฝุ่นควัน (PM2.5) อย่างมีส่วนร่วม
2. เพื่อให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการใช้ประโยชน์และแก้ไขปัญหาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
3. การสร้างจิตสำนึกสาธารณะ เพิ่มพื้นที่สีเขียว
4. พัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรม เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการของเสียและพลังงาน

เป้าหมายและตัวชี้วัด

1. จำนวนวันที่มีค่าคุณภาพอากาศ (PM 2.5) อยู่ในเกณฑ์มาตรฐานเพิ่มขึ้นปีละ 5 วัน
2. จำนวนพื้นที่การเผาไหม้ลดลงปีละ 10,000 ไร่
3. อัตราการเปลี่ยนแปลงของพื้นที่ป่าไม้ในจังหวัดเพิ่มขึ้น
4. สัดส่วนขยะมูลฝอย/ของเสียที่นำกลับมาใช้ประโยชน์เพิ่มขึ้น
5. ทรัพยากรธรรมชาติได้รับการป้องกันและฟื้นฟูเพิ่มขึ้น

แนวทางการพัฒนา

1. ป้องกันทรัพยากรธรรมชาติและฟื้นฟูให้อยู่ในสภาพสมบูรณ์ สามารถอำนวยประโยชน์ได้ทั้งทางตรงและทางอ้อม
2. บริหารจัดการสิ่งแวดล้อมที่เกิดมลพิษทางน้ำ ดิน อากาศ ขยะและของเสียอันตรายให้มีคุณภาพดีขึ้น และพร้อมในการรับมือการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและภัยธรรมชาติ
3. ส่งเสริมความเข้าใจและจิตสำนึกของชุมชนในการอนุรักษ์ หวงแหน ลดข้อขัดแย้งและใช้ประโยชน์ จากทรัพยากรอย่างคุ้มค่าในรูปแบบเครือข่าย
4. พัฒนาเทคโนโลยีนวัตกรรมและการเพิ่มประสิทธิภาพการอนุรักษ์พลังงาน และการใช้พลังงานทดแทนให้เหมาะสมและยั่งยืน
5. ส่งเสริมการปรับเปลี่ยนอาชีพเพื่อลดฝุ่นควันและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

ประเด็นที่ 5 การเสริมสร้างสังคมคุณภาพเมืองน่าอยู่มีความปลอดภัยเพื่อคุณภาพชีวิตที่ดีของประชาชน

วัตถุประสงค์

1. ชุมชนเข้มแข็ง สังคมเมืองปลอดภัยและสงบสุข
2. พื้นที่ชายแดนมีความมั่นคง สงบสุข
3. พัฒนาคุณภาพชีวิตของคนทุกกลุ่มวัย
4. การสร้างความเป็นธรรมลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม
5. ส่งเสริมและขับเคลื่อนโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

เป้าหมายและตัวชี้วัด

1. หมู่บ้าน/ชุมชนที่ไม่มีปัญหายาเสพติด (หมู่บ้านสีขาว) เพิ่มขึ้น ร้อยละ 5
2. รายได้ครัวเรือนเฉลี่ยเพิ่มขึ้น ร้อยละ 1
3. จำนวนผู้เสียชีวิตจากอุบัติเหตุทางถนนต่อแสนประชาชนลดลง ร้อยละ 1
4. ชุมชนในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่มีความพร้อมในการจัดการสาธารณสุขเพิ่มขึ้น ร้อยละ 3
5. อัตราการว่างงานลดลง
6. ร้อยละของอำเภอผ่านเกณฑ์การประเมินพัฒนาคุณภาพชีวิตที่มีคุณภาพ

แนวทางการพัฒนา

1. เพิ่มประสิทธิภาพด้านความมั่นคงภายใน มุ่งเน้นการบูรณาการความร่วมมือของทุกภาคส่วนเพื่อรับมือกับปัญหาภัยคุกคามด้านความมั่นคงทุกรูปแบบ
2. เพิ่มประสิทธิภาพและความพร้อมด้านความมั่นคงตามแนวชายแดน
3. ป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด โดยใช้กลไกประชารัฐ
4. เพิ่มประสิทธิภาพและเตรียมความพร้อมเพื่อป้องกันและบรรเทาสาธารณสุขภัย และความปลอดภัยทางถนนโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน
5. เสริมสร้างความพร้อมการเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุอย่างมีคุณภาพ
6. พัฒนาคุณภาพคนและสุขภาพให้เหมาะสมตามช่วงวัย และความหลากหลายของประชากร
7. ส่งเสริมและขับเคลื่อนโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

6. ศักยภาพของจังหวัดเชียงใหม่

6.1 ด้านการคมนาคม

จังหวัดเชียงใหม่ เป็นเมืองหลักของภาคเหนือ เป็นศูนย์กลางการพาณิชย์ อุตสาหกรรมและการคมนาคม จึงมีเส้นทางคมนาคมหลักทั้งทางรถยนต์ รถไฟ และทางอากาศ มีทางหลวงแผ่นดิน ทางหลวงจังหวัด และเส้นทางมาตรฐานหลายสาย ทำให้การเดินทางติดต่อภายในจังหวัด การเดินทางสู่จังหวัดใกล้เคียงและกรุงเทพมหานครเป็นไปด้วยความสะดวก

6.2 ด้านโรงแรมและที่พัก

รายการ	พ.ศ. 2561	พ.ศ. 2562	พ.ศ. 2563	พ.ศ. 2564
รายได้จากการท่องเที่ยว (ล้านบาท)	107,625.32	110,670.33	49,841.03	23,291.25
ผู้มาเยี่ยมเยือน	10,863,150	11,165,860	6,007,763	3,734,006
ชาวไทย	7,604,764	7,691,453	5,443,027	3,703,008
ชาวต่างประเทศ	3,258,386	3,474,407	564,736	30,998

ที่มา : กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา

6.3 ด้านการศึกษา

จังหวัดเชียงใหม่รองรับระบบการศึกษาตั้งแต่ระดับขั้นพื้นฐานจนถึงระดับอุดมศึกษา มีจำนวนสถานศึกษาทั้งสิ้น 2,063 แห่ง

7. สถานการณ์ด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดเชียงใหม่

จังหวัดเชียงใหม่มีสถานที่ท่องเที่ยวในรูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวที่หลากหลาย และแหล่งอำนวยความสะดวกทันสมัยสำหรับนักท่องเที่ยว ทั้งที่พัก โรงแรม รีสอร์ทและโฮมสเตย์ที่มีชื่อเสียง ทั้งร้านอาหารจำนวนมาก จึงเป็นจุดดึงดูดนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ เชียงใหม่จึงเป็นเมืองท่องเที่ยวที่สำคัญของประเทศและระดับโลก การท่องเที่ยวของจังหวัดเชียงใหม่มีหลายรูปแบบ เช่น

7.1 การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม (Cultural and Traditional Tourism) บนพื้นฐานทางวัฒนธรรมประเพณีที่เป็นเอกลักษณ์ และประวัติศาสตร์อันยาวนาน

7.2 การท่องเที่ยวแบบพำนักระยะยาว (Long Stay) ได้แก่ การท่องเที่ยวโดยมุ่งเน้นการพักผ่อนหย่อนใจ เนื่องจากเชียงใหม่เป็นสถานที่พักผ่อนที่ครบรูปแบบ ทั้งธรรมชาติและในรูปแบบเมือง

7.3 การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ (Health Tourism) ได้แก่ การท่องเที่ยวที่มีวัตถุประสงค์เพื่อเรียนรู้วิถีชีวิตและพักผ่อนหย่อนใจ เพื่อทำกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพ หรือการบำบัดรักษาฟื้นฟูสุขภาพ เป็นต้น

7.4 การท่องเที่ยวเชิงการศึกษา (Education Tourism) หมายถึง การท่องเที่ยวเชิงการศึกษา เป็นการท่องเที่ยวที่เน้นให้บริการแก่นักเรียน นักศึกษาชาวต่างชาติที่ต้องเข้ามาศึกษาในสถาบันในจังหวัดเชียงใหม่

7.5 การท่องเที่ยวเพื่อการประชุมสัมมนา (MICE) โดยจังหวัดเชียงใหม่มีศักยภาพและความพร้อมในการเป็น MICE City

8. สถานการณ์ด้านการเกษตร

จังหวัดเชียงใหม่ มีพื้นที่การเกษตรในพื้นที่ทั้ง 25 อำเภอ รวมทั้งสิ้น 1,854,294 ไร่ มีครัวเรือนภาคการเกษตร รวมทั้งสิ้น 181,371 ครัวเรือน โดยพืชเศรษฐกิจของจังหวัดเชียงใหม่ ได้แก่ ลำไย ส้มสายน้ำผึ้ง มะม่วง ลิ้นจี่ และกาแฟ

ผลไม้	ผลผลิต (ตัน)/ปี	ปลูก/อำเภอ
ลำไย	397,672	พร้าว เชียงดาว และจอมทอง
ส้มสายน้ำผึ้ง	156,018	ฝาง แม่เฒ่า และเวียงแหง
มะม่วง (พันธุ์น้ำดอกไม้สีทอง)	64,711	เชียงดาว พพร้าว ฝาง และแม่เฒ่า
ลิ้นจี่ (พันธุ์จักรพรรดิ พันธุ์ฮงฮวย)	19,937	ฝาง แม่เฒ่า และไชยปราการ
กาแฟ พันธุ์อาราบิก้า/GI กาแฟเทพเสด็จ	5,177.94	ออมก๋อย ดอยสะเก็ด แม่แตง และแม่เฒ่า

เชียงใหม่มุ่งมั่นที่จะยกระดับกาแฟอาราบิก้าเป็นอุตสาหกรรมครบวงจร โดยมีต้นทางคือ การพัฒนาเกษตรกรยกระดับผลผลิตให้มีมาตรฐาน กลางทาง คือ การพัฒนาการแปรรูปสร้างมูลค่าเพิ่ม และพัฒนาบรรจุภัณฑ์ และปลายทาง คือ การจัดกิจกรรมส่งเสริมการตลาด โดยมีธุรกิจร้านกาแฟกว่า 2,700 ร้าน สร้างรายได้กว่า 5,000 ล้านบาทต่อปี

9. สถานการณ์ด้านอุตสาหกรรม

จังหวัดเชียงใหม่ มีโรงงานจำนวน 998 โรงงาน เงินลงทุนรวม 32,679.84 ล้านบาท และมีจำนวนคนงาน 31,770 คน กลุ่มอุตสาหกรรมที่มีการลงทุนมากที่สุด 3 อันดับแรก ดังนี้

9.1 อุตสาหกรรมอื่น ๆ ประกอบด้วย กิจการขุดดิน ดูดทราย การไม้และบดย่อยหิน ห้อยเย็น ชัก อบ ริดเสื้อผ้า ผลิตภัณฑ์ไฟฟ้าจากพลังงานแสงอาทิตย์ เป็นต้น โดยมีจำนวนโรงงาน 219 โรงงาน ใช้เงินลงทุน 13,366.71 ล้านบาท และมีจำนวนคนงาน 5,623 คน

9.2 อุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์จากพืช ประกอบด้วย กิจการเกี่ยวกับการสีข้าว อบพืชผลทางการเกษตร บ่มและอบใบยาสูบ การคัดแยกเมล็ดพืชคัดแยกขนาดและเคลือบผิวส้ม เป็นต้น โดยมีจำนวนโรงงาน 187 โรงงาน ใช้เงินลงทุน 2,746.15 ล้านบาท และมีจำนวนคนงาน 3,297 คน

9.3 อุตสาหกรรมอาหาร ประกอบด้วย การผลิตเกี่ยวกับการแปรรูปผักและผลไม้ การแช่แข็งทุกชนิด ผลิตและจำหน่ายเบเกอรี่ ผลิตน้ำแข็ง ผลิตภัณฑ์จากน้ำผึ้ง เป็นต้น โดยมีจำนวนโรงงาน 167 โรงงาน ใช้เงินลงทุน 6,305.50 ล้านบาท และมีจำนวนคนงาน 6,759 คน

10. สถานการณ์ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

เชียงใหม่ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์หมอกควันไฟป่าปกคลุมทั่วเมืองและเกิดอย่างรุนแรง ส่งผลให้ค่าคุณภาพอากาศของเชียงใหม่ติดอันดับค่าคุณภาพอากาศแย่อีกเมืองหนึ่งของประเทศไทย อีกทั้งปีนี้ยังเกิดปรากฏการณ์เอลนีโญ ทำให้อากาศร้อนแห้งแล้งหนักและฝนทิ้งช่วงระยะเวลานาน ส่งผลให้พื้นที่ภาคเหนือที่ล้อมรอบด้วยป่าและพื้นที่ภูเขาหลายจุดมีสภาพอากาศพื้นดินขาดความชุ่มชื้น ความแห้งแล้งหนักนั้น ยังเป็นต้นเหตุเกิดไฟป่าได้ง่าย สามารถขยายไฟป่าได้รวดเร็วกระจายเป็นวงกว้างลุกลามเกิดปริมาณเขม่าควันสะสมเพิ่มมากขึ้น และอากาศแห้งมีผลให้อนุภาคของฝุ่นละอองขนาดเล็กมีน้ำหนักเบา ลอยอยู่ในอากาศได้เป็นเวลานาน โดยเฉพาะในพื้นที่แอ่งราบตามหุบเขาในภาคเหนือ ส่งผลกระทบต่อการเกิดสภาวะหมอกควันและเกิดฟ้าหลัวในตอนกลางวัน (อ้างอิงจากข่าวไทยรัฐ “ฝุ่นพิษ: ปัญหาเก่าเก็บ ผลพวงอากาศแปรปรวน”)

แผนการดำเนินการแก้ไขปัญหาหมอกควันและไฟป่า แบ่งออกเป็น 3 ระยะ

10.1 ก่อนวิกฤต ช่วงวิกฤต หลังวิกฤต (เตรียมการ/ป้องกัน) ห้วงเดือนตุลาคม – ธันวาคม

- จัดทำแผนปฏิบัติการ
- ตั้งคณะกรรมการในระดับตำบล อำเภอ จังหวัด
- จัดเตรียมอุปกรณ์ดับไฟ
- ทำแนวกันไฟ
- รณรงค์ประชาสัมพันธ์ทุกรูปแบบ

10.2 ช่วงวิกฤต (เผชิญเหตุ) ห้วงเดือนมกราคม – เมษายน

- จัดตั้งศูนย์บัญชาการไฟป่าและหมอกควัน
- บริหารจัดการเชื้อเพลิง
- ลาดตระเวนดับไฟ
- ทำปุ๋ย/เปิดจุดรับซื้อกิ่งไม้ใบไม้

- 10.3 หลังวิกฤต (ช่วงฟื้นฟู สร้างความชุ่มชื้น) ห้วงเดือนพฤษภาคม – กันยายน
- ทำฝายแบบผสมผสาน
  - ทำแนวกันไฟเขียว
  - ปลุกป่า
  - ปลุกพืชเศรษฐกิจที่ยั่งยืน เช่น กาแฟ ไม้

11. สถานการณ์ด้านสังคม

11.1 ด้านสังคมผู้สูงอายุ ผู้สูงอายุของจังหวัดเชียงใหม่จำนวน 383,029 คน คิดเป็นร้อยละ 21.42 ของจำนวนประชากรทั้งจังหวัด ผู้ชาย 171,814 คน ผู้หญิง 211,215 คน และมีผู้สูงอายุชาวต่างประเทศ จำนวน 6,701 คน โดยแบ่งเป็น 2 ประเภท ประเภท Retirement Visa จำนวน 6,449 คน ประเภท Business Visa จำนวน 252 คน 5 สัญชาติอันดับสูงสุด ได้แก่ อเมริกัน บริติช ญี่ปุ่น จีน และเยอรมนี

11.2 ด้านบริการสาธารณสุข จังหวัดเชียงใหม่มีสถานบริการด้านสาธารณสุขทั้งหมด 319 แห่ง แบ่งเป็น ประเภทที่มีเตียงรับผู้ป่วยไว้ค้างคืน 48 แห่ง 5,899 เตียง สถานบริการที่ไม่มีเตียงรับผู้ป่วยไว้ค้างคืน 271 แห่ง และสถานประกอบการด้านสุขภาพ 4,727 แห่ง นอกจากนี้ จังหวัดเชียงใหม่ยังมีสถานการศึกษาระดับอุดมศึกษาที่ทำการเปิดสอนด้านการแพทย์หรือพยาบาลที่สำคัญ ได้แก่ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยพายัพ และวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี นอกจากนี้ จังหวัดเชียงใหม่ยังมีความพร้อมในด้านธุรกิจบริการสุขภาพ โดยเฉพาะการบริการทางการแพทย์ของรัฐและเอกชนที่ทันสมัย บุคลากรแพทย์เฉพาะทางด้านต่าง ๆ ที่มีชื่อเสียง มีศักยภาพสามารถรองรับการเข้ามาใช้บริการทั้งด้านการรักษาโรคเฉพาะทางด้านทันตกรรม การนวดแผนไทยเพื่อสุขภาพ และการบริการสปาที่มีอัตลักษณ์เฉพาะ มีชื่อเสียงเป็นที่นิยมของทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ

ศิลาดลเชียงใหม่

การศึกษาดูงาน ณ ห้างหุ้นส่วนจำกัด เชียงใหม่เซลาดอน (2015) โดยคุณทัศนีย์ ยะจา เจ้าของและ CEO เป็นผู้ให้การต้อนรับ และบรรยายสรุปถึงความเป็นมา และการดำเนินงานของศิลาดล เชียงใหม่ สรุปได้ดังนี้

ข้อมูลทั่วไป

ศิลาดลเชียงใหม่ (Chiang Mai Celadon) หมายถึง ผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผา ประเภทเนื้อหินที่ผลิตในจังหวัดเชียงใหม่ ทำขึ้นจากเนื้อดินดำหรือดินผสมกับดินดำ ตกแต่งด้วยเคลือบสีเขียวธรรมชาติ เผาที่อุณหภูมิสูงในบรรยากาศการสันดาปที่ไม่สมบูรณ์ ตามกรรมวิธีโบราณที่สืบทอดกันมาโดยช่างสล่าคนเมือง มีความเป็นเอกลักษณ์และมรดกแห่งล้านนา โดยคำว่า “Celadon” เป็นชื่อที่มาจากภาษาฝรั่งเศส ซึ่งเดิมใช้เรียกทับศัพท์ ส่วนชื่อเรียกของไทยเรียกว่า “เครื่องสังคโลก” เมื่อมีบริษัททำเครื่องปั้นดินเผาสังคโลกเคลือบเซลาดอนเกิดขึ้น จึงได้ใช้ชื่อว่าศิลาดลในจังหวัดเชียงใหม่

การดำเนินงานสำคัญ

จากข้อมูลกรมทรัพย์สินทางปัญญา กระทรวงพาณิชย์ พบว่ามีการผลิต “เครื่องถ้วยศิลาดล” ที่บริเวณอำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ เมื่อราว 400 - 500 ปีที่ผ่านมา ซึ่งเป็นยุคของอาณาจักรล้านนา ต่อมาในปี พ.ศ. 2495 นายไกรศรี นิมมานเหมินทร์ เป็นผู้ค้นพบเครื่องถ้วยศิลาดล และได้ทำการค้นคว้าร่วมกับนายบุญยีน วุฒิสรรพ์ จนทำให้เครื่องถ้วยศิลาดลได้รับการพัฒนาไปสู่การผลิตเต็มรูปแบบ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2502 เป็นต้นมา จนสามารถส่งออกไปต่างประเทศได้ นำมาสู่การก่อตั้งโรงงานศิลาดลในจังหวัดเชียงใหม่อีกหลายแห่งและดำเนินกิจการมาอย่างต่อเนื่อง

ปัจจุบัน ศิลาดลเชียงใหม่ ได้รับการยอมรับและเป็นที่นิยมของตลาดมากขึ้น โดยเฉพาะตลาดต่างประเทศ เพราะมีการออกแบบหลากหลายชิ้น เป็นทั้งเครื่องใช้บนโต๊ะอาหาร ชุดชา-กาแฟ แจกัน ของที่ระลึก ของประดับตกแต่งบ้าน จนมีเตาเผาที่ผลิตศิลาดลที่มีชื่อเสียงหลายเตาเกิดขึ้น และส่วนใหญ่ยังผลิตแบบดั้งเดิมโดยใช้ฝีมือแรงงาน ใช้เครื่องจักรในการผลิตน้อย น้ำเคลือบใช้สูตรโบราณจากขี้เถ้าไม้ยืนต้น จากไม้ก่อและไม้ฮักฟ้า มาผสมกับดินผิวหนานา ซึ่งมักจะมีธาตุเหล็กสูง โดยปกติแล้วการเคลือบขี้เถ้าจะทำให้สวยเป็นเงามัน มักจะเคลือบผลิตภัณฑ์ให้หนา ผิวเคลือบจะได้รานตัว ซึ่งเป็นลักษณะ

หนึ่งของผลิตภัณฑ์ประเภทเซลาดอนที่รู้จักกันทั่วไป เมื่อเผาแล้วผลิตภัณฑ์ที่ได้จะออกเป็นสีเขียวแบบเซลาดอน มีความสวยงาม และคลาสสิกในตัวเอง ถือได้ว่าเชียงใหม่เป็นแหล่งผลิตศิลาดลแบบดั้งเดิม และยังคงอนุรักษ์ความงามของศิลปะสมัยสุโขทัยเอาไว้

ศิลาดลเชียงใหม่ ได้รับการขึ้นทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ (Geographical Indication: GI) จากกรมทรัพย์สินทางปัญญา เมื่อวันที่ 31 สิงหาคม 2550 เพราะเป็นสินค้าที่มีลักษณะโดดเด่นมีความเชื่อมโยงกับแหล่งผลิต คือดินดำในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่ที่เป็นแหล่งวัตถุดิบสำคัญ อีกทั้งยังมีกระบวนการผลิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม หลีกเลี่ยงการใช้สารเคมีที่เป็นอันตราย

สำหรับการจำหน่ายศิลาดลเชียงใหม่จะมีทั้งผลิตภัณฑ์สำเร็จรูปและผลิตตามรูปแบบ และขนาดที่ลูกค้าต้องการ รวมถึงมีการส่งจำหน่ายที่ประเทศญี่ปุ่น มีการสั่งซื้อจากร้าน Muji และประเทศในแถบยุโรป ซึ่งสามารถสร้างรายได้หลายล้านบาทให้กับผู้ประกอบการ ถือว่าเป็นเครื่องการันตีได้เป็นอย่างดีเกี่ยวกับคุณภาพสินค้าของเชียงใหม่ศิลาดล

นอกจากนี้ ยังมีการทำศูนย์การเรียนรู้ โดยห้างหุ้นส่วนจำกัด เชียงใหม่เซลาดอน (2015) ได้พัฒนาพื้นที่ในโรงงานมาทำเป็นโครงการ Chiang Mai Celadon for life สำหรับชาวบ้านและนักท่องเที่ยว ทั้งชาวไทยและต่างชาติ ให้สามารถเข้ามาเรียนรู้กระบวนการผลิตศิลาดลเชียงใหม่ รวมถึงมีกิจกรรมที่ส่งเสริมวิถีชีวิต วัฒนธรรม ตลอดจนการใช้ชีวิตอย่างมีความสุขท่ามกลางธรรมชาติได้

ปริมาณผลผลิตรวม	150,000 ชิ้น/ปี
มูลค่าผลิตภัณฑ์	11,000,000 - 15,000,000 บาท/ปี
ราคาเฉลี่ยต่อหน่วย	300 - 35,000 บาท/ชิ้น
จำนวนผู้ผลิตและผู้ประกอบการที่ได้รับอนุญาตให้ใช้ตราสัญลักษณ์ GI ไทย	จำนวน 3 ราย ได้แก่ บริษัท สยามศิลาดล พอตเทอรี่ จำกัด ห้างหุ้นส่วนจำกัดบ้านศิลาดล และห้างหุ้นส่วนจำกัด เชียงใหม่เซลาดอน (2015)

ข้อเสนอเชิงนโยบายและการพัฒนา

1. ควรพัฒนาสินค้าและบรรจุภัณฑ์ให้ตรงตามความต้องการของตลาด ตลอดจนส่งเสริมการพัฒนาต่อยอดตลาดเชียงใหม่ เพื่อขอรับความคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาประเภทอื่น ๆ เช่น เครื่องหมายการค้า สิทธิบัตรการออกแบบผลิตภัณฑ์ เป็นต้น
2. สนับสนุนการทำ Collab Marketing เพื่อเพิ่มฐานลูกค้า โดยจับคู่ธุรกิจ หรือหา Partner ร่วมผลิต เช่น
  - X สวนต้นไม้ เพื่อจำหน่ายกระถางคู่กับต้นไม้
  - X ร้านจัดดอกไม้ เพื่อจำหน่ายแจกันพร้อมกับการจัดดอกไม้
  - X ร้านกาแฟ เพื่อจำหน่ายแก้วมัค ดริปเปอร์ ชุดถ้วยชา
  - X ร้านอุปกรณ์แต่งบ้าน เพื่อจำหน่ายของแต่งบ้าน โคมไฟ เซรามิกสวยงามต่าง ๆ
  - X ร้านเครื่องหอม เพื่อจำหน่ายเตาเผาธูปน้ำมันหอม วัสดุบรรจุเครื่องหอม
3. ควรร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว ให้ความรู้ และพัฒนาต่อยอดผลิตภัณฑ์ตลาดเชียงใหม่ด้วยทรัพย์สินทางปัญญา ในโครงการ Chiang Mai CELADON for life ให้เป็นที่รู้จัก และเป็นหนึ่งในจุดหมายปลายทางของการท่องเที่ยวที่สำคัญ ซึ่งเป็นการสนับสนุนการขับเคลื่อนเป้าหมายแผนแม่บทย่อยภายใต้แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นการท่องเที่ยว แผนย่อยการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรม
4. ควรผลักดันการขึ้นทะเบียนสินค้าสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ (GI) ตลาดเชียงใหม่ (Chiang Mai CELADON) ในต่างประเทศ
5. ควรส่งเสริมผู้ประกอบการสินค้า “ตลาดเชียงใหม่ (Chiang Mai CELADON)” วางจำหน่ายบนออนไลน์ ทั้งแพลตฟอร์มในไทย เช่น Shopee Lazada และต่างประเทศ เช่น e-Bay เป็นต้น

หมู่บ้านอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ดีพร้อม (DIPROM CIV)

ชุมชนออนใต้ อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่

การศึกษาคุณงาน ณ หมู่บ้านอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ดีพร้อม (DIPROM CIV) ชุมชนออนใต้ โดยมีนายภิญโญ วิสัย และนางสาวฉัตรรุ่ง ประกอบไวทยกิจ ผู้นำชุมชน บรรยายสรุปการดำเนินงาน ในชุมชน พร้อมทั้งนายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลออนใต้ และกำนันตำบลออนใต้ให้การต้อนรับ ณ วัดป่าตึง ซึ่งเป็นวัดเก่าแก่ของชุมชนออนใต้

ข้อมูลทั่วไป

หมู่บ้านอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ดีพร้อม (DIPROM Creative Industry Village : DIPROM CIV) เริ่มต้นจากการที่กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม ได้ดำเนินการโครงการสร้างสรรค์อุตสาหกรรมเชิงวัฒนธรรม การพัฒนาหมู่บ้านอุตสาหกรรมเชิงสร้างสรรค์ดีพร้อม ภายใต้แนวคิดในการดำเนินงาน คือ การน้อมนำแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศรมหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราชบรมนาถบพิตร เรื่องการมุ่งเน้นพัฒนาคน มุ่งพัฒนาเพื่อสร้างความเข้มแข็งให้คนและครอบครัวในชุมชน ให้มีความพร้อมที่จะรับการพัฒนาเสียก่อน แล้วจึงค่อยออกมาสู่สังคมภายนอก เป็นการสร้างภูมิคุ้มกันให้กับชุมชนเพื่อรองรับการพัฒนาผลิตภัณฑ์และบริการตามยุทธศาสตร์ชาติ

ภายใต้โครงการดังกล่าว กรมส่งเสริมอุตสาหกรรมจึงได้ส่งเสริมการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ในชุมชนออนใต้ ซึ่งเป็น 1 ใน 9 โมเดลต้นแบบของแหล่งท่องเที่ยวจากทั่วทุกภูมิภาคของประเทศไทย เริ่มดำเนินการเมื่อปี พ.ศ. 2559 โดยการรวมกลุ่มของชาวบ้าน จำนวน 11 หมู่บ้าน ชุมชนออนใต้เป็นเมืองเก่าที่ยังสามารถรักษารวิถีชีวิตพื้นบ้าน เป็นเมืองที่มีความสงบร่มเย็น อุดมสมบูรณ์ เป็นเสน่ห์ดึงดูดให้ผู้คนมาเยี่ยมชม ด้วยเหตุปัจจัยด้วยความพร้อมในการเป็นชุมชนแห่งความสมดุลที่มีทุนทางวัฒนธรรม

วิถีชีวิต ผสมผสานกับความคิดสร้างสรรค์ และการออกแบบในการสร้างมูลค่าใหม่ให้กับการท่องเที่ยว โดยมีผลิตภัณฑ์เด่นของชุมชน อาทิ ผลิตภัณฑ์ผ้าย้อมสีธรรมชาติ นำมาตัดเย็บเป็นเสื้อ และกระเป๋าต่าง ๆ รวมถึงเครื่องปั้นดินเผาที่ใช้เทคนิคการผลิตดั้งเดิมมาผลิตเป็นภาชนะในรูปแบบต่าง ๆ แต่ยังคงเอกลักษณ์เป็นศิลปะโบราณ

นอกจากนี้ ยังมีการพัฒนาพื้นที่เป็นที่พักโฮมสเตย์เพื่อรองรับนักท่องเที่ยว ซึ่งชุมชนออนใต้สามารถเชื่อมโยงกับแหล่งท่องเที่ยวหลักในจังหวัดเชียงใหม่และจังหวัดใกล้เคียง รวมทั้งมีกิจกรรมและผลิตภัณฑ์ที่ขึ้นชื่อ ไม่ว่าจะเป็นการอีดฝ้าย (การปั่นฝ้าย) ทอผ้า การจักสานหวาย-ไผ่สาน การนวดแผนไทย และทำสมุนไพรเพื่อสุขภาพ กิจกรรมขันโตก ชมฟ้อน การทำบุญตักน้ำชาที่วัดป่าตึง การปั้นเครื่องปั้นดินเผาและเซรามิก กิจกรรมท่องเที่ยวจุดชมวิว 360 องศา ทริปป่าบุญ 9 วัด ตามรอยเสด็จในหลวงรัชกาลที่ 9 โดยมีโปรแกรมการท่องเที่ยวแบบ One Day Trip และ Overnight Trip อีกด้วย

การบริหารจัดการและการสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน

เมื่อพัฒนาภายในชุมชนแล้ว จึงได้มีการประชาสัมพันธ์ชุมชนผ่านช่องทางต่าง ๆ อาทิ เพจชุมชนออนใต้หมู่บ้านอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ การจัดกิจกรรมเพื่อเปิดตัวชุมชน โดยการเชิญสื่อมวลชนท้องถิ่นและหน่วยงานเครือข่ายทั้งภาครัฐและเอกชนในการเยี่ยมชมชุมชน การออกบูธประชาสัมพันธ์ ทริปปาการท่องเที่ยวในงานการท่องเที่ยวไทย ทำให้เป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างชาติที่เดินทางมาท่องเที่ยวยังชุมชนออนใต้ ทั้งนี้ นอกจากการที่ได้รับการส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาจากกรมส่งเสริมอุตสาหกรรมแล้ว ยังมีหน่วยงานภาครัฐ เอกชน สถาบันการศึกษาที่เกี่ยวข้องที่ได้บูรณาการการทำงานร่วมกันเพื่อพัฒนาและยกระดับศักยภาพของชุมชน ส่งผลให้ชุมชนได้รับการรับรองมาตรฐานและรางวัลจากหน่วยงานต่าง ๆ เป็นเครื่องหมายรับรองในการพัฒนาชุมชนและผู้ประกอบการ ได้แก่ CIV Five Star โดยกรมส่งเสริมอุตสาหกรรม มาตรฐาน มอก.เอส โดยสำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม มาตรฐาน SHA โดยกระทรวงสาธารณสุข และการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย มาตรฐาน Q Restaurant โดยกรมส่งเสริมการเกษตร และชุมชนท่องเที่ยว โดยธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร และ COVID Free Setting โดยกระทรวงสาธารณสุข

จากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ส่งผลกระทบต่อชุมชนออนไลน์ที่พึ่งพิงการท่องเที่ยวจากนักท่องเที่ยวที่เดินทางไปยังชุมชนเป็นหลัก เมื่อไม่มีนักท่องเที่ยวจึงทำให้คนในชุมชนขาดรายได้ โคมเสตย์ไม่มีผู้เข้าพัก ผลิตภัณฑ์ชุมชน ร้านอาหาร รวมทั้งบริการต่าง ๆ ไม่สามารถขายได้ ซึ่งนายภิญโญ วิสัย และนางสาวฉัตรรุ่ง ประกอบไวทยกิจ ผู้นำชุมชน จึงได้มีแนวทางที่จะนำผลิตภัณฑ์ของชุมชนไปขายในช่องทางตลาดออนไลน์เพื่อหารายได้เข้าชุมชน โดยเริ่มต้นจากการขายผลิตภัณฑ์ผ่าน Facebook ของตนเอง ต่อมาได้เข้ารับคำปรึกษาแนะนำด้านการตลาดออนไลน์ รวมทั้งการพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้ตรงกับความต้องการของตลาดควบคู่กับการมีมาตรฐานรองรับ ซึ่งปัจจุบันชุมชนมีรายได้หลักมาจากการขายผลิตภัณฑ์ผ่านช่องทางออนไลน์

ทั้งนี้ ปัจจัยที่สร้างความเข้มแข็งให้แก่ชุมชนออนไลน์ ประกอบด้วย การวางแผนเชิงธุรกิจและการบริหารจัดการของชุมชนที่คำนึงถึงความสุขของคนในชุมชนเป็นสำคัญ โดยการเชื่อมโยงระหว่าง บ้าน วัด โรงเรียน และการมีผู้นำที่เข้มแข็งเป็นเครือข่ายพลังคนในชุมชนให้สามารถขยายธุรกิจอื่น ๆ ในพื้นที่ได้

การดำเนินงานสำคัญ

1. มัลเบอร์รี่ฟาร์ม

มัลเบอร์รี่ฟาร์ม ภายในชุมชนออนไลน์ เป็นฟาร์มปลูกหม่อนหรือที่เรียกว่ามัลเบอร์รี่สายพันธุ์เชียงใหม่ 60 จำนวนกว่า 400 ต้น บนพื้นที่กว่า 4 ไร่ ซึ่งฟาร์มแห่งนี้มีผู้ประกอบการเป็นคนรุ่นใหม่ ที่กลับภูมิลำเนามาดูแลฟาร์มมัลเบอร์รี่ต่อบิดา มารดา โดยภายในฟาร์มจะมีกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงเกษตร ร้านอาหารและเครื่องดื่มให้บริการแก่นักท่องเที่ยว และมีผลิตภัณฑ์แปรรูปจากหม่อนที่หลากหลาย โดยเน้นผลิตภัณฑ์เชิงสุขภาพ อาทิ น้ำมัลเบอร์รี่สกัดเข้มข้น 100% แยมมัลเบอร์รี่ ไซบะหม่อน และไวน์หม่อน ปัจจุบันเน้นการขายผลิตภัณฑ์ทางออนไลน์เป็นหลัก มีรายได้เฉลี่ยเดือนละ 5 หมื่นบาท ซึ่งถือว่าเป็นคนรุ่นใหม่ที่ประกอบธุรกิจในชุมชนที่ประสบผลสำเร็จ

2. ผ้าฝ้าย ผ้าไหม แอนดลุ้ม

ผ้าไหม แอนดลุ้ม เป็นกลุ่มผู้ประกอบการชุมชนที่ผลิตผ้าฝ้าย และผ้าฝ้ายมัดย้อม ครบวงจร โดยมีกิจกรรมให้นักท่องเที่ยวได้เรียนรู้กระบวนการปั่น กรอ ทอ ย้อม และนักท่องเที่ยวจะได้ ย้อมผ้าจากสีธรรมชาติด้วยตนเอง ซึ่งที่นี่จะใช้วัตถุดิบจากธรรมชาติและภูมิปัญญาในการมัดย้อมผ้า ทั้งนี้ ผลิตภัณฑ์ของผ้าไหม แอนดลุ้ม ได้รับความนิยมจากลูกค้าเป็นอย่างมาก เนื่องจากเป็นผ้าย้อมด้วยสี ธรรมชาติ สีคลาสสิก ปัจจุบันเน้นการขายทางตลาดออนไลน์

ข้อเสนอเชิงนโยบาย

เพื่อให้เศรษฐกิจในชุมชนออนใต้มีความเข้มแข็งและยั่งยืน หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องควร ส่งเสริมและพัฒนาเกษตรกรและผู้ประกอบการ ดังนี้

1. ด้านท่องเที่ยว

1.1 ควรประชาสัมพันธ์หมู่บ้านอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ดีพร้อม (DIPROM CIV) ชุมชน ออนใต้ ให้เป็นที่รู้จักแก่นักท่องเที่ยวอย่างแพร่หลาย เพื่อให้มีนักท่องเที่ยวเดินทางไปท่องเที่ยวยังชุมชน อาทิเช่น การทำคอนเท้นท์เพื่อประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว การทำแพคเกจท่องเที่ยวเชื่อมโยงกับหมู่บ้าน ที่มีความเข้มแข็งอื่น ๆ

1.2 ตั้งแต่วันที่ 1 พฤษภาคม 2565 รัฐบาลได้ประกาศยกเลิกมาตรการเข้าประเทศรูปแบบ Test & Go ซึ่งทำให้นักท่องเที่ยวที่ฉีดวัคซีนครบตามเกณฑ์ สามารถเดินทางเข้าประเทศไทยได้อย่างเสรี อีกทั้งเมื่อวันที่ 17 มิถุนายน 2565 ศูนย์บริหารสถานการณ์โควิด-19 (ศบค.) ได้พิจารณายกเลิก **ระบบไทยแลนด์พาส (Thailand Pass)** สำหรับนักท่องเที่ยวต่างชาติ ให้มีผลตั้งแต่วันที่ 1 กรกฎาคม 2565 เป็นต้นไป จากมาตรการดังกล่าวคาดว่าจะมีจำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง ดังนั้น หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องจึงควรช่วยพัฒนาศักยภาพของชุมชนออนไลน์ในด้านต่าง ๆ เพื่อรองรับนักท่องเที่ยวหลังจากสถานการณ์โควิด-19 คลี่คลาย รวมทั้งควรจัดทำมาตรการต่าง ๆ เพื่ออำนวยความสะดวก สร้างความมั่นใจต่อการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ของภาคการท่องเที่ยวและบริการ

2. ด้านการพัฒนาผลิตภัณฑ์

2.1 การพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ ๆ ให้สอดคล้องกับวัตถุดิบที่มีในชุมชนและตรงกับความต้องการของตลาด

2.2 โอกาสเข้าถึงแหล่งเงินทุนในการประกอบธุรกิจ

3. ด้านการพัฒนาบุคลากรในชุมชน

3.1 ปัจจุบันมีการสื่อสารที่สะดวกสบาย รวมทั้งสถานการณ์ของโรคโควิด-19 ทำให้การขายของออนไลน์ หรือ อีคอมเมิร์ซ (e-Commerce) กำลังเป็นที่นิยมกันอย่างมาก ซึ่งการขายของออนไลน์นั้น เป็นทางเลือกหนึ่งที่หมู่บ้านอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ดีพร้อม (DIPROM CIV) ชุมชนออนไลน์นำมาใช้ในปัจจุบัน เพื่อให้สามารถขายผลิตภัณฑ์ของชุมชนได้ ทั้งนี้ การขายของออนไลน์จำเป็นต้องมีองค์ความรู้ที่หลากหลาย อาทิเช่น ความรู้ในการขายของออนไลน์ การทำตลาดออนไลน์ การโปรโมทธุรกิจผ่านสื่อออนไลน์ แผนการตลาด การบริหารจัดการด้านการเงิน กฎหมายเบื้องต้นที่ควรรู้ ช่องทางการขายของออนไลน์ต่าง ๆ การถ่ายภาพสินค้าให้น่าซื้อ การเขียนคอนเทนต์ การวิเคราะห์ลูกค้า เป็นต้น

3.2 ความรู้ด้านการเงิน อาทิเช่น ความรู้บัญชีเบื้องต้น การบริหารจัดการเงิน การวิเคราะห์ธุรกิจ ภาษีธุรกิจ และการจัดการสินเชื่อ ซึ่งจะช่วยให้คนในชุมชนนำองค์ความรู้ไปบริหารจัดการด้านการเงินอย่างเป็นระบบ มีความพร้อมรับมือในทุกสถานการณ์ปัจจุบัน

4. ด้านการตลาด

4.1 ส่งเสริมด้านการตลาดออนไลน์ โดยนำผลิตภัณฑ์ของชุมชนไปขายบนแพลตฟอร์มหรือช่องทางการตลาดต่างๆ ของหน่วยงาน เช่น DIPROM Marketplace ของกรมส่งเสริมอุตสาหกรรม

4.2 การเชื่อมโยงกับชุมชนอื่น ๆ ในประเทศ เพื่อเป็นช่องทางในกระจายสินค้าและบริการกับชุมชนอื่น ๆ

บริษัท พานาคอฟฟี่ จำกัด อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่

การศึกษาดูงานการส่งเสริมอาชีพและการยกระดับมาตรฐานสินค้าจากผลิตภัณฑ์กาแฟ บริษัท พานาคอฟฟี่ จำกัด โดยมี นายพีระ พนาสุภน ประธานกรรมการ บริษัท พานาคอฟฟี่ จำกัด และนายคมพิชญ์ พนาสุภน รองประธานกรรมการ บริษัท พานาคอฟฟี่ จำกัด กล่าวสรุปการดำเนินงาน ได้ดังนี้

ข้อมูลทั่วไป

บริษัท พานาคอฟฟี่ จำกัด ได้มุ่งเน้นการศึกษาเรื่องกาแฟ หรือ Coffee Education เป็นสำคัญ โดยมีศูนย์เรียนรู้ The Coffeenerly ซึ่งเป็นศูนย์การเรียนรู้เรื่องกาแฟ ตั้งแต่ต้นทาง กลางทาง ไปจนถึงปลายทาง ส่งมอบองค์ความรู้และประสบการณ์ให้กับบุคลากรด้านกาแฟ เพื่อสร้างความยั่งยืนให้กับวงการกาแฟของไทย โดยบริษัท พานาคอฟฟี่ จำกัด ได้ให้ความร่วมมือกับกรมส่งเสริมอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม ในฐานะ Big Brother ในการถ่ายทอดความรู้ เทคนิคต่าง ๆ ให้กับผู้ประกอบการ SMEs ภายใต้การให้บริการของกรมส่งเสริมอุตสาหกรรม เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการประกอบการทางด้านอุตสาหกรรมกาแฟ เสมือนเป็นพี่ช่วยน้อง นอกจากนี้ ยังให้คำปรึกษาแนะนำและเป็นพี่เลี้ยง สนับสนุนข้อมูลและการบริหารจัดการศูนย์พัฒนากาแฟไทย : DIPROM THAI COFFEE CENTER ที่ตั้งอยู่ที่ศูนย์ส่งเสริมอุตสาหกรรมภาคที่ 1 จังหวัดเชียงใหม่

การดำเนินงานสำคัญ

The Coffeenerly มีแผนการดำเนินงานสอดคล้องกับภารกิจหลักขององค์กร คือ มุ่งพัฒนากาแฟไทยให้ได้มาตรฐานสากล และนำกาแฟไทยไปสู่กาแฟโลก โดยมีการริเริ่ม คิดค้น สร้างสรรค์ และพัฒนามาตรฐาน Farm Management System ภายใต้ชื่อโครงการ “กาแฟดูแลป่า” ที่ผลักดันให้เกษตรกรและผู้ประกอบการด้านกาแฟมีโอกาสได้เข้ามาเรียนรู้การเพิ่มผลผลิตกาแฟออร์แกนิก ที่ผ่านการรับรองมาตรฐานสากล Organic USDA และ EU ซึ่งกระบวนการกลางทาง อันได้แก่ การแปรรูป การคั่ว และการบรรจุ ด้วยเทคโนโลยีที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ภายใต้แนวคิดโรงงานสีเขียว “Green Factory” ซึ่งทุก ๆ ขั้นตอนได้ผ่านการรับรองมาตรฐานสากลด้าน Food Safety ISO22000, FSSC22000, HACCP และ HALAL เพื่อให้ได้เมล็ดกาแฟที่มีคุณภาพ นอกจากนี้ The Coffeenerly ยังได้ลงทุนนำเข้าเครื่องจักรประสิทธิภาพสูง อาทิ เครื่องสีกะลาและเครื่องขัดผิว Silver Skin ในกระบวนการแปรรูปกาแฟกะลา เพื่อลดปัจจัยข้างเคียงที่อาจส่งผลเสียต่อรสชาติกาแฟ รวมถึงการใช้ระบบ N2 Flush หรือเครื่องอบไนโตรเจนเพื่อช่วยกำจัดมอดแบบปลอดสารเคมี และเครื่องคัดขนาด น้ำหนัก และคัดแยกสี เพื่อให้ได้เมล็ดกาแฟที่มีคุณภาพมากที่สุด ตลอดจนบุคลากรในโรงงานที่ต้องผ่านการตรวจสอบสุขภาพและความปลอดภัยสูงสุด อีกทั้งยังครอบคลุมถึงขั้นตอนการตรวจสอบกระบวนการผลิตและการชิมรสชาติกาแฟด้วย Technical Report โดย Q Grader ที่ผ่านการรับรองจากสถาบันระดับโลก การสานต่อมายังปลายทาง โดยผ่านสถาบันกาแฟ The Coffeenerly ที่มีความพร้อมในด้านสถานที่ เครื่องมือ อุปกรณ์

และบุคลากรทางด้านกาแฟ มีหลักสูตรเรียนรู้กาแฟตามมาตรฐานสากล (International Standard) ที่ได้รับการรับรองจากสถาบัน SCA และ CQI เปิดหลักสูตรการแปรรูปกาแฟ การชง การชิม การคั่ว และ หลักสูตรบาร์ิสต้า ทั้งในระดับต้น กลาง และขั้นสูง

นอกจากนี้ ยังมีหลักสูตรชมการสาธิตแบบมีส่วนร่วม พร้อมรับใบประกาศนียบัตรรับรอง จากศูนย์เรียนรู้กาแฟ ซึ่งนักท่องเที่ยวสามารถชมการสาธิต สัมผัสประสบการณ์การชงกาแฟ และการชิมกาแฟในรูปแบบต่าง ๆ ได้ อีกทั้ง ยังมีผลิตภัณฑ์กาแฟแบรนด์ “SOD Coffee” ที่ภูมิใจนำเสนอกาแฟ ออร์แกนิกคุณภาพมาตรฐานระดับสากลในรูปแบบของกาแฟคั่วเมล็ด (Roasted Coffee Bean) และกาแฟดริป (Drip Bag Coffee) โดยมีแผนเดินหน้าขยายการตลาดไปยังกลุ่มประเทศ ยุโรป ญี่ปุ่น และเกาหลีใต้ เป็นต้น และมีความพร้อมในการเป็นผู้ผลิตกาแฟที่มีคุณภาพและมาตรฐานสากลในระบบของ OEM

ข้อเสนอเชิงนโยบาย

บริษัท พานาคอฟฟี่ จำกัด มีศักยภาพและมีความพร้อมในการเป็นผู้ผลิตกาแฟที่มีคุณภาพและมาตรฐานสากล รวมทั้งมีแผนขยายการตลาดไปยังกลุ่มประเทศ ยุโรป ญี่ปุ่น และเกาหลีใต้ หน่วยงานภาครัฐจึงควรให้การส่งเสริม ดังนี้

1. ส่งเสริมการเข้าร่วมงานแสดงสินค้าทั้งในประเทศและต่างประเทศ เพื่อประชาสัมพันธ์ให้เป็นที่รู้จักของผู้บริโภคในวงกว้าง
2. ส่งเสริมและพัฒนาการเชื่อมโยงและสร้างเครือข่ายธุรกิจกาแฟ เพื่อให้มีความเข้มแข็งตลอด supply chain รองรับการเติบโตของการบริโภคกาแฟทั้งในประเทศและต่างประเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

ผู้แทนภาคประชาชน (นายแพทย์รังสฤษฎ์ กาญจนะวณิชช์)

นายแพทย์รังสฤษฎ์ กาญจนะวณิชช์ หรือหมอหม่อง คุณหมอโรคหัวใจ ที่ทุ่มเทให้กับงานอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม คือ งานหลักต้องทำ นอกจากงานด้านการรักษาผู้ป่วยแล้ว โดยได้รับการปลูกฝังและหล่อหลอมให้เกิดความรักในธรรมชาติและสิ่งมีชีวิต โดยมีคุณแม่ (ม.ร.ว. สมานสนิท สวัสดิวัตน์) เป็นผู้ปลูกฝังแนวคิดคนกับสัตว์เท่าเทียมกัน เป็นต้นแบบของการเป็นนักสื่อสารธรรมชาติ และมีความพยายามที่จะนำความรู้เรื่องเกี่ยวกับสัตว์มาเผยแพร่ให้คนไทยและเยาวชนรุ่นหลังได้รู้จัก เห็นคุณค่าผ่านการเล่าเรื่องที่สนุก เข้าใจง่าย โดยมีจุดเปลี่ยนในวันหนึ่งที่พบกระทิงถูกฆ่าตัดหัวกลางป่าเขาใหญ่ รู้สึกสะเทือนใจจนต้องลุกขึ้นมาทำงานด้านสิ่งแวดล้อม โดยใช้แนวทางพาคนออกไปทำความรู้จักสิ่งแวดล้อมรอบตัวเพื่อสื่อสารเรื่องราวให้เข้าใจระบบธรรมชาติ เพราะเชื่อว่าการอนุรักษ์ต้องใช้ทั้ง “ความรัก” และ “ความรู้” ได้บรรยายเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม และการดำเนินงานเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม สรุปได้ดังนี้

1. การดำเนินงานด้านสิ่งแวดล้อม

การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ เป็นผลจากที่เราใช้ชีวิตไม่สมดุลเยอะมาก เช่น เรื่องโควิด-19 ก็เกิดจากเราไปล่าสัตว์จนเชื้อโรคข้ามสายพันธุ์ โรคเบาหวาน ความดัน หัวใจ คือร่างกายเราเป็นโฮโมเซเปียนส์มาสี่แสนปี ถ้าใส่ ระบบฮอร์โมนต่าง ๆ เป็นแบบนี้มา แต่สิ่งที่เปลี่ยนมากจากหน้ามือเป็นหลังมือเลย คือ วิถีชีวิตเรา ตั้งแต่มีปฏิวัติเกษตรกรรม ปฏิวัติอุตสาหกรรม วิถีชีวิตของคนเปลี่ยนแปลงร่างกายที่มีอยู่ก็ปรับตัวไม่ทันกับชีวิตที่เป็นสมดุลของโลกที่ผิดเพี้ยนก็ก่อให้เกิดโรคร้ายใหม่ ๆ มากมาย ยังไม่รวมถึงการป่วยทางจิตใจ เพราะสิ่งที่เกิดขึ้นกับวิถีชีวิตในเมืองปัจจุบันนี้ ทั้งความเร่งรีบ การต้องรับรู้ข้อมูลต่าง ๆ มากมาย ทำให้เราไม่เคยหยุดนิ่ง ไม่เคยได้พักจริง ๆ หรือที่พื้นที่สีเขียวหายไป อากาศไม่ดี PM 2.5 โลกร้อน เกี่ยวข้องกันหมด ตอนนี้อะไรแล้วปัญหาต่าง ๆ จะต้องแก้ยังไง แต่มันหยุดยาก และปัญหาคือ เวลาไม่อยู่ข้างเรา เราเหลือเวลาไม่มากแล้วในการแก้สิ่งที่ทำผิดพลาดไปทั้งหลาย มันถึงจุดที่ระบบ life support system ที่พยุงชีวิตของโลกเลยขีดจำกัดไปเยอะมาก เรียกว่า planetary boundaries (ขีดจำกัดความปลอดภัยของโลก) เช่น เรื่องความสูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพ และภาวะโลกร้อน การปนเปื้อนของไนโตรเจนฟอสเฟตในสภาพแวดล้อมต่าง ๆ มันเลยจุดวิกฤตไปแล้วหลายเท่าตัว รวมถึงความแตกต่างระหว่างข้อมูล/ข้อเท็จจริงของหน่วยงานภาครัฐและภาคประชาสังคม ดังนั้น การช่วยให้ผู้คนมองเห็นความงามของธรรมชาติ จะเป็นสิ่งที่มาเปลี่ยนพฤติกรรมของมนุษย์ได้

นอกจากนี้ กฎหมายก็ทำให้คนเกิดแรงจูงใจให้มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม นอกจากนี้ การอนุรักษ์ธรรมชาติต้องสร้างจากกลุ่มเล็ก ๆ ที่ต้องร่วมกันขับเคลื่อนในสังคม

จากการปลูกฝังจิตสำนึกรักธรรมชาติตั้งแต่วัยเด็กจากครอบครัวจนเติบโตใหญ่ ทำให้ตระหนักถึงคุณค่าประโยชน์ของธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม แม้เพียงใบไม้ที่ร่วงหล่นก็มีความสำคัญต่อสิ่งมีชีวิตในระบบนิเวศน์ นายแพทย์รังสฤษฏ์ กาญจนะวณิชย์ มองภาพการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในปัจจุบันในสายตาของแพทย์ว่า ปัญหาหลายอย่างล้วนเกิดมาจากความป่วยของมนุษย์ที่ไม่ได้รับ "วัคซีน" ป้องกันตั้งแต่วัยเยาว์ จึงตั้งใจที่จะปลูกฝังความคิดการอนุรักษ์ตั้งแต่เด็ก เป็นการฉีดวัคซีนคุ้มกันให้เด็ก ๆ มีความอ่อนโยนต่อธรรมชาติ และเข้าใจว่ามนุษย์มิใช่เจ้าของหรือเป็นศูนย์กลางของทุกอย่างในโลก สมัยก่อนชาวบ้านไม่อดตาย เขาได้รับดอกเบ็ญที่ได้จากป่า น้ำใสไหลเย็น ฝนตกตามฤดูกาล แต่เดี๋ยวนี้เขาจนกว่าเก่า เขาต้องพึ่งตลาด พึ่งสารเคมี เป็นหนี้เป็นสิน ทั้งหมดนี้มันมาจากปัญหาธรรมชาติถูกทำลาย

กิจกรรมด้านอนุรักษ์มีหลากหลายรูปแบบ เช่น การฉายสไลด์ให้ความรู้ในเรื่องธรรมชาติ การพาเยาวชนเดินป่าทุกสัปดาห์ การบรรยายให้นักศึกษาในคณะต่าง ๆ ในเรื่องธรรมชาติ รวมทั้งเคยร่วมคัดค้านโครงการที่มีผลต่อสิ่งแวดล้อม เช่น การสร้างเขื่อนปากมูล โครงการก่อสร้างกระเช้าไฟฟ้าขึ้นดอยเชียงดาว โครงการสวนสัตว์ในทิวเขาพารี ฯลฯ ส่วนงานของชมรมก็ยังผลิตสื่อต่าง ๆ ออกมา เช่น จดหมายข่าว ทำโปสเตอร์ ทำการ์ตูนสอนเรื่องธรรมชาติ และทำค่ายเยาวชน ฯลฯ

การพัฒนาประเทศไทยในวันนี้จะต้อง "ตั้งเข็ม" ให้ดีว่าต้องการจะไปทิศทางไหน ไม่ใช่พัฒนาเน้นเศรษฐกิจโดยไม่ลืมหูลืมตา แล้วใช้ทุนทางธรรมชาติจนหมด การพัฒนาที่จะเกิดขึ้นจะมองแค่ 1 ปี หรือ 2 ปี ไม่ได้ แต่ต้องถามตัวเองว่า ทำไปแล้วจะยั่งยืนหรือไม่

2. ข้อเสนอเชิงพัฒนาด้านสิ่งแวดล้อม

2.1 การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม จำเป็นต้องสร้างปลูกฝังตั้งแต่วัยเด็ก โดยการสร้างความตระหนักให้เห็นถึงความสำคัญและความจำเป็นในการอนุรักษ์อย่างต่อเนื่อง เกิดความรักความห่วงหา และให้ความร่วมมืออย่างจริงจังและต่อเนื่อง

2.2 การแก้ไขปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน ควรบูรณาการความร่วมมือระหว่างภาครัฐ และภาคประชาสังคม โดยอาจใช้จุดเด่นของแต่ละภาคส่วน เช่น การเข้าถึงประชาชน อุปกรณ์เครื่องมือในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

2.3 การจัดตั้งกลุ่มชมรม สมาคม เพื่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ตลอดจนการให้ความร่วมมือทั้งทางด้านพลังกาย พลังใจ พลังความคิด ด้วยจิตสำนึกในควมมีคุณค่าของสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรที่มีต่อตัวเรา โดยคุณหมอได้มีการสร้างชมรมสองนก การใช้ชีวิตกับธรรมชาติ กลุ่มชมรมอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นต้น

2.4 ส่งเสริมให้ประชาชนมีการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างประหยัด คือ การใช้เท่าที่มีความจำเป็น เพื่อให้มีทรัพยากรไว้ใช้ได้ยาวนานและเกิดประโยชน์อย่างคุ้มค่ามากที่สุด รวมทั้งการสร้างบทบาทหน้าที่ในการปกป้อง คุ้มครอง ฟื้นฟูการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุด

อุทยานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ข้อมูลทั่วไป

อุทยานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ (Science and Technology Park, Chiang Mai University) หรือ **STeP** เริ่มต้นจาก “ศูนย์พัฒนาเทคโนโลยีเพื่ออุตสาหกรรม” ในเดือนธันวาคม 2554 และต่อมาในเดือนธันวาคม 2555 ได้รับการเปลี่ยนชื่อเป็น “อุทยานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี” โดยเป็นผลงานวิชาการภายในลำดับที่ 5 ของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ จากข้อตกลงความร่วมมือระหว่าง 7 คณะ ซึ่งประกอบด้วย คณะวิศวกรรมศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์ คณะเกษตรศาสตร์ คณะอุตสาหกรรมเกษตร วิทยาลัยศิลปะ สื่อและเทคโนโลยี คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ และคณะบริหารธุรกิจ เพื่อเป็นสะพานแห่งการสร้างนวัตกรรม (Bridge for Innovation) ข้ามหุบเหวแห่งความท้าทาย (Valley of Challenge) โดยเชื่อมโยงและประสานการทำงานระหว่างมหาวิทยาลัยเชียงใหม่กับภาคอุตสาหกรรม ภาคเอกชน หน่วยงานภาครัฐ และภาคประชาชนสังคมที่อยู่ภายนอกมหาวิทยาลัย บนพื้นฐานของการนำทรัพยากรที่มีอยู่ในมหาวิทยาลัย (ผลงานวิจัย นักวิจัย และเครื่องมือวิจัย) มาใช้ประโยชน์และสร้างคุณค่าในรูปแบบของการผลักดันองค์ความรู้/งานวิจัยให้เกิดการใช้งานเชิงพาณิชย์ (Research Commercialization) การสร้างธุรกิจเทคสตาร์ทอัพ (Tech Startup) ธุรกิจที่ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรม (Innovation Driven Enterprise) การทำให้เกิดมูลค่าเพิ่มในองค์กรรวม (Total Value Creation) และการพัฒนาชุมชนและสังคมอย่างยั่งยืนโดยการบูรณาการองค์ความรู้ งานวิจัย และเทคโนโลยีของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ โดยถือเป็นอีกหนึ่งกระบวนการหลักของมหาวิทยาลัยที่เพิ่มเติมขึ้นมา นอกเหนือจากกระบวนการสอนและการทำวิจัยเพื่อความเป็นเลิศทางวิชาการ

วิสัยทัศน์ : อุทยานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เป็นอุทยานวิทยาศาสตร์ชั้นนำของเอเชียที่สามารถนำทรัพยากรของมหาวิทยาลัยมาพัฒนาธุรกิจนวัตกรรมและการเพิ่มมูลค่าแบบองค์รวม

พันธกิจ : เชื่อมโยงความร่วมมือจากทั้ง 4 ส่วน (Quadruple Helix Model) ได้แก่ ภาคเอกชน ภาคการศึกษา ภาครัฐบาล และภาคชุมชน ในการพัฒนาธุรกิจวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรม

ค่านิยมองค์กร : กระบวนการทำงานนวัตกรรมเป็นเรื่องง่ายเกิดขึ้นและเห็นผลได้จริง คือ Make Innovation Simple : SIMPLE / SERVICE / SINCERE

อุทยานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เป็นศูนย์ให้บริการที่มีความพร้อมด้านทรัพยากรทั้งบุคลากร โครงสร้างพื้นฐานด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรม ด้วยกลไกการให้บริการที่หลากหลายภายใต้การสนับสนุนของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ภาคอุตสาหกรรม หน่วยงานรัฐบาล และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ ในการทำงานร่วมกัน เพื่อผลักดันงานวิจัยออกสู่เชิงพาณิชย์ ซึ่งครอบคลุมถึงการทำวิจัยร่วมกับภาคเอกชน การบ่มเพาะธุรกิจเทคโนโลยี การถ่ายทอดเทคโนโลยี การอนุญาตให้ใช้สิทธิ์เทคโนโลยี การออกแบบนวัตกรรม การให้บริการห้องปฏิบัติการและเครื่องมือปฏิบัติการ การให้บริการโรงงานต้นแบบเทคโนโลยี รวมทั้งการสร้างโอกาสทางธุรกิจในรูปแบบต่าง ๆ

ผลจากการศึกษาดูงาน

ผศ.ดร. ธีรญาณนภาพ อานันท์นนะ ผู้อำนวยการและผู้บุกเบิกอุทยานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ได้ถ่ายทอดเรื่องราวพัฒนาการของอุทยานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ผลการดำเนินงาน ซึ่งเป็นประสบการณ์ตรงจากผู้บริหารสูงสุดขององค์กรแห่งนี้ ดังนี้

ข้อค้นพบ

1. ในระยะ 1 ทศวรรษ หลังการจัดตั้งอุทยานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ หรือ STEP ได้สร้างคุณภาพประโยชน์มากมายให้กับสังคม สนับสนุนการสร้างงานและการเติบโตทางเศรษฐกิจให้กับธุรกิจและผู้ประกอบการในพื้นที่ภาคเหนือได้อย่างดี นับเป็นองค์กรที่ได้ผู้บริหารที่มีวิสัยทัศน์ และกำหนดพันธกิจที่สอดคล้องกับความต้องการในการพัฒนาประเทศ ทั้งด้านเศรษฐกิจและสุขภาพ ส่งเสริมความเข้มแข็งของผู้ประกอบการภายในประเทศ โดยการสร้างระบบและกลไกเอื้อต่อการอำนวยความสะดวกให้กับผู้ประกอบการและนักลงทุน ผ่านการพัฒนานวัตกรรมและเพิ่มคุณค่าผลิตภัณฑ์ รวมทั้งกลไกที่สนับสนุนการเข้าถึงแหล่งเงินทุนให้กับโครงการวิจัยพัฒนา นับเป็นการทำงานร่วมกันระหว่างทีมงานมหาวิทยาลัยและภาคอุตสาหกรรม (University-Industry Linkage: UIL) ที่ก่อให้เกิดประโยชน์อย่างเห็นได้ชัดเจนนทั้งด้านการสร้างรายได้และสร้างงานในชุมชน

2. ภายในอุทยานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มีพื้นที่ทดสอบตลาดของสินค้าและบริการที่มีนวัตกรรม ซึ่งเรียกว่า NSP InnoStore เป็นจุดจำหน่ายสินค้าและผลิตภัณฑ์ที่มาจากการวิจัยพัฒนาของทีมงานในโครงการของ STEP เพื่อเป็นการทดสอบการตลาดของผู้บริโภค เช่น แยกที่มาเยือนให้รู้จักผลิตภัณฑ์ และในขณะที่ผู้ผลิตได้รับทราบความนิยมของผลิตภัณฑ์นั้นยอมรับความคิดเห็นเพื่อการวางแผนทางธุรกิจในระยะต่อไป รวมทั้งการปรับปรุงผลิตภัณฑ์ให้มีคุณภาพดียิ่งขึ้น

3. เป็นที่น่าสังเกตว่าผลิตภัณฑ์หลายรายการที่พัฒนาจากวัตถุดิบในภูมิภาคที่คัดสรรมาอย่างดี ผ่านการวิจัยและสร้างมูลค่าเพิ่มให้เป็นผลิตภัณฑ์และสินค้าคุณภาพสูงที่สามารถใช้ได้ในชีวิตประจำวัน เช่น อาหารเสริม เครื่องดื่มสุขภาพ ยาสระผม เครื่องสำอางพอกครีมทาผิว ซึ่งล้วนเป็นผลิตภัณฑ์ที่ตอบโจทย์ผู้บริโภคสมัยใหม่ที่ใส่ใจในสุขภาพ ด้วยราคาที่จับต้องได้สำหรับสินค้าคุณภาพสูงและผลิตในประเทศ

4. การสนับสนุนการศึกษาวิจัยให้เกิดการแปรรูปสินค้าการเกษตรประเภทต่าง ๆ ซึ่งเป็นที่ต้องการของผู้บริโภค เช่น ข้าว กาแฟ ผัก ผลไม้ให้มีคุณภาพสูงและเก็บไว้ได้นาน เช่น ข้าวที่สีและใช้คลื่นวิทยุกำจัดไข่มอดได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้เก็บไว้ได้นาน ทำให้ไม่มีมอดในเมล็ดข้าวตกค้าง โดยที่ยังคงเน้นแนวทางให้มีการนำไปต่อยอดเป็นสินค้าให้กับกลุ่มธุรกิจรายย่อยที่เกิดขึ้นใหม่ ทั้ง SME และ Start-up

5. นอกจากนี้แล้ว อุทยานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มีแผนการเตรียมผู้ประกอบการรุ่นใหม่อย่างต่อเนื่อง เช่น การนำตัวแทนนักศึกษามหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เข้าร่วมในการแข่งขัน APEC Regional Youth Symposium (ภาคเหนือ) ซึ่งจัดขึ้น ณ อาคารอำนวยการอุทยานวิทยาศาสตร์ภาคเหนือ จังหวัดเชียงใหม่ โดยเป็นกิจกรรม Hackathon ที่เปิดโอกาสให้เยาวชนในพื้นที่ได้ระดมสมองเสนอความคิดเพื่อแก้ปัญหาและพัฒนางานต่าง ๆ ด้วยแนวคิดโมเดลเศรษฐกิจ BCG นำไปสู่การสร้างนวัตกรรมเพื่อการแก้ไขปัญหาอย่างเป็นรูปธรรม เช่น การนำเสนอแพลตฟอร์มชาวนาฉลาดสำหรับการให้โภชนาบำบัดและการผลิตอาหารแบบเฉพาะเจาะจง เป็นแพลตฟอร์มที่ใช้เทคโนโลยีบูรณาการโภชนศาสตร์

ปัญญาประดิษฐ์ และเทคโนโลยีการผลิตที่ทันสมัย เพื่อใช้แก้ปัญหาการขาดสารอาหารของผู้สูงอายุ ในโรงพยาบาล และเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานของนักโภชนาการ เป็นต้น

การวิเคราะห์และอภิปราย

จุดเด่น (Strengths)

1. นโยบายของรัฐบาลมีความชัดเจน นำไปปฏิบัติได้จริง เกิดคุณประโยชน์แก่ท้องถิ่นตั้งแต่ผู้ประกอบการ หรือเกษตรกรที่เป็นต้นน้ำ ไปจนถึงผู้ประกอบการภาคอุตสาหกรรม ด้วยเหตุนี้ การจัดตั้งอุทยานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี หรือ STeP จึงเป็นคำตอบที่สอดคล้องกับโจทย์ที่จะวิจัยเพื่อการพัฒนานวัตกรรมที่เพิ่มมูลค่าให้กับผลิตภัณฑ์และส่งเสริมธุรกิจในพื้นที่ โดยได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐและเอกชนอย่างต่อเนื่อง

2. มีการพัฒนาสินค้าแปรรูปการเกษตรให้เป็นผลิตภัณฑ์ที่มีความต้องการในตลาดสูง เช่น อาหารสุขภาพ เครื่องสำอางคุณภาพ ซึ่งเป็นผลิตภัณฑ์ที่มีความนิยมเพิ่มขึ้นต่อเนื่อง สามารถต่อยอดทางด้านธุรกิจได้จริง สร้างงานให้กับคนในท้องถิ่นในภาคการผลิตที่มีมูลค่าเพิ่มจากนวัตกรรมที่จับต้องได้

3. นอกจากงานวิจัยที่มหาวิทยาลัยเชียงใหม่มีอยู่พร้อมในมือแล้ว ในการพัฒนาต่อยอดยังมีอาจารย์นักวิจัยเก่ง ๆ ในมหาวิทยาลัยมาร่วมเป็นที่วิจัยทำงานกับผู้ประกอบการอย่างใกล้ชิด ภายใต้บริบทสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการคิดค้นวิจัยและพัฒนา ทำให้เกิดการสร้างองค์ความรู้และงานวิจัยจนนำไปสู่การใช้งานเชิงพาณิชย์ (Research Commercialization) ก่อให้เกิดผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพและมูลค่าสูงจำนวนมากหลายรายการ

4. มีการทำงานร่วมกันอย่างบูรณาการระหว่างภาคส่วนการวิจัยนวัตกรรม เจ้าของกิจการเทคโนโลยีการผลิต และแหล่งทุนสำหรับการผลิตสินค้า ทำให้เพิ่มโอกาสของความสำเร็จจากต้นน้ำสู่กลางน้ำ และปลายน้ำ เกิดประโยชน์อย่างแท้จริง

5. อุทยานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี หรือ STeP ไม่ใช่ KPI แบบหน่วยงานทั่วไป แต่ใช้ KPI เป็นจำนวนพนักงานที่ได้รับการจ้างงานใหม่เป็นตัวชี้วัดความสำเร็จ ซึ่งจะสอดคล้องกับการเติบโตของกิจการที่มีการขยายกำลังการผลิตเมื่อมีความต้องการผลิตภัณฑ์เพิ่มขึ้นโดยผู้บริโภค

ความท้าทาย

1. ระดับความสามารถในการขยายตัวเพื่อรองรับจำนวนผู้ประกอบการหน้าใหม่ที่จะเข้ามาใช้บริการอุทยานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมากขึ้น เพื่อสร้างผลิตภัณฑ์และนวัตกรรมบริการภายหลังวิกฤติโควิด -19 ซึ่งคาดว่าจะในช่วงฟื้นฟูเศรษฐกิจจะมีจำนวนเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว
2. รูปแบบและการแข่งขันกับภาคเอกชน เช่น บริษัทขนาดใหญ่ที่มีเงินทุนวิจัยและโอกาสมากกว่าในการใช้การพัฒนากระบวนการจัดการโดยใช้จุดแข็งของอุทยานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์ และได้เปรียบในการแข่งขันทางการค้ามากกว่าผู้ประกอบการรายเล็ก
3. ผลิตภัณฑ์หลายรายการยังเป็นที่รู้จักกันน้อยในหมู่ผู้บริโภคทั้งในประเทศและต่างประเทศ จึงต้องมีการประชาสัมพันธ์ทำการตลาดเพื่อให้ผู้บริโภครับรู้ และได้มีโอกาสใช้ผลิตภัณฑ์จากโครงการของ STeP
4. พฤติกรรมผู้บริโภคและสินค้าและบริการที่เป็น Mega Trend หรือ พฤติกรรมในยุค Next Normal

ข้อเสนอเชิงนโยบาย

1. นโยบายภาครัฐ ควรต่อยอดประสบการณ์ของ STeP ที่มีคุณค่าอย่างยิ่ง สามารถถ่ายทอดองค์ความรู้ในการจัดการไปยังอุทยานวิทยาศาสตร์ในภูมิภาคอื่น ๆ ซึ่งมีความต้องการใช้วิทยาศาสตร์และนวัตกรรมในการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับภาคการเกษตร ภาคอุตสาหกรรม และภาคการท่องเที่ยว โดยไม่ต้องเรียนรู้ด้วยการเริ่มต้นจากศูนย์ นอกจากนี้ STeP ยังสามารถที่จะจับมือร่วมกับอุทยานวิทยาศาสตร์ในภูมิภาค สถาบันการศึกษาวิจัยของทั้งไทยและต่างประเทศ ในการส่งเสริมและพัฒนาเทคโนโลยีที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาเกษตรกร และผู้ประกอบการในภาคอุตสาหกรรม ในลักษณะการเป็นหุ้นส่วนทางวิชาการ ด้านการวิจัย และการประกอบธุรกิจ
2. ควรสำรวจความต้องการของตลาดและแนวโน้มความต้องการบริโภคผลิตภัณฑ์ชนิดใหม่ ๆ เช่น พืชสมุนไพรไทยที่มีอนาคต โดยนำเทคโนโลยีทันสมัยและนวัตกรรมมาช่วยในการพัฒนาต่อยอดให้เกิดผลิตภัณฑ์ใหม่ที่เป็นสินค้าสำหรับผู้บริโภคที่สนใจด้านสุขภาพ wellness
3. เพิ่มการวิจัยแปรรูปสินค้าการเกษตรที่เป็นที่ต้องการของผู้บริโภคในตลาดโลก เช่น ผลิตภัณฑ์ที่มีวัตถุดิบทางการเกษตรนำมาเพิ่มมูลค่าให้กับเกษตรกรในภาคการผลิต เช่น ข้าว กาแฟ พืชสวน
4. ขอเพิ่มการจัดสรรงบประมาณด้านวิจัยในเชิงพาณิชย์ หรือการจับคู่ด้านทุนวิจัยระหว่างลูกค้ากลุ่มเป้าหมายเพื่อตอบโจทย์การพัฒนาผลิตภัณฑ์คุณภาพที่มีความต้องการของตลาดสูง ทั้งที่อุทยานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งนี้ และที่อุทยานวิทยาศาสตร์แห่งอื่น ๆ เพื่อกระจายความเจริญทางเศรษฐกิจในภูมิภาคและประเทศอาเซียนใกล้เคียง

5. เพิ่มช่องทางการตลาดใหม่ ๆ ภายในประเทศ และรวมทั้งช่องทางจำหน่ายในต่างประเทศ โดยใช้เครือข่ายการสื่อสารประชาสัมพันธ์และสร้างการรับรู้ในคุณภาพของผลิตภัณฑ์จากนวัตกรรมล่าสุด โดยสามารถจับมือกับกระทรวงพาณิชย์และกระทรวงการต่างประเทศที่มีหน่วยงานในต่างประเทศมาร่วมช่วยประชาสัมพันธ์ภาพลักษณ์สินค้าไทยในตลาดต่างประเทศ เพื่อโอกาสต่อยอดทางการค้าและทางเศรษฐกิจต่อไป

6. การหาพันธมิตรในระดับนานาชาติแถบอาเซียน หรือพื้นที่ประเทศเพื่อนบ้านใกล้เคียง เพื่อการขยายการให้บริการของ STeP

ประโยชน์ที่ได้รับจากการศึกษาดูงาน

ประโยชน์ที่ได้รับจากการศึกษาดูงานในประเทศครั้งนี้ สรุปได้ดังนี้

๑. รับทราบแนวความคิดการพัฒนาจังหวัดเชียงใหม่ รวมถึงผลกระทบที่ได้รับจากสถานการณ์วิกฤติต่าง ๆ ผ่านกลไกหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม

๒. รับทราบปัจจัยสนับสนุน ปัจจัยแห่งความสำเร็จ และการปรับตัวในการดำเนินธุรกิจเพื่อความอยู่รอด ภายใต้สถานการณ์วิกฤติโควิด 19

๓. เห็นแนวทางการพัฒนาตนเอง โดยการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการประกอบอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้ให้กับตนเองและชุมชน

๔. เห็นการช่วยเหลือเกื้อกูลกันของชุมชน โดยการรวมกลุ่มพัฒนาบ้านเกิด โดยนำหลักเศรษฐกิจพอเพียง ตามแนวพระราชดำริมาใช้ในการประกอบอาชีพ

ภาคผนวก

รายชื่อผู้บริหารส่วนราชการ (นบส.2) รุ่น 14

1401	นางสุดฤทัย เลิศเกษม	รองอธิบดีกรมประชาสัมพันธ์
1402	นายฐนัตต์ สุวรรณานนท์	รองผู้อำนวยการสำนักข่าวกรองแห่งชาติ
1403	นายคณาวุฒิ สิติธีรพันธ์	รองอธิบดีกรมธนารักษ์
1404	นายสมศักดิ์ อนันท์วัฒน์	รองอธิบดีกรมสรรพากร
1405	นางวชิรญา เพิ่มภูศรี	รองผู้อำนวยการสำนักงานคณะกรรมการนโยบายรัฐวิสาหกิจ
1406	นางสาวสุนีย์ ศรีสง่าตระกูลเลิศ	รองอธิบดีกรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว
1407	นางสาวสนธยา บุญญภูษิต	รองอธิบดีกรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ
1408	นายเกษ อุตตมะเวทิน	รองอธิบดีกรมการข้าว
1409	นายชูชาติ รักจิตร	รองอธิบดีกรมชลประทาน
1410	นางสาวอัญมณี ธีรสุทธิ	รองอธิบดีกรมตรวจบัญชีสหกรณ์
1411	นายประพันธ์ ลีปายะคุณ	รองอธิบดีกรมประมง
1412	นางกาญจนา แดงรุ่งโรจน์	รองเลขาธิการสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร
1413	นายไพฑูรย์ พงษ์ชวลิต	รองอธิบดีกรมทางหลวง
1414	นายผดุงศักดิ์ ศรีกิจำจรวัฒน์	รองอธิบดีกรมทางหลวงชนบท
1415	นายสุรพงษ์ เมี้ยนมิตร	รองผู้อำนวยการสำนักงานนโยบายและแผนการขนส่งและจราจร
1416	นางสาวปรีญาพร สุวรรณเกษ	รองอธิบดีกรมควบคุมมลพิษ
1417	นางสาวสุวรรณณี ว่างกานต์	รองผู้อำนวยการสำนักงานสถิติแห่งชาติ
1418	นายเรืองเดช ปั่นด้วง	รองอธิบดีกรมพัฒนาพลังงานทดแทนและอนุรักษ์พลังงาน
1419	นางสาวจิตติมา ศรีภาพร	รองอธิบดีกรมทรัพย์สินทางปัญญา
1420	นายเอกฉัตร ศีตวรรัตน์	รองอธิบดีกรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ
1421	นางสาวโชติมา	รองอธิบดีกรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ
1422	นายสุรศักดิ์ อักษรกุล	รองอธิบดีกรมการพัฒนาชุมชน
1423	นายรัฐพล นราดิศร	รองอธิบดีกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
1424	นายธนิศร์ วงศ์ปิยะสถิตย์	รองอธิบดีกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น
1425	นายสมชัย เลิศประสิทธิพันธ์	รองผู้ว่าราชการจังหวัดเพชรบุรี
1426	นายบุญเรือง เมฆนิม	รองผู้ว่าราชการจังหวัดมุกดาหาร
1427	นายสมภาพ สมิตะสิริ	รองผู้ว่าราชการจังหวัดสระบุรี
1428	นายอดิเทพ กมลเวชช์	รองผู้ว่าราชการจังหวัดสุรินทร์
1429	นายทรงพล วิชัยทัตตะ	รองผู้ว่าราชการจังหวัดอุบลราชธานี
1430	นางสุกัญญา บุษยนาวิน	รองอธิบดีกรมบังคับคดี

1431	นางนลินนาถ ไกรนรา	รองอธิบดีกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน
1432	พันตำรวจโทเพียว ทองเสน	รองอธิบดีกรมสอบสวนคดีพิเศษ
1433	นายธนากร คัยนันท์	รองเลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด
1434	นายไพโรจน์ สุรัตน์วณิช	รองอธิบดีกรมการแพทย์
1435	นายธิตี แสงธรรม	รองอธิบดีกรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก
1436	นายโสภณ เอี่ยมศิริถาวร	รองอธิบดีกรมควบคุมโรค
1437	นายอาคม ประดิษฐสุวรรณ	รองอธิบดีกรมสนับสนุนบริการสุขภาพ
1438	นายสุรโชค ต่างวิวัฒน์	รองเลขาธิการคณะกรรมการอาหารและยา
1439	นางสาวณัฐธิญา เนตยสุภา	รองอธิบดีกรมส่งเสริมอุตสาหกรรม
1440	นายกฤษ จันทร์สุวรรณ	รองผู้อำนวยการสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม

การศึกษาดูงานในประเทศ ระหว่างวันที่ 8 – 10 มิถุนายน 2565

จังหวัดเชียงใหม่

วัตถุประสงค์ของการศึกษาดูงาน

1. เพื่อศึกษาแนวคิดการพัฒนาจังหวัดเชียงใหม่ ภายใต้สถานการณ์วิกฤตต่าง ๆ
2. เพื่อศึกษาปัจจัยสนับสนุนและปัจจัยแห่งความสำเร็จในการพัฒนาจังหวัด
3. เพื่อศึกษาผลกระทบและการปรับตัวของการดำเนินธุรกิจโบสถการณ์วิกฤติ

พบรองผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงใหม่ (นายวรญาณ บุญณราช)

เป้าหมายการพัฒนาจังหวัดเชียงใหม่

เชียงใหม่กับความท้าทายในปัจจุบัน

📌 ศิลาดล เชียงใหม่ (Chiang Mai Celadon)

ผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผา ประเภทเนื้อหินที่ผลิตในจังหวัดเชียงใหม่ ปัจจุบันศิลาดลเชียงใหม่ ได้รับการยอมรับและเป็นที่ยอมรับของตลาดมากขึ้น โดยเฉพาะตลาดต่างประเทศ เพราะมีการออกแบบหลากหลายชิ้น จนมีเตาเผาที่ผลิตศิลาดลที่มีชื่อเสียงหลายเตาเกิดขึ้น และส่วนใหญ่ยังผลิตแบบดั้งเดิม โดยใช้ฝีมือแรงงาน ใช้เครื่องจักรในการผลิตน้อย ถือได้ว่าเชียงใหม่เป็นแหล่งผลิตศิลาดลแบบดั้งเดิม และยังคงอนุรักษ์ความงามของศิลปะสมัยสุโขทัยเอาไว้

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายและการพัฒนา

1. ควรพัฒนาสินค้าและบรรจุภัณฑ์ให้ตรงตามความต้องการของตลาด ตลอดจนส่งเสริมการพัฒนาต่อยอด เพื่อขอรับความคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาประเภทอื่น ๆ
2. สนับสนุนการทำ Collab Marketing เพื่อเพิ่มฐานลูกค้า โดยจับคู่ธุรกิจ หรือหา Partner ร่วมผลิต
3. ควรร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว ให้ความรู้ และพัฒนาต่อยอดผลิตภัณฑ์ศิลาดลเชียงใหม่ ในโครงการ Chiang Mai Celadon for life ให้เป็นที่รู้จัก และเป็นหนึ่งในจุดหมายปลายทางของการท่องเที่ยวที่สำคัญ
4. ควรผลักดันการขึ้นทะเบียนสินค้าสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ (GI) ศิลาดลเชียงใหม่ ในต่างประเทศ
5. ควรส่งเสริมการวางจำหน่ายบนออนไลน์ ทั้งแพลตฟอร์มในไทยและต่างประเทศ

📌 ชุมชนออนใต้ อำเภอสันกำแพง

มัลเบอร์รี่ฟาร์ม และผ้าฝ้าย ฟ้าใหม่ แฮนด์ลูม

การพัฒนาหมู่บ้านอุตสาหกรรมเชิงสร้างสรรค์ดีพร้อม มุ่งพัฒนาเพื่อสร้างความเข้มแข็งให้คนและครอบครัวในชุมชน เป็นการสร้างภูมิคุ้มกันให้กับชุมชนเพื่อรองรับการพัฒนาผลิตภัณฑ์และบริการ เป็นชุมชนแห่งความสมดุลที่มีทุนทางวัฒนธรรม วิถีชีวิต ผสมผสานกับความคิดสร้างสรรค์ และการออกแบบในการสร้างมูลค่าใหม่ให้กับการท่องเที่ยว นอกจากนี้ ยังพัฒนาพื้นที่เป็นที่หักโฮมสเตย์เพื่อรองรับนักท่องเที่ยว ซึ่งสามารถเชื่อมโยงกับแหล่งท่องเที่ยวหลักในจังหวัดเชียงใหม่และจังหวัดใกล้เคียง

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายและการพัฒนา

1. ควรประชาสัมพันธ์หมู่บ้าน CIV ให้เป็นที่รู้จักอย่างแพร่หลาย
2. ควรพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ ๆ ให้สอดคล้องกับวัตถุดิบที่มีในชุมชนและตรงกับความต้องการของตลาด รวมทั้งโอกาสเข้าถึงแหล่งเงินทุนในการประกอบธุรกิจ
3. ควรให้ความรู้ในการพัฒนาศักยภาพของคนในชุมชน เช่น การขายสินค้าออนไลน์ การบริหารจัดการด้านการเงิน การสร้างความพร้อมรับมือในทุกสถานการณ์ กฎหมายที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น
4. ควรส่งเสริมด้านการตลาดออนไลน์ โดยนำผลิตภัณฑ์ของชุมชนไปขายบนแพลตฟอร์ม หรือช่องทางทางการตลาดต่าง ๆ ของหน่วยงาน และเชื่อมโยงกับชุมชนอื่น ๆ ในประเทศ เพื่อเป็นช่องทางในการกระจายสินค้าและบริการกับชุมชนอื่น ๆ

บริษัท ฟานาคอฟฟี่ จำกัด

มุ่งเน้นศึกษาเรื่องกาแฟเป็นสำคัญ โดยมีศูนย์เรียนรู้ The Coffeenergy เป็นศูนย์การเรียนรู้เรื่องกาแฟ มุ่งพัฒนากาแฟไทยให้ได้มาตรฐานสากล และนำไปสู่กาแฟโลก โดยริเริ่ม คิดค้น สร้างสรรค์ และพัฒนามาตรฐาน Farm Management System ภายใต้ชื่อโครงการ “กาแฟคุณภาพ” ผลักดันให้เกษตรกรและผู้ประกอบการด้านกาแฟได้เข้ามาเรียนรู้ การเพิ่มผลผลิตกาแฟออร์แกนิก ที่ผ่านการรับรองมาตรฐานสากล และด้วยเทคโนโลยีที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ภายใต้แนวคิดโรงงานสีเขียว “Green Factory” นอกจากนี้ ยังมีหลักสูตรชมการสาธิตแบบมีส่วนร่วม พร้อมรับใบประกาศนียบัตรรับรองจากศูนย์เรียนรู้กาแฟ

ผู้แทนภาคประชาชน

(นายแพทย์รังสฤษฏ์ กาญจนะวณิชย์)

คุณหมอโรคหัวใจ ที่ทุ่มเทให้กับงานอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม โดยได้รับการปลูกฝังและหล่อหลอมจากครอบครัวให้เกิดความรักในธรรมชาติและสิ่งมีชีวิต เป็นต้นแบบของ **นักสื่อสารธรรมชาติ** และพยายามที่จะนำความรู้เรื่องสัตว์มาเผยแพร่ให้คนไทยและเยาวชนรุ่นหลังได้เห็นคุณค่าผ่านการเล่าเรื่องที่สนุก เข้าใจง่าย เพราะเชื่อว่าการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมต้องใช้ทั้ง “ความรัก” และ “ความรู้”

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายและการพัฒนา

- 1.ควรส่งเสริมการเข้าร่วมงานแสดงสินค้าทั้งในประเทศและต่างประเทศ เพื่อประชาสัมพันธ์ให้เป็นที่รู้จักของผู้บริโภคในวงกว้าง
- 2.ควรส่งเสริมและพัฒนาการเชื่อมโยงและสร้างเครือข่ายธุรกิจกาแฟ เพื่อให้มีความเข้มแข็งตลอด supply chain รองรับการเติบโตของการบริโภคกาแฟ ทั้งในประเทศและต่างประเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายและการพัฒนา

- 1.ควรปลูกฝังการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม โดยสร้างความตระหนักให้เห็นความสำคัญ และความจำเป็นในการอนุรักษ์อย่างต่อเนื่อง
- 2.ควรบูรณาการความร่วมมือระหว่างภาครัฐ และภาคประชาสังคม โดยใช้จุดเด่นของแต่ละภาคส่วน
- 3.ควรจัดตั้งกลุ่มชมรม สมาคม เพื่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม
- 4.ควรส่งเสริมให้เกิดการใช้ทรัพยากรอย่างประหยัด คุ่มค่า และเกิดประโยชน์สูงสุด

อุทยานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ หรือ STeP

เป็นการสร้างนวัตกรรม โดยเชื่อมโยงและผสมผสานการทำงานระหว่างมหาวิทยาลัยเชียงใหม่กับภาคอุตสาหกรรม ภาคเอกชน หน่วยงานภาครัฐ และภาคประชาสังคม มาใช้ประโยชน์และสร้างคุณค่าในรูปแบบของการผลักดันองค์ความรู้/งานวิจัย ให้เกิดการใช้งานเชิงพาณิชย์ การสร้างธุรกิจ เทคโนโลยีที่ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรม การทำให้เกิดมูลค่าเพิ่มในองค์กรวม และการพัฒนาชุมชนและสังคมอย่างยั่งยืน โดยการบูรณาการองค์ความรู้ งานวิจัย และเทคโนโลยีของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายและการพัฒนา

- 1.ควรมีการต่อยอดประสบการณ์ของ STeP ให้สามารถถ่ายทอดองค์ความรู้ไปยังอุทยานวิทยาศาสตร์ในภูมิภาคอื่น เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับภาคการเกษตร อุตสาหกรรม และการท่องเที่ยว
- 2.ควรสำรวจความต้องการของตลาดและแนวโน้มความต้องการผลิตภัณฑ์ใหม่ ๆ โดยนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยและนวัตกรรมมาช่วยพัฒนาต่อยอดให้เกิดผลิตภัณฑ์ใหม่ที่เป็นสินค้าสำหรับผู้บริโภคที่สนใจด้านสุขภาพ wellness
- 3.ควรเพิ่มการวิจัยแปรรูปสินค้าเกษตรที่เป็นที่ต้องการของผู้บริโภค เช่น ข้าว กาแฟ พืชสวน
- 4.ควรเพิ่มการจัดสรรงบประมาณด้านวิจัยเชิงพาณิชย์ หรือการจับคู่ด้านทุนวิจัยเพื่อตอบโจทย์ผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพที่ตลาดต้องการ
- 5.ควรเพิ่มช่องทางการตลาดใหม่ ๆ ภายในประเทศและต่างประเทศ โดยใช้เครือข่ายการสื่อสารประชาสัมพันธ์และการสร้างการรับรู้ในคุณภาพของผลิตภัณฑ์ เพื่อโอกาสต่อยอดทางการค้าและทางเศรษฐกิจ
- 6.ควรรหาพันธมิตรในระดับนานาชาติแถบอาเซียน หรือพื้นที่ประเทศเพื่อนบ้านใกล้เคียง เพื่อขยายการให้บริการของ STeP

ประโยชน์ที่ได้รับจากการศึกษาดูงาน

- ได้รับความคิดการพัฒนาจังหวัดเชียงใหม่ รวมถึงผลกระทบที่ได้รับจากสถานการณ์วิกฤติต่าง ๆ ผ่านกลไกหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม
- ได้รับความปัจจัยสนับสนุน ปัจจัยแห่งความสำเร็จ และการปรับตัวในการดำเนินธุรกิจเพื่อความอยู่รอดภายใต้สถานการณ์วิกฤติโควิด 19
- เห็นแนวทางการพัฒนาตนเอง โดยการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการประกอบอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้ให้กับตนเองและชุมชน
- เห็นการช่วยเหลือเกื้อกูลกันของชุมชน โดยการรวมกลุ่มพัฒนาบ้านเกิด โดยนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริมาใช้ในการประกอบอาชีพ

ขอบคุณครับ/ค่ะ.....

นบส.2 รุ่น 14